

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

ПОСТАНОВА

30.09.2015

м. Київ

№ 2494

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
06 листопада 2015 р. за № 1379/27824

Про затвердження Кодексу газорозподільних систем

Із змінами і доповненнями, внесеними
постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг,
від 26 листопада 2015 року № 2845

Відповідно до [Законів України "Про ринок природного газу", "Про природні монополії"](#),
Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг, затвердженого [Указом Президента України від 10
вересня 2014 року № 715](#), Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Кодекс газорозподільних систем, що додається.

2. Операторам газорозподільних систем:

розмістити на своєму веб-сайті та в офіційних виданнях, що публікуються на території їх
ліцензованої діяльності, Кодекс газорозподільних систем та Типовий договір розподілу
природного газу, затверджений [постановою Національної комісії, що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2498](#),
протягом місячного строку з дня набрання чинності цією постановою;

отримати персональні ЕІС-коди (Energy Identification Code) як суб'єктам ринку природного
газу протягом десяти днів з дня набрання чинності цією постановою шляхом звернення до
оператора газотранспортної системи;

присвоїти в місячний строк з дня отримання персонального ЕІС-коду всім споживачам (у тому числі побутовим), підключеним до газорозподільних систем, персональних ЕІС-кодів та передати їх оператору газотранспортної системи;

направити супровідні листи разом із заявою-приєднанням до договору розподілу природного газу всім споживачам (у тому числі побутовим), підключеним до газорозподільних систем, протягом двомісячного строку з дня набрання чинності цією постановою відповідно до вимог Кодексу газорозподільних систем.

3. Оператор газорозподільної системи забезпечує укладення актів розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін:

по об'єктах побутових споживачів - протягом двох років з дня набрання чинності цією постановою;

по інших об'єктах суб'єктів ринку природного газу - протягом одного року з дня набрання чинності цією постановою.

4. Власникам комерційних вузлів обліку природного газу (крім комерційних вузлів обліку, які використовуються в побуті) забезпечити облаштування засобами дистанційної передачі даних власні комерційні вузли обліку:

річний обсяг обліку природного газу яких перевищує 3 млн м³ - протягом півроку з дня набрання чинності цією постановою;

річний обсяг обліку природного газу яких від 1 млн м³ до 3 млн м³ - протягом одного року з дня набрання чинності цією постановою;

річний обсяг обліку природного газу яких від 100 тис. млн м³ до 1 млн м³ - протягом одного року та шести місяців з дня набрання чинності цією постановою;

річний обсяг обліку природного газу яких від 10 млн м³ до 100 млн м³ - протягом двох років з дня набрання чинності цією постановою;

річний обсяг обліку природного газу яких менше 10 млн м³ - протягом двох років та шести місяців з дня набрання чинності цією постановою.

5. Газодобувні підприємства, виробники біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел, які здійснюють передачу природного газу в газорозподільну систему, зобов'язані забезпечити в пунктах приймання-передачі газу до газорозподільної системи (на газорозподільних станціях) організацію та облаштування місць контрольного відбору проб природного газу протягом року з дати набрання чинності цією постановою.

6. Визнати такими, що втратили чинність:

1) постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики:

[від 29 березня 2012 року N 305 "Про визначення ступеня кваліфікації споживачів природного газу"](#), зареєстровану в Міністерстві юстиції України 18 квітня 2012 року за N 579/20892;

від 19 квітня 2012 року N 420 "Про затвердження Порядку доступу та приєднання до Єдиної газотранспортної системи України", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 07 травня 2012 року за N 721/21034 (зі змінами);

від 05 липня 2012 року N 849 "Про затвердження Типового договору на купівлю-продаж природного газу (між власниками та постачальниками природного газу)", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 25 липня 2012 року за N 1250/21562 (зі змінами);

від 13 вересня 2012 року N 1181 "Про затвердження Правил користування природним газом для юридичних осіб", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 11 жовтня 2012 року за N 1715/22027;

від 31 січня 2013 року N 76 "Про затвердження Типового договору на приєднання до газових мереж", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 20 лютого 2013 року за N 297/22829;

від 07 березня 2013 року N 226 "Про затвердження Типового договору на господарське відання складовими Єдиної газотранспортної системи України (між власниками та газотранспортними або газорозподільними підприємствами)", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 27 березня 2013 року за N 494/23026;

від 07 березня 2013 року N 227 "Про затвердження Типового договору на користування складовими Єдиної газотранспортної системи України (між власниками та газотранспортними або газорозподільними підприємствами)", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 27 березня 2013 року за N 492/23024;

від 07 березня 2013 року N 228 "Про затвердження Типового договору на експлуатацію складових Єдиної газотранспортної системи України (між власниками та газотранспортними або газорозподільними підприємствами)", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 27 березня 2013 року за N 493/23025;

від 20 червня 2013 року N 709 "Про підвищення якості обслуговування споживачів природного газу", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 27 червня 2013 року за N 1088/23620;

2) постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг:

від 28 жовтня 2014 року N 184 "Про затвердження Порядку відшкодування збитків, завданих газопостачальному або газорозподільному підприємству внаслідок порушення споживачем природного газу Правил надання населенню послуг з газопостачання, а також споживачеві природного газу внаслідок порушення газопостачальним або газорозподільним підприємством Правил надання населенню послуг з газопостачання", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 12 січня 2015 року за N 8/26453;

від 22 січня 2015 року N 35 "Про затвердження Типового договору на постачання природного газу за регульованим тарифом", зареєстровану в Міністерстві юстиції України 14 лютого 2015 року за N 172/26617.

7. Ця постанова набирає чинності з дня її офіційного опублікування, крім пунктів 1 та 2 глави 6 розділу VI Кодексу газорозподільних систем, які набирають чинності з 01 квітня 2016 року.

8. Департаменту із регулювання відносин у нафтогазовій сфері в установленому порядку забезпечити подання цієї постанови на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Голова Комісії

Д. Вовк

ПОГОДЖЕНО:

**Голова Антимонопольного
комітету України**

Ю. Терентьев

**Голова Державної
регуляторної служби України**

К. М. Ляпіна

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

30 вересня 2015 року N 2494

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України

06 листопада 2015 р. за N 1379/27824

КОДЕКС газорозподільних систем

I. Загальні положення

1. Визначення основних термінів та понять

1. Цей Кодекс розроблений відповідно до [Закону України "Про ринок природного газу"](#).
2. Цей Кодекс визначає взаємовідносини оператора газорозподільних систем із суб'єктами ринку природного газу, а також визначає правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем, зокрема умови забезпечення:
 - 1) надійної і безпечної експлуатації газорозподільних систем та гарантованого рівня розподілу (переміщення) природного газу до/від суміжних суб'єктів ринку природного газу відповідної якості;

- 2) комерційного, у тому числі приладового обліку природного газу в газорозподільній системі та визначення його об'ємів і обсягів передачі до/з газорозподільної системи, у тому числі в розрізі суб'єктів ринку природного газу;
- 3) доступу замовників до газорозподільної системи для приєднання до неї їх об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (умови технічного доступу);
- 4) доступу суб'єктів ринку природного газу до газорозподільної системи для фактичної передачі (розподілу/споживання) належного їм природного газу до/з газорозподільної системи (умови комерційного доступу);
- 5) механізмів взаємодії оператора газорозподільної системи з операторами суміжних систем та з іншими суб'єктами ринку природного газу.

Порядок взаємовідносин оператора газорозподільної системи з оператором газотранспортної системи, у тому числі пов'язаних з прийманням-передачею природного газу в точках виходу з газотранспортної системи до газорозподільної системи, зокрема щодо якості та обліку природного газу (у тому числі приладового), а також з обміном даних щодо заявлених і підтверджених обсягів природного газу (номінацій) та фактичних обсягів розподілу і споживання природного газу (алокцій), регулює Кодекс газотранспортної системи, затверджений [постановою НКРЕКП від 30 вересня 2015 року N 2493](#) (далі - Кодекс ГТС), договір транспортування природного газу та технічна угода (за наявності), що укладені між сторонами.

3. Дія цього Кодексу поширюється на операторів газорозподільних систем, замовників доступу та приєднання до газорозподільної системи, споживачів (у тому числі побутових споживачів), об'єкти яких підключені до газорозподільних систем, та на їх постачальників. Крім того, цим Кодексом регулюються взаємовідносини:

між оператором газорозподільної системи і газодобувними підприємствами та виробниками біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел, які підключені (приєднуються) до газорозподільної системи;

між оператором газорозподільної системи та несанкціонованими споживачами, які втручаються в роботу газорозподільної системи, у тому числі шляхом самовільного під'єднання несанкціонованого газопроводу.

4. У цьому Кодексі терміни вживаються у таких значеннях:

будівництво об'єкта - нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення об'єкта;

відмова в доступі до об'єкта споживача - вчинення споживачем (власником або наймачем об'єкта споживача) та/або власником території, де розташований/розміщений об'єкт споживача та/або комерційний вузол обліку, за яким здійснюються розрахунки споживача, дій, які перешкоджають представникам оператора газорозподільної системи виконувати функції, передбачені цим Кодексом, що засвідчується актом про порушення, складеним відповідно до вимог цього Кодексу;

власник - юридична особа, або фізична особа, або фізична особа - підприємець, яка на законних підставах володіє та користується об'єктом, зокрема газовими мережами або об'єктом газорозподільної системи;

вузол обліку природного газу / вузол обліку / ВОГ - сукупність засобів вимірювальної техніки, зокрема лічильник газу або звужуючий пристрій, та допоміжних засобів, призначених для вимірювання, реєстрації результатів вимірювання та розрахунків об'єму природного газу, зведених до стандартних умов, визначених законодавством;

газові мережі внутрішнього газопостачання - газові мережі від місця/точки приєднання об'єкта або земельної ділянки замовника до його газових приладів (пристроїв) включно або до системи газоспоживання третіх осіб (замовників, споживачів);

газові мережі зовнішнього газопостачання - газові мережі від місця забезпечення потужності до місця/точки приєднання об'єкта або земельної ділянки замовника;

група будинків (гуртожитків) - багатоквартирні будинки (гуртожитки) з однотипним інженерно-санітарним обладнанням та подібними будівельними і архітектурними характеристиками, які послідовно підключені через один газопровід та мають одне й те саме місце забезпечення потужності;

група споживання - категорія побутових споживачів, які за договором розподілу природного газу розраховуються за лічильником газу, що характеризується певними однорідними ознаками щодо газових приладів і пристроїв, категорії будинку (індивідуальний, багатоквартирний), а в окремих випадках з урахуванням опалювальної площі і наявності централізованого гарячого водопостачання, та відображає середньостатистичний річний профіль споживання природного газу в розрізі календарних місяців і визначається згідно з додатком 1 до цього Кодексу;

добова норма - середньодобова норма споживання природного газу, яка визначається шляхом ділення підтвердженого обсягу природного газу за відповідний період на кількість днів у цьому періоді;

договір на приєднання до газорозподільної системи / договір на приєднання - письмова угода між оператором газорозподільної системи та замовником послуги з приєднання, яка укладається відповідно до вимог розділу V та за формою, наведеною в цьому Кодексі, визначає їх правовідносини під час виконання приєднання об'єкта замовника до газорозподільної системи, яка на законних підставах перебуває у власності чи користуванні (у тому числі в експлуатації) оператора газорозподільної системи;

договір розподілу природного газу - правочин, укладений між оператором газорозподільної системи та споживачем (у тому числі побутовим споживачем) відповідно до вимог цього Кодексу, згідно з яким забезпечується фізична доставка природного газу, належного споживачу, та/або цілодобовий доступ об'єкта споживача до газорозподільної системи;

доступ до газорозподільної системи - право користування потужністю складової (об'єкта) газорозподільної системи в обсязі та на умовах, встановлених у договорі (технічній угоді) про надання відповідних послуг з оператором газорозподільної системи;

дублюючий вузол обліку / дублюючий ВОГ - вузол обліку, призначений для здійснення контролю за обсягом природного газу, який обліковується комерційним вузлом обліку та оформлюється між сторонами договору розподілу природного газу та/або технічної угоди про умови приймання-передачі газу газорозподільною системою як дублюючий ВОГ відповідно до вимог цього Кодексу;

дублюючий засіб вимірювальної техніки / дублюючий ЗВТ - засіб вимірювальної техніки, призначений для контролю працездатності аналогічного засобу вимірювальної техніки, який входить до складу комерційного вузла обліку, що оформлюється між сторонами договору розподілу природного газу та/або технічної угоди про умови приймання-передачі газу газорозподільною системою як дублюючий ЗВТ відповідно до вимог цього Кодексу;

ЕІС-код (Energy Identification Code) - персональний код ідентифікації споживача як суб'єкта ринку природного газу або його вузла обліку (за необхідності), присвоєний Оператором газорозподільної системи в установленому цим Кодексом порядку;

експертиза засобу вимірювальної техніки / експертиза пломб - комплекс заходів, які здійснюються з метою отримання даних щодо відповідності засобу вимірювальної техніки/пломб параметрам, визначеним їх виробниками, умовам монтажу та експлуатації, їх цілісності чи відповідності метрологічним характеристикам, а також пересвідчення у відсутності інших ознак впливу на засіб вимірювальної техніки/пломбу, які можуть свідчити про втручання в засіб вимірювальної техніки/пломбу та викривлення результатів вимірювання;

замовник - фізична особа, або юридична особа, або фізична особа - підприємець, яка на підставі відповідного договору замовляє у оператора газорозподільної системи послугу з приєднання до газорозподільної системи та/або розподілу природного газу;

засіб вимірювальної техніки/ЗВТ - технічний засіб, включаючи лічильник газу, який застосовується під час вимірювань і має нормовані метрологічні характеристики;

засоби дистанційної передачі даних - засоби, встановлені (організовані) на комерційному або дублюючому вузлі обліку, які забезпечують на безперервній основі можливість дистанційного доступу до зазначених вузлів обліку з метою зчитування (контролю) та передачі їх даних каналами зв'язку до оператора газорозподільної системи;

заява-приєднання - складена за встановленою формою письмова заява споживача, що засвідчує його волевиявлення на приєднання до договору розподілу природного газу та містить персоніфіковані дані споживача та його об'єкта;

комерційний вузол обліку / комерційний ВОГ - вузол обліку природного газу, організований відповідно до вимог цього Кодексу для комерційного обліку природного газу при визначенні об'єму (обсягу) передачі та розподілу (споживання/постачання) природного газу в точці комерційного обліку;

комерційний доступ - право користування потужністю об'єкта газорозподільної системи в обсязі та на умовах, встановлених у договорі розподілу природного газу та/або технічній угоді про умови приймання-передачі газу газорозподільною системою;

комерційний облік природного газу - визначення об'ємів (обсягів) передачі та розподілу (споживання/постачання) природного газу в точках комерційного обліку на підставі даних комерційних вузлів обліку та інших регламентних процедур у передбачених цим Кодексом випадках;

контрольне зняття показань ЗВТ - фіксація показань ЗВТ, зокрема лічильника газу, споживача представником оператора газорозподільної системи у відомості про контрольне зняття показань ЗВТ, або акті про контрольне зняття показань ЗВТ, або розрахунковій

книжці, абонентській картці обліку газу тощо, які підтверджуються особистим підписом споживача (власника або наймача) об'єкта або уповноваженої ним особи;

контрольний огляд вузла обліку - виконання комплексу робіт з метою візуального обстеження цілісності ЗВТ (корпусу, скла, кріплення, з'єднання тощо), цілісності встановлених згідно з актом про пломбування пломб та наявності відбитків їх тавр, зняття показань ЗВТ, а також з метою виявлення без використання спеціальних технічних засобів та/або часткового демонтажу будівельних конструкцій чи оздоблювальних матеріалів самовільних підключень;

коректор об'єму газу - сукупність засобів вимірювальної техніки, які вимірюють тиск і температуру газу, що протікає у вимірювальному трубопроводі, обчислюють об'єм газу за стандартних умов, перетворюючи вихідні сигнали від лічильника газу;

лічильник газу - засіб вимірювальної техніки, який використовується для вимірювання, запам'ятовування та відображення об'єму (обсягу) природного газу, що проходить через нього, та є складовою комерційного (дублюючого) вузла обліку;

межа балансової належності - точка розмежування газових мереж між суміжними власниками газових мереж за ознаками права власності чи користування, на якій відбувається приймання-передача природного газу;

межа експлуатаційної відповідальності сторін - точка розмежування газових мереж за ознакою договірних зобов'язань з експлуатації окремих ділянок або елементів, яка встановлюється на межі балансової належності або за згодою сторін в іншій точці газових мереж;

міська місцевість - адміністративна територія міських поселень (міста, селища міського типу);

місце забезпечення потужності (точка забезпечення потужності) - місце/точка на існуючому об'єкті газорозподільної системи, яка на законних підставах перебуває у власності чи користуванні (у тому числі в експлуатації) оператора газорозподільної системи, від якого (якої) здійснюється будівництво (розвиток) газових мереж до об'єкта замовника (точки приєднання) та/або забезпечується необхідний рівень потужності, замовленої для об'єкта приєднання;

місце приєднання (точка приєднання) - запроектована або існуюча межа балансової належності між газовими мережами зовнішнього та внутрішнього газопостачання;

несанкціоноване відновлення газоспоживання - виявлений після складання акта про припинення розподілу природного газу (газопостачання) та/або пломбування запірних пристроїв чи встановлення інвентарної заглушки факт несанкціонованого втручання в роботу газорозподільної системи, в тому числі шляхом зривання або пошкодження пломб на запірних пристроях, засувках на ввіді на об'єкт споживача, пошкодження або зняття інвентарних заглушок тощо, внаслідок чого здійснюється чи є можливість несанкціонованого відбору природного газу на об'єкті споживача (окремих його газових приладах чи пристроях), у тому числі поза обліком;

несанкціоноване втручання в роботу газорозподільної системи - втручання в роботу газорозподільної системи, в тому числі шляхом несанкціонованого відновлення газоспоживання, несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ та/або під'єднання

несанкціонованого газопроводу, внаслідок чого порушується нормальний режим роботи ГРМ та/або здійснюється необліковане (обліковане частково чи з порушенням законодавства) використання природного газу;

несанкціоноване втручання в роботу ЗВТ/лічильника газу - втручання в роботу або конструкцію чи складові комерційного вузла обліку (зокрема лічильника газу), у тому числі шляхом їх підробки, пошкодження чи пошкодження на них пломб, впливу дії спрямованого постійного магнітного поля або зміни конфігурації даних обчислювача/коректора об'єму газу (первинного програмування чи протоколу параметризації), внаслідок чого витрата (споживання) природного газу комерційним вузлом обліку не обліковується (обліковується частково чи з порушенням законодавства), та інші дії, що призводять до викривлення даних обліку природного газу;

несанкціонований відбір природного газу - відбір (споживання) природного газу з газорозподільної системи з порушенням вимог чинного законодавства, зокрема цього Кодексу;

несанкціонований газопровід - самовільно під'єднаний газопровід (газовий відвід, штуцер, патрубок), у тому числі без наявного підключеного газового обладнання, фізично з'єднаний, зокрема зварений, врізаний, з газорозподільною системою або газовою мережею внутрішнього газопостачання, витрата (споживання) природного газу через який не обліковується комерційним вузлом обліку (лічильником газу);

несанкціоноване підключення газових приладів - самовільне під'єднання споживачем газових приладів чи пристроїв (устаткування) на об'єкті, який обліковується за нормами споживання, або внаслідок під'єднання яких перевищується діапазон обчислення вузла обліку (сумарна номінальна потужність газових приладів і пристроїв перевищує діапазон обчислення вузла обліку);

несанкціонований споживач - фізична, юридична особа або фізична особа - підприємець, яка без укладання договору розподілу природного газу з оператором газорозподільної системи або на об'єкті, який не підключений до ГРМ в установленому порядку, здійснює несанкціонований відбір природного газу;

номінальна потужність газового обладнання - сумарна об'ємна витрата (споживання) природного газу всього встановленого газового обладнання/устаткування, яка згідно з паспортними даними відповідає номінальному режиму роботи цього обладнання/устаткування;

норми споживання - об'єм та вид споживання природного газу, установлені згідно із законодавством для побутових споживачів, що не забезпечені лічильником газу, за договорами розподілу природного газу;

обчислювач об'єму газу - засіб вимірювальної техніки, який перетворює вихідні сигнали вимірювальної інформації від вимірювального перетворювача перепаду тиску на звужуючому пристрої (напірній трубіці тощо) та/або від вимірювального перетворювача об'єму газу за робочих умов (лічильника газу тощо), від вимірювальних перетворювачів тиску та температури газу, що протікає у вимірювальному трубопроводі, та обчислює об'єм газу за стандартних умов;

опалювальний період - період з 01 жовтня по 30 квітня включно;

опалювальна площа - загальна опалювальна площа об'єкта споживача без урахування площі лоджій, балконів, терас, а також площі приміщень, де відсутні тепловіддавальні поверхні (радіатори, реєстри, стінки печей, трубопроводи систем опалення тощо), які безпосередньо не з'єднані з опалювальними приміщеннями дверними та іншими отворами;

Оператор газорозподільної системи (далі - Оператор ГРМ) - суб'єкт господарювання, що на підставі ліцензії здійснює діяльність з розподілу природного газу газорозподільною системою, яка знаходиться у його власності або користуванні відповідно до законодавства, та здійснює щодо неї функції оперативного-технологічного управління;

Оператор газотранспортної системи (далі - Оператор ГТС) - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із транспортування природного газу газотранспортною системою на користь третіх осіб (замовників);

охоронна зона об'єктів газорозподільної системи - територія, обмежена умовними лініями, уздовж наземних, надземних і підземних газопроводів та їх споруд по обидва боки від крайніх елементів конструкції розподільних газопроводів та по периметру наземних споруд на визначеній відстані, на якій обмежується провадження господарської та іншої діяльності;

параметризація ЗВТ - установленні заводом-виробником значення програмування лічильника газу або обчислювача чи коректора об'єму газу, а також введені в нього під час експлуатації їх власником чи Оператором ГРМ відповідні параметри (у тому числі фізико-хімічні показники природного газу), які забезпечують належне вимірювання об'єму природного газу комерційним ВОГ згідно з чинними стандартами;

перевірка метрологічних характеристик ЗВТ - проведення спеціально уповноваженими територіальними органами у сфері метрології та стаціонарними чи пересувними повірочними лабораторіями перевірки метрологічних характеристик засобів вимірювальної техніки та/або загальної похибки вимірювання комерційного вузла обліку, у тому числі в умовах їх експлуатації, в порядку, визначеному регламентами перевірки метрологічних характеристик ЗВТ, та/або проведення позачергової чи експертної перевірки;

перевірка параметризації ЗВТ - перевірка відповідності введених параметрів в лічильник газу або обчислювач чи коректор об'єму газу дійсним параметрам;

підключення до ГРМ - фізичне з'єднання в точці приєднання (на межі балансової належності) газових мереж суміжного суб'єкта ринку природного газу (зокрема споживача) з газорозподільною системою, здійснене в установленому законодавством порядку, зокрема згідно з цим Кодексом;

підтверджений обсяг природного газу - об'єм (обсяг) природного газу, виділений постачальником для потреб споживача, з яким укладено договір постачання природного газу на відповідний розрахунковий період, та підтверджений Оператором ГТС (включений до підтвердженої номінації) і доведений Оператору ГРМ у порядку, визначеному [Кодексом ГТС](#);

протокол параметризації ЗВТ - вихідний документ (електронний файл або паперовий носій), створений (зчитаний) за допомогою сервісного програмного забезпечення виробника лічильника газу або обчислювача чи коректора об'єму газу, який відображає параметри програмування ЗВТ та введені в нього значення під час експлуатації;

плановий місячний об'єм споживання - визначений в установленому главою 4 розділу IX цього Кодексу порядку плановий об'єм (обсяг) споживання природного газу по об'єкту побутового споживача, який за договором розподілу природного газу розраховується за лічильником газу;

плата за приєднання, що є стандартним, - граничний рівень плати за приєднання, що є стандартним, розрахований згідно з методологією визначення плати за приєднання, затвердженою Регулятором;

побутовий споживач - споживач, що є фізичною особою та придбаває природний газ з метою використання для власних побутових потреб, у тому числі для приготування їжі, підігріву води та опалення своїх житлових приміщень, що не включає професійну та комерційну діяльність;

повідка лічильника газу - встановлення придатності до застосування лічильника газу на підставі результатів контролю його метрологічних характеристик, що здійснюється в установленому законодавством порядку;

попередня оплата - повна оплата за зобов'язаннями до початку розрахункового періоду;

постачальник природного газу (постачальник) - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу;

пошкодження ЗВТ/лічильника газу - механічне пошкодження цілісності конструкції комерційного ВОГ та/або його складових, зокрема корпусу, скла, кріплення, захисних елементів, ліній з'єднання;

пошкодження пломб - відсутність чи пошкодження цілісності пломб, пломбувального матеріалу, на якому встановлено пломби (дріт, кордова нитка тощо), гвинтів, на яких закріплено пломбувальний матеріал, у тому числі відсутність чи пошкодження на ЗВТ (лічильнику газу) пломб з відбитками тавр про їх повірку або індикаторів дії впливу постійного магнітного поля (далі - магнітні індикатори), або підтверджений факт подробиці пломби за умови наявності акта про пломбування (іншого документа, що підтверджує факт пломбування і передачу на збереження ЗВТ/лічильника газу та установлених пломб і магнітних індикаторів);

правовий режим земель охоронних зон об'єктів газорозподільної системи - установлений законодавством особливий режим використання земель власниками та користувачами земельних ділянок, а також Операторами ГРМ, що встановлюється в межах земель охоронних зон об'єктів газорозподільних систем для забезпечення належних умов їх експлуатації, запобігання їх пошкодженню та для зменшення можливого негативного впливу на людей, суміжні землі, природні об'єкти та довкілля в цілому;

приєднання до ГРМ - сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газорозподільної системи;

приєднання, що є стандартним, - приєднання до газорозподільної системи Оператора ГРМ об'єкта замовника потужністю до 16 метрів кубічних на годину включно на відстань, що не перевищує 25 метрів для сільської та 10 метрів для міської місцевості по прямій лінії від місця забезпечення потужності до межі земельної ділянки замовника;

приховані заходи - несанкціоновані заходи, здійснені споживачем чи іншою особою, внаслідок яких здійснюється необліковане (обліковане частково чи з порушенням законодавства) використання природного газу, які неможливо виявити без використання спеціальних технічних засобів, проведення земельних робіт, демонтажу будівельних конструкцій чи оздоблювальних матеріалів, часткового чи повного демонтажу ЗВТ або дактилоскопічної експертизи чи перевірки метрологічних характеристик ЗВТ;

проект повторного використання - документація (типовий проект) на об'єкт або його відокремлену частину, що використовується повторно при проектуванні іншого схожого об'єкта будівництва (газових мереж зовнішнього газопостачання), яка затверджена і має висновок щодо її відповідності вимогам будівельних норм, стандартів та правил;

пункт призначення - межа балансової належності об'єкта споживача, на якій відбувається передача Оператором ГРМ природного газу споживачу;

Регулятор - Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг;

розрахунковий період - період часу, зазначений у договорі (технічній угоді), за який визначається об'єм та обсяг передачі чи розподілу (споживання/постачання) природного газу та здійснюються відповідні розрахунки та/або регламентні процедури;

самовільне під'єднання - під'єднання несанкціонованого газопроводу та/або газових приладів чи пристроїв до газорозподільної системи, внутрішньобудинкової системи газопостачання або газових мереж внутрішнього газопостачання об'єкта споживача з порушенням встановленої законодавством процедури;

своєчасне повідомлення побутовим споживачем - надання споживачем у письмовій формі Оператору ГРМ інформації щодо видів споживання газу не пізніше ніж у місячний строк з дати настання відповідних змін (за відсутності лічильника газу), або інформації про недоліки в роботі лічильника газу (вихід з ладу, несправність, пошкодження лічильника, повірочного тавра, цілості пломб тощо), або інформації про пошкодження пломб на газових приладах та пристроях до виявлення таких недоліків представником Оператора ГРМ;

сільська місцевість - адміністративна територія сіл, селищ (за винятком селищ міського типу);

споживач природного газу (споживач) - фізична особа, фізична особа - підприємець або юридична особа, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, зокрема в якості сировини, а не для перепродажу;

суміжні суб'єкти ринку природного газу - власники газових мереж, що з'єднані між собою, в місці з'єднання яких відбувається приймання-передача природного газу;

технічна угода про умови приймання-передачі газу газорозподільною системою - письмова угода між Оператором ГРМ та суміжним суб'єктом ринку газу, крім споживачів та Оператора ГТС, яка укладається за формою, наведеною у додатку 2 до цього Кодексу, та визначає порядок приймання-передачі природного газу між сторонами;

технічні умови приєднання - документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газорозподільної

системи і містить вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, що створюються для потреб об'єкта замовника;

точка вимірювання - місце встановлення комерційного вузла обліку;

точка комерційного обліку - межа балансової належності, відносно якої за допомогою комерційного вузла обліку та/або інших регламентованих процедур у передбачених розділах IX - XI цього Кодексу випадках визначається об'єм (обсяг) передачі чи розподілу (споживання/постачання) природного газу за певний період;

якість природного газу - параметри фізико-хімічних показників природного газу, які мають відповідати вимогам цього Кодексу.

Інші терміни, що використовуються в цьому Кодексі, вживаються у значеннях, наведених у Законах України "Про ринок природного газу", "Про метрологію та метрологічну діяльність", "Про забезпечення комерційного обліку природного газу", "Про регулювання містобудівної діяльності".

Термін "природний газ" охоплює біогаз або інші види газу з альтернативних джерел, які за своїми фізико-технічними характеристиками відповідають стандартам на природний газ.

5. Скорочення, що застосовуються у цьому Кодексі, мають такі значення:

АДС - аварійно-диспетчерська служба;

ВБГ - виробники біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел;

ВОГ - вузол обліку природного газу;

ГДП - газодобувне підприємство;

ГРМ - газорозподільна система;

ГРП - газорегуляторний пункт;

ГРС - газорозподільна станція;

ГТС - газотранспортна система України;

ЗВТ - засоби вимірювальної техніки;

ПВВГ - пункт вимірювання витрат газу;

ПЕОМ - персональна електронно-обчислювальна машина (комп'ютер);

ФХП - фізико-хімічні показники, фізико-хімічні характеристики;

ШРП - шафований регуляторний пункт газу.

6. Умовні позначення одиниць виміру, на які є посилання в цьому Кодексі:

м куб. - метр кубічний;

МПа - мегапаскаль;

МДж - мегаджоуль;

кВт·год - кіловат-година;

Гкал - гігакалорія;

град. С - градус Цельсія.

2. Основні функції газорозподільної системи та Оператора ГРМ

1. Оператор ГРМ здійснює діяльність з розподілу природного газу на підставі ліцензії, яка видається Регулятором.

2. Оператор ГРМ відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (будівництво) газорозподільної системи, яка на законних підставах перебуває у його власності чи користуванні, належну організацію та виконання розподілу природного газу.

3. Основними функціями Оператора ГРМ є:

1) забезпечення розподілу (переміщення) природного газу від місць його надходження в ГРМ з ГТС та з інших джерел (від ГДП та ВБГ, підключених до ГРМ, та від суміжних ГРМ) до споживачів природного газу з урахуванням його якісних і фізико-хімічних характеристик та потреб цих споживачів;

2) забезпечення оперативного-диспетчерського управління ГРМ та планово-профілактичних і аварійно-відновлювальних робіт на об'єктах ГРМ з урахуванням вимог охорони праці та техніки безпеки;

3) забезпечення максимальної економічності, оптимальних режимів та надійності роботи ГРМ, розробка оптимальних технологічних режимів роботи ГРМ для безперебійного та безаварійного газопостачання споживачів;

4) забезпечення організації та реєстрації взаємовідносин (адміністрування) суб'єктів ринку природного газу, які підключені до/через ГРМ та співпрацюють з ним, при забезпеченні розподілу (передачі) природного газу ГРМ;

5) виконання договірних зобов'язань при розподілі (споживанні, передачі) природного газу ГРМ;

6) своєчасне інформування суб'єктів ринку природного газу про відхилення технологічних режимів роботи ГРМ, що можуть вплинути на режим газоспоживання (обмеження обсягів тощо), та вжиття заходів щодо їх ліквідації;

7) забезпечення контролю якості фізико-хімічних характеристик та показників природного газу, який передається до/з ГРМ;

8) забезпечення комерційного обліку природного газу, у тому числі приладового, в ГРМ;

9) забезпечення приєднання об'єктів замовників до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ, за їх зверненням та за умови дотримання вимог цього Кодексу;

10) забезпечення балансування між об'ємами і обсягами передачі природного газу до ГРМ (від ГРС, ГДП, ВБГ, інших ГРМ) та об'ємами і обсягами передачі природного газу з ГРМ (споживачам, для транзиту в інші ГРМ);

11) формування добових, декадних, місячних, квартальних та річних показників фактичного об'єму та обсягу передачі (розподілу, споживання) природного газу по об'єктах суб'єктів ринку природного газу, які знаходяться на ліцензованій території Оператора ГРМ та/або які замовили розподіл природного газу ГРМ у відповідному періоді;

12) співпраця з операторами суміжних систем з метою надійного та ефективного функціонування ГРМ;

13) дослідження потреб споживачів (замовників), у тому числі різних галузей економіки, в природному газі для здійснення підготовки планів розвитку та розбудови ГРМ.

4. Оператор ГРМ має право безперешкодного та безкоштовного доступу до земельних ділянок всіх форм власності, на яких розташована газорозподільна система, для виконання своїх функцій та обов'язків, передбачених законодавством.

5. З Оператором ГРМ співпрацюють такі суб'єкти ринку природного газу:

Оператор ГТС;

оператори суміжних газорозподільних систем;

газодобувні підприємства та виробники біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел, які підключені (планують приєднатися) до ГРМ;

споживачі, які підключені до ГРМ;

постачальники природного газу, які планують чи здійснюють постачання споживачам, підключеним до газових мереж Оператора ГРМ;

замовники приєднання власних об'єктів до ГРМ.

6. Рішення Оператора ГРМ повинні базуватися на принципах:

об'єктивності, яка полягає в обґрунтуванні прийнятих рішень;

прозорості, яка полягає в інформуванні суб'єктів ринку природного газу (у тому числі шляхом розміщення публічної інформації на офіційному веб-сайті) про відповідні правила та порядки взаємовідносин;

недискримінації, яка полягає в незастосуванні додаткових обмежень та заборон, не передбачених законодавством.

3. Основні засади доступу до газорозподільної системи

1. Доступ суб'єктів ринку природного газу до ГРМ, що на законних підставах знаходиться у власності чи користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ, здійснюється на принципах:

забезпечення рівних прав доступу, у тому числі приєднання, до ГРМ відповідно до вимог цього Кодексу;

забезпечення Оператором ГРМ належної якості послуг доступу (приєднання) на договірних засадах;

забезпечення суб'єктами ринку природного газу критеріїв доступу, визначених розділами V та VI цього Кодексу, та належних розрахунків за надані послуги.

2. Оператор ГРМ зобов'язаний розміщувати на своєму веб-сайті інформацію про технічні та комерційні умови доступу (приєднання) до об'єктів газорозподільної системи, що на законних підставах перебувають в його власності чи користуванні (у тому числі експлуатації), а також методологію визначення плати за приєднання до газорозподільної системи, затверджену Регулятором.

Оператор ГРМ не має права відмовити замовнику в доступі (приєднанні) до об'єктів газорозподільної системи, що на законних підставах перебувають в його власності чи користуванні (у тому числі експлуатації), за виключенням випадків, передбачених розділами V та VI цього Кодексу.

3. Для забезпечення цілодобового доступу до газорозподільної системи та можливості розподілу (переміщення) належного споживачу (суміжному суб'єкту ринку природного газу) природного газу ГРМ обов'язковою умовою є наявність фізичного підключення об'єкта споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) до ГРМ.

Власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ, для набуття права на цілодобовий доступ до ГРМ та розподіл (переміщення) природного газу ГРМ повинні здійснити заходи щодо підключення (приєднання) власних об'єктів до ГРМ у порядку, визначеному в розділі V цього Кодексу.

Споживачі, у тому числі побутові, та суміжні суб'єкти ринку природного газу, які фізично підключені до ГРМ, забезпечуються цілодобовим доступом до ГРМ та можливістю розподілу (переміщення) природного газу ГРМ у порядку, визначеному в розділі VI цього Кодексу.

4. Виробники біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел мають право на отримання доступу до газорозподільної системи за умови дотримання технічних норм та стандартів безпеки відповідності до законодавства та за умови, що біогаз або інші види газу з альтернативних джерел за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідають стандартам на природний газ та вимогам цього Кодексу.

5. Взаємовідносини, пов'язані із замовленням та наданням послуги приєднання (технічного доступу) об'єкта будівництва або існуючого об'єкта (земельної ділянки) замовника до газорозподільної системи, регулюються договором на приєднання між Оператором ГРМ та замовником, який укладається відповідно до вимог розділу V цього Кодексу.

Взаємовідносини Оператора ГРМ з газодобувними підприємствами та виробниками біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел, об'єкти яких підключені до ГРМ, а також із

суміжними Операторами ГРМ регулюються технічною угодою про умови приймання-передачі природного газу ГРМ, яка укладається з ними відповідно до вимог глави 2 розділу VI цього Кодексу.

Взаємовідносини, пов'язані з розподілом природного газу споживачам, у тому числі побутовим споживачам, підключеним до/через ГРМ, включаючи забезпечення Оператором ГРМ цілодобового їх доступу до ГРМ для споживання (розподілу) належного їм (їх постачальникам) природного газу, регулюються договором розподілу природного газу, укладеним між Оператором ГРМ та споживачем відповідно до вимог глави 3 розділу VI цього Кодексу.

6. На підставі укладеного договору розподілу природного газу Оператор ГРМ:

присвоює споживачу, у тому числі побутовому споживачу, персональний ЄІС-код суб'єкта ринку природного газу та передає його Оператору ГТС для оперативної ідентифікації споживача при визначенні його (або його постачальника) підтверджених обсягів природного газу та запровадженні процедури зміни його постачальника;

надає послугу споживачу із забезпечення цілодобового доступу до ГРМ в межах приєднаної потужності його об'єкта для можливості споживання ним відповідних об'ємів природного газу, виділених постачальником природного газу;

забезпечує формування та передачу даних про об'єми та обсяги фактичного споживання природного газу споживачем до Оператора ГТС (постачальника) у порядку, визначеному [Кодексом ГТС](#) та цим Кодексом.

7. Якість природного газу, що надходить до ГРМ, та якість природного газу, що передається Оператором ГРМ у пунктах призначення, має відповідати вимогам цього Кодексу.

Оператор ГРМ відповідає за якість природного газу з моменту його надходження в ГРМ до моменту його передачі в пунктах призначення.

II. Структура газорозподільної системи

1. Газорозподільна система є технологічним комплексом, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам, тиск якого не може перевищувати 1,2 МПа.

Газові мережі, тиск яких менше 1,2 МПа та через які природний газ передається споживачам, є газорозподільною системою незалежно від їх власності та підпорядкування.

2. До складу ГРМ входять споруди і пристрої на газопроводах від місця надходження природного газу в ГРМ до пунктів призначення (об'єктів споживачів або суміжних Операторів ГРМ), зокрема, ГРМ включають:

- 1) газопроводи, зокрема підземні та/або надземні, високого, середнього та низького тиску;
- 2) обладнання для зниження тиску і підтримання його на заданому рівні, зокрема ГРП та ШРП;
- 3) установки електрохімічного захисту від корозії;

4) лінії технологічного зв'язку, споруди, обладнання автоматизованих систем контролю та управління технологічними процесами і установок електрохімічного захисту;

5) переходи через природні і штучні перешкоди (автомобільні дороги, залізниці, канали тощо);

6) будівлі та споруди для забезпечення експлуатації та оперативного обслуговування ГРМ;

7) споруди газорозподільних мереж, зокрема колодязі, запірні арматури, компенсатори, конденсатозбірники, контрольні трубки, контрольно-вимірні пункти, футляри, розпізнавальні і сигнальні знаки тощо.

3. Надходження природного газу до ГРМ здійснюється в місцях її фізичного з'єднання з:

газотранспортною системою;

суміжними газорозподільними системами;

мережами газодобувних підприємств та виробників біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел, об'єкти яких підключені до ГРМ.

4. Відбір природного газу з ГРМ здійснюється в місцях її фізичного з'єднання з:

об'єктами споживачів, у тому числі побутових споживачів;

суміжними газорозподільними системами.

III. Основні правила технічної експлуатації газорозподільної системи

1. Загальні умови

1. Експлуатацію газорозподільних систем здійснюють виключно Оператори ГРМ.

2. Власники газової мережі, яка згідно з розділом II цього Кодексу кваліфікується як газорозподільна система (крім газорозподільної системи, що відноситься до державного майна), що не є Операторами ГРМ, та Оператор ГРМ, до мереж якого підключені належні власникам газорозподільні системи (або на території ліцензованої діяльності якого знаходяться споживачі, підключені до цих газорозподільних систем), зобов'язані укласти договір про експлуатацію таких газорозподільних систем, або договір господарського відання чи користування з передачею газорозподільних систем на баланс Оператору ГРМ, або оформити передачу належних власникам газорозподільних систем у власність зазначеному Оператору ГРМ (у тому числі шляхом купівлі-продажу).

Договори експлуатації, господарського відання та користування укладаються за формами, визначеними у додатках 3 - 5 цього Кодексу (крім газових мереж, що є державним майном).

Для внутрішньобудинкових газових мереж, які є ГРМ, взаємовідносини між їх власником і Оператором ГРМ здійснюються виключно на умовах договору про експлуатацію внутрішньобудинкових газових мереж.

Взаємовідносини між власниками газорозподільних систем, які відносяться до державного майна, та Операторами ГРМ врегульовуються відповідно до вимог законодавства.

3. Оператори ГРМ зобов'язані мати:

у своєму складі аварійно-диспетчерські служби та інші виробничі підрозділи, у тому числі кваліфікований персонал, необхідні для належної експлуатації газорозподільних систем;

телефонний зв'язок екстреного виклику;

відповідні приміщення, транспортні засоби, обладнання та матеріали, необхідні для належної експлуатації газорозподільних систем.

4. Оператор ГРМ повинен забезпечити попереджувальні заходи безаварійної експлуатації газорозподільних систем, а саме комплекс робіт, що виконується на підставі результатів технічного огляду або технічного обстеження газорозподільних систем, з метою забезпечення її подальшого безаварійного експлуатування шляхом проведення технічного обслуговування, поточного або капітального ремонтів.

У разі виникнення аварійної ситуації Оператор ГРМ зобов'язаний вжити необхідних заходів, спрямованих на відновлення належної роботи газорозподільної системи.

5. При організації експлуатації газорозподільних систем та проведення робіт з технічного їх обслуговування і ремонту Оператор ГРМ повинен дотримуватися інструкцій і правил технічної експлуатації газорозподільних систем, правил безпеки систем газопостачання, державних стандартів, передбачених чинними нормативно-правовими актами України.

2. Організація аварійно-технічного обслуговування ГРМ

1. Оператор ГРМ повинен забезпечувати попереджувальні заходи для безаварійної експлуатації газорозподільних систем та локалізацію і ліквідацію аварійних ситуацій в газорозподільній системі.

2. Для локалізації і ліквідації аварійних ситуацій Оператором ГРМ організуються підрозділи аварійно-диспетчерської служби (АДС) з цілодобовою роботою, включаючи вихідні та святкові дні.

3. Служби АДС повинні бути забезпечені зв'язком екстреного виклику, спеціальними аварійними автомобілями, зв'язком екстреного виклику з відповідними спецслужбами (надзвичайних ситуацій, швидкої допомоги тощо), засобами радіозв'язку і мати апаратуру для запису переговорів.

4. Діяльність аварійних бригад з локалізації і ліквідації аварійних ситуацій повинна обумовлюватися планом локалізації і ліквідації аварій та планом взаємодії служб екстреного виклику інших організацій, розробленими Оператором ГРМ з урахуванням місцевих умов.

5. Для локалізації і ліквідації витоків газу та аварійних ситуацій споживач невідкладно повинен повідомляти про них аварійно-диспетчерській службі Оператора ГРМ за номером екстреного виклику або іншим номером, зазначеним у договорі розподілу природного газу, укладеному з Оператором ГРМ.

3. Умови надійної та безпечної експлуатації ГРМ

1. Оператор ГРМ для забезпечення надійної та безпечної експлуатації газорозподільної системи:

забезпечує запобіжні заходи безаварійної експлуатації ГРМ;

розробляє та впроваджує плани локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій;

готує та узгоджує в рамках укладених договорів (технічних угод) з операторами суміжних систем, газодобувними підприємствами та виробниками біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел, які підключені до ГРМ, план дій на випадок виникнення перебоїв в роботі суміжних систем;

підтримує та розширює автоматизовані системи контролю і управління технологічними процесами з метою можливості оперативного реагування на загрози, які можуть виникнути в газорозподільній системі;

підтримує технічний стан пристроїв, установок, мереж, а також системних об'єктів згідно з вимогами законодавства, провадить постійний експлуатаційний нагляд, а також забезпечує постійні чергування команд технічної допомоги, а у разі виникнення аварії негайно розпочинає дії, направлені на її усунення;

провадить оцінку технічного стану газорозподільної системи, підготовлює та впроваджує інвестиційні плани і плани ремонту газорозподільної системи.

4. Охоронні зони газорозподільної системи

1. Охоронна зона об'єктів ГРМ поширюється на газопроводи з надлишковим тиском природного газу не більше 1,2 МПа, ГРП, ШРП, вузли обліку природного газу, засоби захисту газопроводів від електрохімічної корозії, споруди і пристрої на газопроводах, розпізнавальні та сигнальні знаки місцезнаходження газопроводів і споруд на них, за виключенням внутрішньобудинкових газових мереж.

2. Проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт на відстані менше ніж 15 м від ГРМ без дозволу на порушення об'єктів благоустрою, який видається відповідним виконавчим органом сільської, селищної, міської ради за місцем проведення робіт, та письмового погодження Оператора ГРМ - не допускається.

3. З метою забезпечення безпечної експлуатації об'єктів ГРМ встановлюються охоронні зони:

1) вздовж газопроводів високого тиску I категорії - у вигляді ділянки землі, обмеженої умовними лініями, що проходять в 10 метрах від осі газопроводу по обидва боки;

2) вздовж газопроводів високого тиску II категорії - у вигляді ділянки землі, обмеженої умовними лініями, що проходять в 7 метрах від осі газопроводу по обидва боки;

3) вздовж газопроводів середнього тиску - у вигляді ділянки землі, обмеженої умовними лініями, що проходять в 4 метрах від осі газопроводу по обидва боки;

4) вздовж газопроводів низького тиску - у вигляді ділянки землі, обмеженої умовними лініями, що проходять в 2 метрах від осі газопроводу по обидва боки;

5) вздовж підводних переходів - у вигляді ділянки водного простору від водної поверхні до дна, укладеного між паралельними площинами, віддаленими від осей крайніх ниток переходів на 50 метрів по обидва боки;

б) навколо будівель ГРП, ШРП, ВОГ - у вигляді ділянки землі, обмеженої умовною лінією, віддаленої від зовнішніх стін будинку (шаф) ГРП, ВОГ, ШРП при тиску газу на ввіді в ГРП, ШРП, ВОГ до 0,6 МПа на 10 метрів у всі сторони, а при тиску газу на ввіді в ГРП, ШРП, ВОГ понад 0,6 до 1,2 МПа - на 15 м у всі сторони.

4. Мінімальні відстані по горизонталі від об'єктів ГРМ до будівель, споруд та інших підземних інженерних комунікацій визначаються будівельними нормами України з проектування населених пунктів і виробничих об'єктів, а також не повинні допускати механічного, хімічного і електричного впливу на об'єкти ГРМ.

5. Земельні ділянки, розташовані в охоронних зонах об'єктів ГРМ, не вилучаються у їх власників або користувачів, а використовуються з обмеженнями, встановленими цим Кодексом та іншими нормативно-правовими актами.

6. Зазначені обмеження встановлюються для власників та користувачів земельних ділянок на провадження ними господарської діяльності, зокрема сільськогосподарських робіт, в межах всієї охоронної зони об'єктів ГРМ.

7. Оператори ГРМ мають право на отримання відповідно до чинного законодавства від органів, що здійснюють ведення державного земельного кадастру, державну реєстрацію прав на нерухоме чи інше майно, інформації про власників, користувачів об'єктів нерухомого та іншого майна, кадастрові номери земельних ділянок, розташованих у межах охоронних зон об'єктів ГРМ.

8. Охоронні зони об'єктів ГРМ зазначаються в документації із землеустрою з дати надання земельної ділянки для будівництва об'єкта ГРМ.

9. Власники або користувачі земельної ділянки, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, Оператори ГРМ вживають заходів щодо охорони земель та дотримання встановлених обмежень у використанні земель охоронних зон об'єктів ГРМ.

10. Траси газопроводів на місцевості позначаються покажчиками.

11. Покажчики встановлюються:

1) на прямих ділянках траси газопроводу на відстані прямої видимості не більше 200 метрів один від одного на території населених пунктів і не більше ніж через 500 метрів за межами населених пунктів (з урахуванням покажчиків, встановлених у місцях розташування споруд, поворотів і відгалужень газопроводів);

2) в місцях перетину траси газопроводу з межами земельних ділянок власників, орендарів, землевласників та землекористувачів;

3) в місцях повороту траси газопроводу;

4) в місцях переходу газопроводу через судноплавні і несудноплавні водотоки, у тому числі канали, яри. Місця перетину газопроводів з судноплавними і сплавними річками, а також каналами позначаються на берегах сигнальними знаками;

4) в місцях переходу через автомобільні і залізничні дороги (необхідність встановлення показників вирішується за погодженням з організацією, що видає технічні умови на перехід газопроводу через автомобільні і залізничні дороги);

5) в місцях відгалужень поліетиленових газопроводів і нероз'ємних з'єднань поліетиленових газопроводів зі сталевими;

6) в місцях проведення ремонтно-відновлювальних робіт.

12. Показники кріпляться на висоті 1,5 - 1,8 метра від поверхні землі до нижнього краю газопроводу лицьовою стороною до нього (при установці на стінах будинків або на залізобетонних опорах, розташованих уздовж траси газопроводу).

За межами населених пунктів показники встановлюються на відстані 1 метра від осі газопроводу праворуч по ходу газу на металевих, пластмасових або залізобетонних опорах лицьовою стороною до газопроводу.

13. Встановлення показників повинно здійснюватися:

на новозбудованих газопроводах - будівельно-монтажними організаціями;

на діючих газопроводах - власником ГРМ.

14. Схеми розташування газопроводів і споруд на них передаються Оператором ГРМ до відповідних місцевих органів самоврядування для забезпечення нанесення їх на плани населених пунктів та плани землекористувань районів, а також за відповідними запитами - іншим заінтересованим державним органам.

15. Оператор ГРМ надає відомості про місцезнаходження газопроводів заінтересованим юридичним та фізичним особам, що здійснюють діяльність в охоронній зоні, за їх письмовими запитами.

16. У межах охоронних зон без письмового погодження Оператора ГРМ забороняється:

1) проводити будівельні і монтажні роботи, планування ґрунту;

2) влаштовувати стоянки і зупинки транспортних засобів, тракторів та інших самохідних машин;

3) проводити меліоративні роботи, прокладати зрошувальні та осушувальні канали та зводити споруди меліоративних систем;

4) проводити геолого-знімальні, пошукові, геодезичні та інші вишукувальні роботи, пов'язані з улаштуванням свердловин, шурфів і взяттям проб ґрунту;

5) зводити малі архітектурні форми;

6) проводити дноочищувальні і землечерпальні роботи (в охоронних зонах підвідних газопроводів).

17. У межах охоронних зон забороняється:

- 1) здійснювати будівництво будь-яких будівель;
- 2) переміщати, демонтувати, засипати, пошкоджувати покажчики трас підземних газопроводів та місць розташування мережевих споруд на них, контрольно-вимірювальні пункти;
- 3) відкривати самовільно люки газових колодязів і коверів, двері ГРП, ШРП, ВОГ, установок електрохімічного захисту газопроводів тощо, відкривати і закривати крани і засувки, відключати і включати електроживлення обладнання об'єктів газорозподільної системи;
- 4) влаштовувати звалища, виливати агресивні рідини, в тому числі розчини кислот, солей і лугів;
- 5) складувати матеріали та обладнання, в тому числі для тимчасового зберігання, вздовж траси підземного газопроводу в межах 2 метрів по обидва боки від осі, а також проводити посадку дерев і чагарників всіх видів в межах 1,5 метра по обидва боки від осі газопроводу;
- 6) руйнувати споруди і пристрої, що запобігають пошкодженню газопроводів і споруд на них;
- 7) кидати якорі, проходити з відданими якорями, ланцюгами, лотами, волокушами, проводити тралення жорсткими і напівжорсткими тралами при перетинанні газопроводами водних перешкод (в охоронних зонах підвідних газопроводів);
- 8) розпалювати вогнище і розмішувати будь-які відкриті або закриті джерела вогню;
- 9) проводити будь-які заходи, пов'язані з великим скупченням людей, не зайнятих виконанням дозволених у встановленому порядку робіт.

18. Земельні ділянки, що входять до охоронних зон, використовуються власниками, орендарями земельних ділянок, землевласниками та землекористувачами з обов'язковим дотриманням вимог цього Кодексу.

19. Сільськогосподарські роботи в охоронних зонах проводяться власниками, орендарями земельних ділянок, землевласниками та землекористувачами з попереднім повідомленням про їх початок Оператора ГРМ.

20. Проведення ремонтних будівельних та/або земляних робіт в охоронній зоні ГРМ здійснюється відповідно до законодавства за письмовим погодженням Оператора ГРМ.

Роботи з усунення наслідків аварій можуть бути розпочаті без письмового погодження Оператора ГРМ, але за обов'язкової присутності представника Оператора ГРМ.

21. Письмове погодження, що надається Оператором ГРМ, на право проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт поблизу ГРМ має містити вимоги та умови, обов'язкові для виконавців при виконанні ремонтних, будівельних та земляних робіт. До погодження додається схема газопроводу та інженерних комунікацій, споруд (ГРП, ШРП, ВОГ, засобів електрозахисту тощо).

Видача погодження Оператора ГРМ, його переоформлення, видача дублікату та його анулювання здійснюються на безоплатній основі.

Оператор ГРМ протягом 10 робочих днів з дня реєстрації письмового звернення юридичної чи фізичної особи, або фізичної особи - підприємця щодо погодження проведення ремонтних, будівельних та/або земляних робіт в охоронній зоні ГРМ має надати письмове погодження або письмову обґрунтовану відмову. Письмове погодження надається на безоплатній основі.

Погодження має містити вимоги та умови, обов'язкові для виконавців при виконанні ремонтних, будівельних та/або земляних робіт, а також схему газопроводу та інженерних комунікацій, споруд (ГРП, ШРП, ВОГ, засобів електрозахисту тощо).

Роботи з усунення наслідків аварій можуть бути розпочаті без погодження Оператора ГРМ, але за обов'язкової присутності представника Оператора ГРМ та за умови обов'язкового оформлення в подальшому погодження, що передбачені цією главою.

22. Юридичні та фізичні особи, а також фізичні особи - підприємці для отримання погодження Оператора ГРМ на проведення ремонтних, будівельних та/або земляних робіт в охоронній зоні ГРМ повинні подати Оператору ГРМ для узгодження проект плану їх проведення, розроблений з урахуванням вимог будівельних, а за необхідності - інших норм і правил, що регламентують ці роботи, а також заяву (лист) на отримання погодження.

23. Юридичні та фізичні особи, а також фізичні особи - підприємці, які отримали письмове погодження Оператора ГРМ, зобов'язані керуватися порядком проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт і дотримуватись умов їх виконання з урахуванням вимог письмового погодження Оператора ГРМ.

24. Письмове погодження Оператора ГРМ на проведення ремонтних, будівельних та/або земляних робіт в охоронній зоні ГРМ оформляється у двох примірниках, один з яких зберігається у Оператора ГРМ протягом строку, визначеного законодавством.

25. Відмова в наданні письмового погодження на проведення робіт на земельних ділянках, розташованих у межах охоронних зон, надається Оператором ГРМ у разі, якщо:

проведення робіт заборонено цим Кодексом;

проведення робіт створить загрозу виникнення аварії (аварійної ситуації) на об'єктах ГРМ.

26. Дозвіл на порушення об'єктів благоустрою видається відповідним виконавчим органом сільської, селищної, міської ради за місцем проведення робіт.

27. Підставою для отримання дозволу на порушення благоустрою для проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт в охоронній зоні є письмове погодження, видане Оператором ГРМ відповідно до вимог цієї глави.

28. До початку ремонтних, будівельних та земляних робіт в охоронній зоні наказом організації, що проводить роботи, з числа фахівців призначається особа, відповідальна за проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт (керівник робіт).

29. Роботи в охоронній зоні проводяться тільки в присутності керівника робіт і представника Оператора ГРМ.

30. Юридичні та фізичні особи, а також фізичні особи - підприємці, що проводять ремонтні, будівельні та земляні роботи в охоронних зонах, зобов'язані не пізніше ніж за добу до початку робіт повідомити представника Оператора ГРМ щодо проведення робіт.

31. Фізична особа або персонал юридичної особи чи фізичної особи - підприємця, залучені для проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт в охоронних зонах, повинні бути ознайомлені (проінструктовані) представником Оператора ГРМ про місцезнаходження газопроводу і споруд на ньому, їх позначення на місцевості, можливі аварійні ситуації і дії при їх виникненні.

32. Траса газопроводу і споруди на ньому на період проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт в охоронній зоні повинні бути позначені на асфальті за допомогою крейди, а на ґрунті шляхом встановлення покажчиків зони розташування газопроводу (розмічальних вішок - металевих прутків довжиною 500 - 800 мм та діаметром 3 - 4 мм, верхній кінець яких пофарбований у яскравий червоний (жовтий) колір або позначений прапорцем). Газові колодязі, конденсатозбірники та інші споруди на газопроводах, що розміщені в зоні робіт ударних механізмів і землерийної техніки, мають захищатися. Вішки встановлюються по осі газопроводу через 10 - 12 метрів, а також на кожному повороті і споруді, що потрапляють в зону ремонтних, будівельних та земляних робіт, в таких випадках:

при паралельному прокладанні комунікацій на відстані до 5 метрів від газопроводу;

на огорожених будівельних майданчиках;

при перетині комунікацій, що прокладаються, з існуючим газопроводом.

33. У разі якщо в проекті будівництва (ремонт) комунікацій передбачена мінімальна (в межах обумовленого будівельними нормами і правилами) відстань між комунікацією, яка прокладається, та існуючим газопроводом, а також при перетині газопроводу іншими комунікаціями, в умовах дозволу передбачається обов'язкове відкриття (шурфування) газопроводу для встановлення точного місця розташування газопроводу, визначення його технічного стану та суміжного розміщення з комунікаціями.

34. До початку робіт ударних механізмів і землерийної техніки поблизу траси підземного газопроводу визначається його точне місце розташування шляхом відкриття шурфів вручну.

Роботи з установки знаків і відкриття шурфів виконуються силами, матеріалами та за рахунок коштів організатора проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт у присутності представника Оператора ГРМ.

35. Ударні механізми для розпушування ґрунту можуть застосовуватися на відстані не менше 3 метрів від підземного газопроводу, а механізми, здатні значно відхилитися від вертикальної осі, - на відстані не менше 5 метрів. Забивання паль (шпунтів) дозволяється проводити на відстані не ближче ніж 30 м від газопроводу.

За необхідності забивання паль (шпунтів) на відстані менше ніж 30 м від газопроводу (але не ближче ніж на 10 м) стики газопроводу повинні бути відкриті по всій довжині забивання паль (шпунтів) плюс по 20 м від крайніх паль.

36. Розробка ґрунту на відстані менше 2 метрів від осі газопроводу, стін ГРП, ШРП, ВОГ, установок електрохімічного захисту, газових колодязів, анодних заземлень та інших споруд повинна вестися вручну із застосуванням відповідного інструменту, при цьому використання ручного ударного інструменту і відбійних молотків допускається тільки для розкриття дорожнього покриття.

37. При проведенні ремонтних, будівельних та земляних робіт в охоронних зонах (у тому числі при будівництві комунікацій паралельно до діючого газопроводу) відвал ґрунту з траншеї на діючий газопровід забороняється.

38. Якщо встановлено, що технічний стан ділянки газопроводу потребує виконання ремонтних робіт для запобігання витoku газу, Оператор ГРМ має право тимчасово (до закінчення ремонту газопроводу) заборонити проведення будь-яких, у тому числі сільськогосподарських, робіт в межах його охоронної зони.

39. При виявленні на місці проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт підземних комунікацій і споруд, що не значаться в проектній документації, роботи повинні бути призупинені, вжито заходів щодо забезпечення збереження цих комунікацій і споруд, з'ясування суб'єкта господарювання, що здійснює їх експлуатацію, та виклику його представника на місце робіт.

40. У разі пошкодження газопроводу або виявлення витoku газу в процесі проведення ремонтних, будівельних та земляних робіт весь персонал повинен бути негайно виведений на безпечну відстань, а Оператор ГРМ сповіщений керівником робіт про пошкодження (витік газу).

До прибуття аварійної бригади ГРМ керівник робіт повинен вжити заходів щодо забезпечення охорони аварійної ділянки для попередження доступу в охоронну зону сторонніх осіб і транспортних засобів.

41. Уповноважена особа Оператора ГРМ за пред'явленням службового посвідчення має право перевірити документи, що дають право на проведення земляних робіт в охоронній зоні, і призупинити роботи, які виконуються з порушенням вимог цього Кодексу.

При зупинці проведення робіт уповноваженими особами Оператором ГРМ складається попередження на призупинення робіт.

42. При виявленні несанкціонованих ремонтних, будівельних та земляних робіт в охоронній зоні об'єктів газорозподільної системи, а також при виявленні випадків самовільного продовження припинених Оператором ГРМ робіт слід вжити заходів щодо їх припинення та поінформувати відповідні державні органи.

43. Персонал Оператора ГРМ, що здійснює огляд об'єктів ГРМ, та інші особи, що виявили або допустили пошкодження газопроводів чи вихід (витік) газу, зобов'язані негайно сповістити про це аварійну службу Оператора ГРМ.

44. Аварійна бригада Оператора ГРМ після отримання повідомлення зобов'язана у встановлені законодавством строки виїхати до місця аварії та забезпечити локалізацію і ліквідацію аварійної ситуації відповідно до плану локалізації і ліквідації аварій та плану взаємодії служб різних організацій.

45. Оператор ГРМ має право:

1) на безперешкодний доступ, в тому числі на транспортних засобах, до об'єктів ГРМ, що розміщені на території будь-якої форми власності (користування), для виконання робіт з обслуговування та ремонту цих об'єктів, а також для локалізації та ліквідації наслідків аварії;

2) на виконання в межах охоронної зони шурфів для перевірки якості ізоляції газопроводів і стану засобів електрохімічного захисту від корозії і проведення інших земляних робіт, необхідних для забезпечення нормальної експлуатації газопроводів та споруд на них, з попереднім повідомленням про це власника, орендаря земельної ділянки, землевласника, землекористувача;

3) здійснювати періодичну технологічну розчистку (облаштовувати просіку) від чагарників та деревостанів навколо ГРМ до 1,5 метра від осі газопроводу або від краю об'єкта ГРМ з кожного боку для цілей, пов'язаних з безпечною експлуатацією ГРМ, без попереднього погодження та отримання спеціальних дозволів.

5. Порядок визначення межі балансової належності та експлуатаційної відповідальності

1. Межа балансової належності та експлуатаційної відповідальності між Оператором ГРМ та споживачем (суміжним суб'єктом ринку природного газу) визначається в акті розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін, що є невід'ємною частиною договору розподілу природного газу (або у передбачених цим Кодексом випадках технічній угоді про умови приймання-передачі газу ГРМ).

Акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін в обов'язковому порядку має містити схему газопроводів з визначенням на них межі балансової належності, точки вимірювання (місця встановлення вузла обліку) та напрямів потоків природного газу.

За відсутності акта розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін за об'єктами суміжних суб'єктів ринку природного газу (включаючи споживачів) Оператор ГРМ, до/через ГРМ якого підключені зазначені об'єкти, зобов'язаний в установленні законодавством строки здійснити заходи з укладання з їх власниками акта розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.

Власники (балансоутримувачі, управителі, інші особи), на балансі чи в управлінні яких знаходяться багатоквартирні будинки чи гуртожитки (незалежно від того, є вони споживачами природного газу чи ні), укладають з Оператором ГРМ, до об'єктів газорозподільної системи якого підключені зазначені будинки/гуртожитки, акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін відносно їх внутрішньобудинкових систем газопостачання.

2. Межа балансової належності визначається за ознаками права власності на газові мережі чи окремі її елементи. Межа експлуатаційної відповідальності встановлюється на межі балансової належності, але за домовленістю сторін може не збігатися з межею балансової належності, про що має бути зазначено в акті розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.

3. Власники газових мереж, у тому числі побутові споживачі та власники внутрішньобудинкових систем газопостачання (балансоутримувачі, управителі), які згідно з актом розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін

відповідають за експлуатацію цих мереж та їх складових, забезпечують належну їх експлуатацію згідно з чинним законодавством, зокрема Правилами безпеки систем газопостачання, затвердженими [наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15 травня 2015 року N 285](#), зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 08 червня 2015 року за N 674/27119 (далі - ПБСГ), або укладають відповідний договір із суб'єктом господарювання, який має дозвіл на виконання таких робіт, за виключенням газових мереж, які кваліфікуються як ГРМ згідно з розділом II цього Кодексу, порядок врегулювання взаємовідносин щодо яких визначений у цьому розділі та у розділі VI цього Кодексу.

4. Якщо до ГРМ підключені газові мережі, які не належать жодній особі та через які природний газ розподіляється суб'єктам ринку природного газу, такі газові мережі в установленому законодавством порядку мають бути передані в користування Оператору ГРМ, до газорозподільних систем якого підключені зазначені газові мережі.

5. Оператор ГРМ має право безперешкодного та безкоштовного доступу до земельних ділянок та інших об'єктів всіх форм власності, на яких розташована газорозподільна система, для виконання службових обов'язків, передбачених законодавством.

Для належного виконання Оператором ГРМ функцій щодо забезпечення гарантованого рівня надійності, безпеки, якості та величини тиску газу, запобігання можливим витокам газу та недопущення аварійних ситуацій споживач зобов'язаний забезпечити доступ на власні об'єкти представникам Оператора ГРМ за їх службовими посвідченнями для виконання службових обов'язків, зокрема, для:

перевірки, локалізації і ліквідації витоків газу та аварійних ситуацій;

перевірки, повірки та/або експертизи комерційного вузла обліку (лічильника газу), а також перевірки показань лічильників газу;

виконання робіт з припинення та відновлення газопостачання.

6. Локалізація та ліквідація аварійних ситуацій внутрішньобудинкової системи газопостачання та дворових газопроводів побутового споживача, які можуть призвести до нещасного випадку, здійснюються аварійно-диспетчерськими службами Оператора ГРМ цілодобово та за його рахунок.

6. Порядок визначення та компенсації фактичних втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу в ГРМ

1. З урахуванням специфіки переміщення природного газу газорозподільною системою, що пов'язана з умовною нормативною герметичністю газопроводів, з'єднувальних деталей, арматури, компенсаторів, газового обладнання, інших приладів та обладнання (тобто стан, за якого можливий витік газу, що не може бути зафіксований органолептичним методом) та витокami газу під час технічного огляду чи обслуговування, поточного ремонту, заміни арматури, приладів, обладнання, устаткування, Оператор ГРМ укладає договір (договори) на закупівлю природного газу для покриття об'ємів (обсягів) фактичних втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу в ГРМ для забезпечення фізичного балансування ГРМ та власної господарської діяльності.

2. Очікувані річні об'єми (обсяги) втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу в ГРМ розраховуються Оператором ГРМ відповідно до [Методики визначення питомих](#)

виробничо-технологічних втрат природного газу під час його транспортування газорозподільними мережами та Методики визначення питомих виробничо-технологічних витрат природного газу під час його транспортування газорозподільними мережами, затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 30 травня 2003 року N 264, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 09 липня 2003 року за N 570/7891 та N 571/7892 відповідно (із змінами), а також Методики визначення питомих втрат природного газу при його вимірюваннях побутовими лічильниками в разі неприведення об'єму газу до стандартних умов, затвердженої [наказом Міністерства палива та енергетики України від 21 жовтня 2003 року N 595](#), зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 25 грудня 2003 року за N 1224/8545 (далі - Методики визначення питомих виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу).

(абзац перший пункту 2 глави 6 розділу III із змінами, внесеними згідно з постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 26.11.2015 р. N 2845)

Місячні очікувані об'єми (обсяги) втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу в ГРМ визначаються Оператором ГРМ, виходячи з потреб власної господарської діяльності, зокрема для забезпечення місячного фізичного балансування ГРМ.

3. Для забезпечення обігових коштів на закупівлю необхідних об'ємів (обсягів) природного газу для покриття втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу Оператор ГРМ у встановленому законодавством порядку має звернутися до Регулятора стосовно передбачення в тарифі на послуги з розподілу природного газу коштів для закупівлі необхідних об'ємів (обсягів) природного газу для покриття втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу.

Оператор ГРМ у порядку, встановленому Регулятором, зобов'язаний надавати Регулятору звітні дані про фактичні втрати природного газу за підсумками відповідного періоду.

4. Об'єм (обсяг) фактичних втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу за підсумками місяця та календарного року визначається Оператором ГРМ відповідно до глави 1 розділу XII цього Кодексу та розраховується як різниця між об'ємом (обсягом) надходження природного газу, до ГРМ у відповідний період і об'ємом (обсягом) природного газу, який розподілений між підключеними до/через ГРМ споживачами та переданий в суміжні ГРМ протягом зазначеного періоду.

Оператор ГРМ для забезпечення власної господарської діяльності (в тому числі для фізичного балансування ГРМ, власних виробничо-технічних потреб та для покриття фактичних втрат і виробничо-технологічних витрат природного газу в ГРМ) закуповує природний газ у власника природного газу (в тому числі ГДП, ВБГ, оптового продавця, постачальника) на загальних підставах та ринкових умовах.

IV. Планування та розвиток газорозподільної системи

1. Загальні умови

1. Оператор ГРМ відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (будівництво), включаючи нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт та технічне переоснащення, об'єктів газорозподільної системи, що знаходяться в його власності або користуванні, у тому числі на правах господарського відання, користування чи експлуатації.

2. Проектування та будівництво об'єктів ГРМ здійснюється відповідно до законодавства у сфері містобудівної діяльності з урахуванням плану розвитку газорозподільної системи та вимог цього Кодексу.
3. Фінансування заходів з проектування та будівництва об'єктів газорозподільної системи здійснюється на підставі плану розвитку газорозподільної системи Оператора ГРМ, схваленого Регулятором, за рахунок коштів, передбачених у тарифах на послуги розподілу природного газу, плати за потужність, плати за приєднання, поворотної фінансової допомоги замовників, банківських кредитів, коштів, залучених з інших джерел, не заборонених законодавством.
4. У разі будівництва будь-яких будівель, споруд, доріг, мостів, інших об'єктів архітектури, що потребує перенесення об'єктів (складових) газорозподільної системи, роботи та супутні послуги, пов'язані з перенесенням об'єктів (складових) газорозподільної системи, забезпечуються Оператором ГРМ за рахунок коштів замовників будівництва.
5. Приймання в експлуатацію об'єктів (складових) ГРМ після будівництва (нового будівництва, реконструкції, капітального ремонту або технічного переоснащення) здійснюється в порядку, визначеному чинним законодавством, та за участі Оператора ГРМ.
6. Приєднання об'єктів (складових) ГРМ до газотранспортної системи здійснюється в порядку, визначеному [Кодексом ГТС](#).

2. План розвитку газорозподільної системи

1. З метою забезпечення безпеки, надійності, регулярності та якості розподілу (газопостачання) природного газу газорозподільною системою та з урахуванням законодавства з питань охорони довкілля та енергоефективності Оператор ГРМ щороку до 31 липня розробляє та подає на затвердження Регулятору план розвитку газорозподільної системи на наступні 10 років, а після затвердження розміщує його на своєму веб-сайті.
2. Розвиток газорозподільної системи провадиться з урахуванням розвитку адміністративної території, на якій знаходиться ця система, поточної та майбутньої потреби в природному газі та довготривалої працездатності газорозподільної системи.
3. Плануючи розвиток газорозподільної системи, Оператор ГРМ здійснює дослідження потреби ринку в новій газорозподільній інфраструктурі.

При підготовці десятирічного плану розвитку газорозподільної системи Оператор ГРМ робить обґрунтовані припущення стосовно росту обсягів споживання природного газу.

4. Десятирічний план розвитку газорозподільної системи повинен визначати:

основні об'єкти газової інфраструктури, будівництво або реконструкція яких є доцільною в наступні десять років;

перелік нових інвестицій, які повинні бути здійснені протягом наступних трьох років, та планові джерела їх інвестування;

строки реалізації всіх інвестиційних проектів.

5. Десятирічний план розвитку газорозподільної системи складається з:

інвестиційної програми на перший планований рік десятирічного плану розвитку із зазначенням заходів за рахунок підтверджених інвестицій;

плану заходів на другий - третій плановані роки десятирічного плану розвитку за рахунок підтверджених та нових інвестицій;

плану заходів на четвертий - десятий плановані роки десятирічного плану розвитку із зазначенням потреби в інвестиціях для його виконання.

6. При розробці плану розвитку газорозподільної системи Оператор ГРМ бере до уваги:

- 1) безпеку експлуатації газорозподільної системи, а також забезпечення безперервності надання газорозподільних послуг;
- 2) технічний стан елементів ГРМ;
- 3) зниження питомих витрат на експлуатацію;
- 4) збільшення технічної потужності ГРМ;
- 5) приєднання до газорозподільної мережі;
- 6) економічну ефективність інвестиційних заходів.

7. Після затвердження плану розвитку газорозподільної системи Регулятором Оператор ГРМ інформує Оператора ГТС щодо запланованих обсягів та заходів розвитку (будівництво, реконструкція, капітальний ремонт або технічне переоснащення) ГРМ, які пов'язані з розвитком ГТС.

V. Порядок приєднання об'єктів замовників (технічного доступу) до ГРМ

1. Загальні умови приєднання (технічного доступу) до ГРМ

1. Власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ, мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ, у порядку, визначеному цим розділом.

Оператор ГРМ зобов'язаний розміщувати на своєму веб-сайті інформацію про умови приєднання до ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі в експлуатації), та методологію визначення плати за приєднання до газорозподільної системи, затверджену Регулятором.

Оператор ГРМ зобов'язаний здійснювати планування розвитку ГРМ з урахуванням проведення закупівлі обладнання, необхідного для здійснення приєднань, на конкурсних засадах відповідно до вимог чинного законодавства.

За зверненням власника об'єкта чи земельної ділянки (замовника) про приєднання його об'єкта до ГРМ Оператор ГРМ зобов'язаний забезпечити приєднання об'єкта (земельної ділянки) до ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі в експлуатації), за умови дотримання власником (замовником) вимог цього Кодексу та чинного законодавства.

2. Об'єкти (установки) газодобувних підприємств та виробників біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел, які мають намір приєднатися з метою передачі видобутого/виробленого ними газу до ГРМ, приєднуються з урахуванням того, що видобутий/вироблений ними газ в місці його передачі до ГРМ за своїми фізико-технічними характеристиками має відповідати стандартам на природний газ, визначеним [Кодексом ГТС](#). При цьому місце передачі газу має бути обладнано приладами (зокрема хроматографом, потоковим густиноміром, вимірювачем точки роси), які на безперервній основі забезпечують контроль фізико-хімічних показників газу, з можливістю дистанційного їх контролю, передачі даних та припинення подачі неякісного газу до ГРМ.

3. Оператор ГРМ може відмовити замовнику в приєднанні його об'єкта (земельної ділянки) до об'єктів газорозподільної системи, що на законних підставах перебувають у власності чи користуванні (у тому числі експлуатації) Оператора ГРМ, лише за наявності однієї з таких підстав:

відсутність або недостатність вільної потужності на об'єктах газорозподільної системи, у тому числі при замовленні тиску газу для потреб об'єкта замовника понад 1,2 МПа;

надання доступу стане перешкодою для виконання Оператором ГРМ спеціальних обов'язків, покладених на нього відповідно до [статті 11 Закону України "Про ринок природного газу"](#).

Про відмову в доступі до газорозподільної системи Оператор ГРМ повідомляє (із зазначенням причин відмови) замовника та територіальний орган Регулятора протягом п'яти робочих днів. У разі відмови в доступі за відсутності або недостатності вільної потужності Оператор ГРМ вживає всіх можливих заходів для збільшення потужності газорозподільної системи, якщо це є економічно виправданим або якщо замовник згодився компенсувати витрати Оператора ГРМ на збільшення потужності. Скарги на рішення Оператора ГРМ щодо відмови в доступі до газорозподільної системи розглядаються відповідно до порядку розгляду скарг Регулятором.

Порядок визначення Оператором ГРМ величини вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резервної потужності), а також її опублікування у розрізі ГРП визначений розділом VII цього Кодексу.

За зверненням замовника Оператор ГРМ зобов'язаний протягом п'яти робочих днів надати інформацію щодо величин технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) в певній точці/ділянці ГРМ, визначеній замовником. При цьому інформація щодо величин потужності на ГРП надається на безоплатній основі, інформація щодо величин потужності в іншій точці/ділянці ГРМ надається протягом зазначеного строку після сплати замовником послуги Оператора ГРМ з гідравлічного розрахунку в зазначеній точці/ділянці.

4. Приєднання об'єктів (земельних ділянок) замовника до ГРМ здійснюється на підставі договору на приєднання, що укладається за формами, наведеними у додатках 6, 7 до цього Кодексу. При цьому невід'ємною частиною договору на приєднання є технічні умови приєднання (додаток 8), які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання, які будуються Оператором ГРМ, та вихідні дані для проектування та будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання об'єкта замовника від точки приєднання до газових приладів і пристроїв замовника. Будівництво та введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечується замовником.

Технічні умови приєднання включають ситуаційний план (ескізне креслення) розміщення ділянки газопроводу, на якому встановлюється точка приєднання та визначається прогнозована точка вимірювання (місце встановлення вузла обліку).

Якщо на дату подання заяви про приєднання до ГРМ на об'єкті чи земельній ділянці замовника відсутній діючий газопровід (відсутня існуюча межа балансової належності), точка приєднання (запроектована межа балансової належності) визначається на межі земельної ділянки замовника або, за його згодою, на території такої земельної ділянки.

Якщо в заяві на приєднання (опитувальному листі Оператора ГРМ) замовник визначає виконавцем будівельних робіт з приєднання іншого (крім Оператора ГРМ) суб'єкта господарювання, то точка приєднання визначається в існуючій газорозподільній системі Оператора ГРМ та збігається з місцем забезпечення потужності, від якого замовник забезпечує будівництво газових мереж внутрішнього газопостачання відповідно до вихідних даних Оператора ГРМ, визначених в технічних умовах приєднання.

5. За необхідності реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта, у тому числі в результаті зміни форми власності чи власника цього об'єкта, за умови, що це не призводить до необхідності збільшення технічної (пропускної) потужності ГРМ в точці приєднання, новий договір на приєднання з новим чи діючим власником об'єкта не укладається. При цьому у випадку перенесення вузла обліку та/або зміни його типорозміру (номінальної потужності) або зміни місця розташування газових приладів (пристроїв) в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до проектною документації, а у разі її відсутності розробляється нова проектна документація.

Якщо за необхідності реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта, у тому числі в результаті зміни форми власності чи власника цього об'єкта, виникає необхідність збільшення технічної (пропускної) потужності ГРМ в точці приєднання або її перенесення, з новим чи діючим власником об'єкта має бути укладений новий договір на приєднання відповідно до умов цього Кодексу.

При письмовому зверненні споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) про зменшення приєднаної (дозволеної) потужності його об'єкта, визначеної в технічних умовах приєднання та/або проектною документації, в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до технічних умов приєднання та/або проектною документації, які погоджуються з Оператором ГРМ. При цьому в установленому законодавством порядку змінюється типорозмір (номінальна потужність) комерційного вузла обліку в точці вимірювання, а Оператор ГРМ коригує дані технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) на відповідній ГРП згідно з вимогами розділу VII цього Кодексу.

2. Порядок приєднання об'єктів замовників до ГРМ

1. Для приєднання об'єкта будівництва або існуючого об'єкта (земельної ділянки) до газорозподільної системи Оператора ГРМ їх власник (замовник приєднання) має звернутися до цього Оператора ГРМ із заявою про приєднання.

Одночасно із заявою про приєднання замовник надає Оператору ГРМ виключний перелік таких документів:

1) заповнений опитувальний лист за формою, затвердженою Оператором ГРМ, у якому зазначаються технічні параметри об'єкта замовника, що має приєднатися до газорозподільної системи;

2) копії документів, якими визначено право власності чи користування замовника на об'єкт (приміщення), та/або копію документа, що підтверджує право власності чи користування на земельну ділянку (з графічним планом земельної ділянки). Якщо в документах на земельну ділянку відсутній графічний план земельної ділянки (відсутній кадастровий план), замовник має надати Оператору ГРМ ситуаційний план (схему) щодо місцезнаходження земельної ділянки замовника із визначенням її меж;

3) копії документів замовника:

які посвідчують фізичну особу або її представника (для фізичних осіб);

які посвідчують статус юридичної особи чи фізичної особи - підприємця та її представника (для юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців);

про взяття на облік або реєстрацію у Державній фіскальній службі відповідно до вимог [Податкового кодексу України](#);

4) копію належним чином оформленої довіреності на представника замовника, уповноваженого представляти інтереси замовника під час процедури приєднання (за потреби).

У документах щодо оформленої земельної ділянки мають бути враховані вимоги норм чинного законодавства щодо правового режиму земель охоронних зон об'єктів газорозподільних мереж.

2. Якщо дані в опитувальному листі чи поданих документах потребують уточнення або подані не в повному обсязі, та/або в ситуації, коли найближче місце забезпечення потужності знаходиться на ділянці ГРМ, яка використовується Оператором ГРМ за договором з її власником та потребує узгодження з ним нових приєднань, Оператор ГРМ повинен протягом п'яти робочих днів з дня реєстрації заяви про приєднання направити замовнику письмовий запит щодо уточнення цих даних. При цьому встановлений цією главою термін видачі дозволу на приєднання, проекту договору на приєднання та технічних умов приєднання призупиняється на час уточнення даних. Запит щодо уточнення даних повинен включати вичерпний перелік зауважень.

Для приєднання об'єкта замовника до газових мереж, які не належать Оператору ГРМ та підключені до його ГРМ і які в результаті приєднання об'єкта замовника набудуть статусу газорозподільної системи, Оператор ГРМ зобов'язаний звернутися до власника зазначених газових мереж для отримання письмової згоди на приєднання об'єкта замовника до його газових мереж. Замовник має право самостійно отримати згоду власника газових мереж. При цьому між власником зазначених мереж і Оператором ГРМ має бути підписана угода (про наміри, меморандум тощо) про зобов'язання власника укласти з Оператором ГРМ перед пуском газу на об'єкт замовника один із договорів на користування газових мереж (господарського відання, користування чи експлуатації), передбачених цим Кодексом.

При відмові замовнику в приєднанні його об'єкта (земельної ділянки) до газорозподільної системи Оператор ГРМ зобов'язаний протягом п'яти робочих днів з дня реєстрації заяви про приєднання (або дати отримання уточнених даних) письмово повідомити про це замовника

з відповідним обґрунтуванням такого рішення. Копія письмової відмови в приєднанні в цей самий строк має бути передана до територіального органу Регулятора.

За відсутності зауважень до поданих документів або після їх усунення Оператор ГРМ протягом десяти робочих днів з дня реєстрації заяви про приєднання (або дати усунення зауваження) на підставі даних опитувального листа, поданих документів та параметрів місця забезпечення потужності і точки приєднання визначає тип приєднання замовника та у цей самий строк надає йому (у визначений в опитувальному листі спосіб) дозвіл на приєднання, проект договору на приєднання, проект технічних умов приєднання та відповідні рахунки щодо їх оплати.

Вартість послуг з надання замовнику дозволу на приєднання, договору на приєднання та технічних умов приєднання визначається відповідно до методології визначення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.

Договір на приєднання та технічні умови приєднання набувають чинності з дати повернення їх Оператору ГРМ підписаними замовником та за умови оплати вартості послуг з надання замовнику дозволу на приєднання, договору на приєднання та технічних умов приєднання, якщо вона передбачена чинним законодавством.

3. Якщо відповідно до даних опитувального листа та поданих із заявою на приєднання документів об'єкт (земельна ділянка) замовника підпадає під тип приєднання, що є стандартним, і замовник визначає Оператора ГРМ виконавцем проектних та будівельних робіт зовнішнього газопостачання, точка приєднання для замовника відповідно до договору на приєднання має визначатися на межі земельної ділянки замовника або за його згодою на території такої земельної ділянки. При цьому плата за приєднання (вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника), що визначається в договорі, має відповідати платі за приєднання, що є стандартним, яка встановлена Регулятором для такого типу приєднання.

Після укладення договору на приєднання Оператор ГРМ забезпечує в установленому цією главою порядку приєднання об'єкта чи земельної ділянки замовника (будівництво газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) впродовж тримісячного строку з урахуванням вимог цього Кодексу та графіка оплати замовником за договором. Зокрема, Оператор ГРМ за договором на приєднання забезпечує:

- 1) оформлення земельних відносин щодо траси прокладання газових мереж зовнішнього газопостачання;
- 2) отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки під газовими мережами зовнішнього газопостачання (за необхідності);
- 3) виконання інженерно-геодезичних вишукувань;
- 4) розробку та затвердження проекту зовнішнього газопостачання;
- 5) отримання в установленому законодавством порядку дозвільних документів про початок будівельних робіт;
- 6) будівництво та введення в експлуатацію новозбудованих (реконструйованих) газових мереж зовнішнього газопостачання;

- 7) встановлення в точці вимірювання вузла обліку із забезпеченням його захисту від несприятливих погодних умов та несанкціонованого доступу;
- 8) відновлення благоустрою, що було порушено внаслідок будівництва;
- 9) реєстрацію права власності на збудовані газові мережі;
- 10) підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності;
- 11) підключення до ГРМ газових мереж внутрішнього газопостачання замовника в точці приєднання з урахуванням вимог цього Кодексу;
- 12) пуск газу на об'єкт замовника та укладання договору розподілу природного газу (технічної угоди) з урахуванням вимог цього Кодексу.

За домовленістю сторін в договорі на приєднання може бути визначений більший або менший строк виконання зазначених заходів, у тому числі з урахуванням строку, необхідного Оператору ГРМ для погодження та оформлення права користування земельною ділянкою під газовими мережами зовнішнього газопостачання відповідно до встановленого законодавством порядку.

4. Якщо відповідно до даних опитувального листа Оператора ГРМ та поданих із заявою на приєднання документів об'єкт (земельна ділянка) замовника підпадає під тип приєднання, що не є стандартним, і замовник визначає Оператора ГРМ виконавцем будівельних робіт зовнішнього газопостачання (незалежно від виконавця розробки проекту зовнішнього газопостачання), точка приєднання для замовника відповідно до договору на приєднання має визначатися на межі земельної ділянки замовника або за його згодою на території такої земельної ділянки. При цьому договір на приєднання має передбачати норму з відстроченням визначення плати за приєднання (вартості послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника) та строку його виконання, які в подальшому визначаються окремою додатковою угодою після розробки проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини, якими визначається весь обсяг робіт, та проекту внутрішнього газопостачання в частині організації вузла обліку та кошторису реалізації цих заходів, якщо точка вимірювання визначена в газових мережах внутрішнього газопостачання.

Після укладання договору на приєднання виконавець розробки проекту зовнішнього газопостачання на підставі технічних умов приєднання забезпечує:

отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки під газовими мережами зовнішнього газопостачання (за необхідності);

виконання інженерно-геодезичних вишукувань;

розробку та затвердження в установленому порядку проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини.

Проект зовнішнього газопостачання має передбачати весь комплекс робіт, пов'язаних з приєднанням (будівництвом та введенням в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання об'єкта замовника) та підключенням об'єкта замовника до ГРМ, включаючи заходи з відновлення благоустрою, що було порушено внаслідок будівництва.

Якщо розробку проекту зовнішнього газопостачання забезпечував замовник, зазначений проект та його кошторисна частина мають бути погоджені Оператором ГРМ, при цьому один екземпляр проекту після його погодження передається (залишається) Оператору ГРМ. Погодження проекту зовнішнього газопостачання здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 днів, якщо інше не передбачено законодавством. У цей самий строк надається (у разі наявності) вичерпний перелік зауважень.

Вартість послуги Оператора ГРМ з погодження проекту зовнішнього газопостачання визначається відповідно до методології визначення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.

У разі незгоди з вартістю та/або заходами, передбаченими проектом зовнішнього газопостачання, сторона договору на приєднання може ініціювати експертизу проекту, яка здійснюється відповідно до вимог законодавства та за рахунок її ініціатора.

Після погодження в установленому законодавством порядку проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини Оператор ГРМ протягом десяти робочих днів направляє замовнику додаткову угоду до договору на приєднання, в якій визначає строк забезпечення послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника до ГРМ (будівництва газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) та вартість цієї послуги (плати за приєднання), розраховану відповідно до методології визначення плати за приєднання, затвердженої Регулятором. При цьому строк забезпечення приєднання визначається з урахуванням строку виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, що мають відповідати строкам, передбаченим чинними будівельними нормами та правилами, та строків на закупівлю відповідних товарів, робіт і послуг, а також необхідних погоджень, передбачених проектом зовнішнього газопостачання. Вартість розробки проекту зовнішнього газопостачання не включається до плати за приєднання (вартості послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника), якщо розробку проекту забезпечував замовник.

Якщо на дату підготовки Оператором ГРМ технічних умов приєднання є необхідність створення додаткової потужності в місці забезпечення потужності, необхідно виходити з такого:

технічні умови приєднання видаються замовнику з урахуванням розвитку об'єктів газорозподільної системи для створення резерву потужності у місці забезпечення потужності замовника. У технічних умовах окремо зазначається величина загальної технічної (пропускної) потужності в місці забезпечення потужності, яка має бути створена;

необхідні витрати для виконання в повному обсязі робіт згідно з проектом зовнішнього газопостачання фінансуються за рахунок пропорційної участі наступних замовників (у разі їх наявності), що будуть приєднуватися до того самого місця забезпечення потужності, та/або за зверненням замовника за рахунок коштів поворотної фінансової допомоги, яка має повертатися при приєднаннях інших замовників до того самого місця забезпечення потужності, та з урахуванням їх дольової участі;

в технічних умовах приєднання наступних замовників місце забезпечення потужності має збігатися з місцем забезпечення потужності первинного замовника, для якого технічними умовами передбачено створення резерву потужності. При цьому в договорах на приєднання наступних замовників визначається їх дольова участь (сума компенсації витрат) на створення резерву потужності, яка визначається як співвідношення замовленої ними

потужності в точках приєднання до загальної технічної потужності в місці забезпечення потужності;

договір поворотної фінансової допомоги укладається в порядку, встановленому законодавством, при цьому кошти, залучені як поворотна фінансова допомога, повертаються на умовах цього договору, але в строк не більше п'яти років з дати надання поворотної фінансової допомоги.

Після визначення договором на приєднання вартості послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника (плати за приєднання) Оператор ГРМ у термін, визначений договором на приєднання, та з урахуванням графіка оплати замовника за цим договором забезпечує в установленому законодавством порядку:

оформлення земельних відносин щодо траси прокладання газових мереж зовнішнього газопостачання;

отримання в установленому законодавством порядку дозвільних документів про початок будівельних робіт;

будівництво та введення в експлуатацію новозбудованих (реконструйованих) газових мереж зовнішнього газопостачання;

встановлення в точці вимірювання вузла обліку із забезпеченням його захисту від несприятливих погодних умов та несанкціонованого доступу;

відновлення благоустрою, порушеного внаслідок будівництва;

реєстрацію права власності на збудовані газові мережі;

підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності;

підключення газових мереж внутрішнього газопостачання замовника в точці приєднання з урахуванням вимог цього Кодексу;

пуск газу на об'єкт замовника та укладання договору розподілу природного газу (технічної угоди) з урахуванням вимог цього Кодексу.

5. Якщо в опитувальному листі та/або заяві на приєднання замовник визначає виконавцем будівельних робіт з прокладання газових мереж до його земельної ділянки іншого (крім Оператора ГРМ) суб'єкта господарювання (у тому числі якщо тип приєднання підпадає під приєднання, що є стандартним), точка приєднання для об'єкта замовника визначається в існуючій газорозподільній системі Оператора ГРМ та збігається з місцем забезпечення потужності (максимально до нього наближена). У такому разі заходи, які забезпечуються Оператором ГРМ в рамках договору на приєднання, та вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника (плата за приєднання) включають:

закупівлю, встановлення та приймання в експлуатацію вузла обліку в точці вимірювання;

розробку проекту зовнішнього газопостачання (за його необхідності та у разі визначення Оператора ГРМ виконавцем розробки цього проекту);

підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності (за їх наявності);

підключення газових мереж внутрішнього газопостачання замовника в точці приєднання;

пуск газу на об'єкт замовника та укладання договору розподілу природного газу (технічної угоди) з урахуванням вимог цього Кодексу.

При цьому, якщо технічними умовами приєднання не буде передбачено вимог до проектування газових мереж зовнішнього газопостачання (за їх відсутності), вартість закупівлі, встановлення та прийом в експлуатацію вузла обліку в точці вимірювання визначається кошторисною частиною проекту внутрішнього газопостачання, а вартість інших послуг (підключення, пуск газу) визначається відповідно до методології визначення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.

Замовник після підписання договору на приєднання забезпечує в установленому законодавством порядку:

оформлення земельних відносин щодо траси прокладання газових мереж, що будуть будуватися замовником від точки приєднання;

отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки від точки приєднання (за необхідності);

виконання інженерно-геодезичних вишукувань;

розробку проекту внутрішнього газопостачання з урахуванням вимог цього Кодексу;

отримання в установленому законодавством порядку дозвільних документів про початок будівельних робіт;

виконання підготовчих та будівельних робіт з прокладання газових мереж внутрішнього газопостачання від точки приєднання;

введення в експлуатацію в установленому законодавством порядку газових мереж внутрішнього газопостачання від точки приєднання;

відновлення благоустрою, порушеного внаслідок будівництва;

реєстрацію права власності на збудовані газові мережі.

Якщо з урахуванням перспективи розвитку територій та забезпечення оптимальності витрат на створення газової інфраструктури на територіях є необхідність створення додаткової потужності газорозподільної системи в місці забезпечення потужності, то технічні умови приєднання видаються замовнику з урахуванням розвитку об'єктів газорозподільної системи для створення резерву потужності в місці забезпечення потужності замовника. При цьому в технічних умовах окремо зазначаються величина загальної потужності та величина потужності, яку замовив замовник.

6. Якщо об'єкт (земельна ділянка) замовника підпадає під тип приєднання, що є стандартним, але замовник визначає себе виконавцем розробки проекту зовнішнього газопостачання, а Оператора ГРМ виконавцем будівництва газових мереж зовнішнього

газопостачання (газових мереж до земельної ділянки замовника), приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника здійснюється у порядку, визначеному в пункті 4 цієї глави.

Якщо точка забезпечення потужності знаходиться на території або межі земельної ділянки замовника, тоді точка приєднання збігається з місцем забезпечення потужності і приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника здійснюється у порядку, визначеному в пункті 5 цієї глави.

7. Прогнозована точка вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку природного газу), що має бути зазначена в технічних умовах приєднання та договорі на приєднання, визначається в точці приєднання.

Якщо з технічних причин неможливо чи недоцільно організувати точку вимірювання (місце встановлення вузла обліку) в точці приєднання, точка вимірювання за згодою Оператора ГРМ та замовника визначається в найближчій точці до межі балансової належності. У такому разі проектна та кошторисна частина щодо організації вузла обліку визначається у відповідному проекті зовнішнього або внутрішнього газопостачання.

Організація комерційного вузла обліку в точці вимірювання та порядок введення його в експлуатацію здійснюються відповідно до вимог розділів IX та X цього Кодексу.

Заходи Оператора ГРМ з організації встановлення вузла обліку при приєднанні об'єктів (установок) газодобувних підприємств та виробників біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел мають передбачати в платі за приєднання встановлення приладів (зокрема хроматографа, потокового густиноміра, вимірювача точки роси), які на безперервній основі будуть забезпечувати контроль фізико-хімічних показників газу, з можливістю дистанційного їх контролю і передачі даних та оперативного відключення подачі неякісного газу до газорозподільної системи.

8. Замовник на підставі вихідних даних для проектування газових мереж внутрішнього газопостачання, визначених в технічних умовах приєднання, забезпечує в установленому законодавством порядку та за власний рахунок розроблення проекту внутрішнього газопостачання та будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв.

Якщо технічними умовами приєднання точка вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку) буде визначена в газових мережах внутрішнього газопостачання, проект внутрішнього газопостачання має передбачати заходи з організації вузла обліку та кошторисну частину щодо реалізації цих заходів, а сам проект внутрішнього газопостачання в частині організації вузла обліку та кошторису затрат на організацію вузла обліку має бути погоджений з Оператором ГРМ.

За ініціативи замовника може бути проведена незалежна експертиза вихідних даних на відповідність чинним стандартам, нормам та правилам. Проведення експертизи здійснюється незалежними організаціями, визначеними центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, за рахунок замовника в порядку, встановленому законодавством.

Результати експертизи є обов'язковими для замовника послуги з приєднання та Оператора ГРМ.

Якщо при будівництві газових мереж внутрішнього газопостачання виникне потреба у перенесенні існуючих складових ГРМ, роботи та супутні послуги, пов'язані з їх перенесенням, забезпечуються Оператором ГРМ за рахунок коштів замовника (ініціатора перенесення).

9. Оператор ГРМ впродовж десяти робочих днів у міській місцевості та п'ятнадцяти робочих днів у сільській місцевості після надання йому замовником підтвердних документів про введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання та їх фізичну наявність в точці приєднання, а також передачі Оператору ГРМ одного екземпляра проекту внутрішнього газопостачання зобов'язаний забезпечити підключення об'єкта замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) за умови дотримання замовником оплати вартості послуги з приєднання, якщо договором на приєднання не встановлений більш пізніший термін. При цьому на момент підключення до ГРМ газових мереж внутрішнього газопостачання Оператор ГРМ:

- 1) забезпечує приймання вузла обліку в експлуатацію відповідно до вимог цього Кодексу;
- 2) складає та підписує відповідно до вимог цього Кодексу з власником газових мереж внутрішнього газопостачання заяву-приєднання до договору розподілу природного газу з його персоніфікованими даними або технічну угоду про умови приймання-передачі природного газу, передбачену цим Кодексом для суміжних суб'єктів ринку природного газу;
- 3) складає та підписує з власником газових мереж внутрішнього газопостачання акт розмежування балансової належності газопроводів та експлуатаційної відповідальності сторін, який є невід'ємною частиною договору розподілу природного газу (технічної угоди);
- 4) здійснює заходи з унеможливлення несанкціонованого відбору природного газу на період до початку розподілу природного газу, в тому числі шляхом встановлення інвентарної заглушки та/або пломбування запірних пристроїв.

Пуск газу в газові мережі внутрішнього газопостачання (на об'єкт споживача, суміжного суб'єкта ринку природного газу) здійснюється Оператором ГРМ в установленому законодавством порядку протягом п'яти робочих днів у міській місцевості та десяти робочих днів у сільській місцевості за умови укладання договору розподілу природного газу (технічної угоди) та після набуття споживачем (суміжним суб'єктом ринку природного газу) підтверджених обсягів природного газу на відповідний період.

Якщо на момент підключення до ГРМ і прийняття в експлуатацію вузла обліку власник газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечив укладення договору розподілу природного газу (технічної угоди), а також за наявності у нього підтверджених обсягів природного газу на поточний календарний період пуск газу в газові мережі внутрішнього газопостачання здійснюється Оператором ГРМ одночасно з підключенням до ГРМ та складанням акта приймання комерційного вузла обліку в експлуатацію.

10. Якщо система внутрішнього газопостачання замовника передбачатиме підключення третіх осіб (інших замовників, споживачів), то у такому випадку:

- 1) замовник при поданні заяви на приєднання та заповненні опитувального листа Оператора ГРМ повинен зазначити відповідну інформацію про третіх осіб та надати їх перелік;

2) Оператор ГРМ в технічних умовах приєднання визначає вимоги до точок приєднання третіх осіб (споживачів) та до їх вузлів обліку природного газу, а замовник передбачає ці точки приєднання та вузли обліку в проекті внутрішнього газопостачання;

3) замовник до початку будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання від точки приєднання замовника до точок приєднання третіх осіб (споживачів) має погодити з Оператором ГРМ проект внутрішнього газопостачання в зазначеній частині будівництва. При цьому вартість послуги Оператора ГРМ з погодження проекту внутрішнього газопостачання визначається відповідно до методології визначення плати за приєднання, затвердженої Регулятором;

4) Оператор ГРМ на договірних засадах із замовником забезпечує контроль якості будівельно-монтажних робіт при спорудженні газових мереж внутрішнього газопостачання від точки приєднання замовника до точок приєднання третіх осіб (споживачів);

5) підключення до ГРМ газових мереж внутрішнього газопостачання та укладання з її власником договору розподілу природного газу, а також пуск газу в газові мережі внутрішнього газопостачання здійснюються Оператором ГРМ після врегулювання із замовником (власником газових мереж внутрішнього газопостачання) вимог цього Кодексу щодо технічної експлуатації газорозподільних систем.

11. У разі якщо Оператор ГРМ відповідно до договору на приєднання збудував газові мережі зовнішнього газопостачання, а газові мережі внутрішнього газопостачання не підведені в точку приєднання або не введені в експлуатацію, Оператор ГРМ має здійснити заходи щодо унеможливлення несанкціонованого відбору природного газу, у тому числі шляхом встановлення інвентарної заглушки та/або опломбування запірних пристроїв, та має право на вибір:

ініціювати заходи з прийняття в установленому законодавством порядку вузла обліку в експлуатацію та пуску газу на вузол обліку, але за умови укладання із замовником договору розподілу природного газу та договору про відповідальне зберігання вузла обліку та плombs на запірних пристроях;

не підключати газові мережі зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності та/або не встановлювати (демонтувати) в точці приєднання вузол обліку до дати введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання (їх підведення до точки приєднання).

12. Якщо протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання замовник відповідно до умов договору на приєднання не надасть Оператору ГРМ на погодження проект зовнішнього газопостачання (якщо замовник був визначений розробником проекту) та/або проект внутрішнього газопостачання (якщо проект мав передбачати приєднання третіх осіб та/або організацію вузла обліку в точці вимірювання), якщо продовження строку щодо їх надання не погоджено з боку Оператора ГРМ, Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та за умови, що у цей самий строк замовник не надасть відповідний(і) проект (проекти) на погодження або не буде прийняте рішення щодо погодження терміну його (їх) надання.

13. Плата за приєднання (вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника) здійснюється замовником виключно грошовими коштами на поточний рахунок Оператора ГРМ.

Під час проектування газових мереж зовнішнього газопостачання Оператор ГРМ може використовувати проекти повторного використання (типові проекти).

При забезпеченні послуги з приєднання об'єкта замовника до газорозподільної системи Оператор ГРМ має право залучати третіх осіб на умовах договору підряду.

Фактом виконання послуги з приєднання об'єкта замовника до газорозподільної системи є оформлений між Оператором ГРМ та замовником акт виконання послуги приєднання, оформлення якого ініціюється Оператором ГРМ. Замовник не має права без обґрунтованих причин не підписувати акт виконання послуги приєднання.

14. У разі необхідності обґрунтованого внесення змін до технічних умов приєднання, проекту зовнішнього газопостачання та проекту внутрішнього газопостачання (якщо проект передбачає приєднання третіх осіб) та/або умов договору на приєднання ці зміни мають бути письмово погоджені між замовником та Оператором ГРМ.

15. Новозбудовані (реконструйовані, технічно переоснащені, капітально відремонтовані) газові мережі зовнішнього та внутрішнього газопостачання повинні відповідати вимогам законодавства. Відповідність якості обладнання та матеріалів, які були використані під час будівництва, повинна бути підтверджена документально.

Заходи з будівництва газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання повинні здійснюватися з дотриманням правового режиму земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів та газорозподільних систем, а також вимог ПБСГ.

Технічна (технологічна) послідовність виконання робіт з будівництва газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання визначається у кожному конкретному випадку їх виконавцями та з урахуванням вимог договору на приєднання і законодавства України.

Технічний нагляд за будівництвом (новим будівництвом, капітальним ремонтом, реконструкцією і технічним переоснащенням) газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання здійснюється у встановленому законодавством порядку.

16. Спірні питання між замовником (власником газової мережі внутрішнього газопостачання) та Оператором ГРМ, пов'язані з приєднанням об'єкта замовника до ГРМ, мають вирішуватися шляхом переговорів та з урахуванням вимог нормативних документів, зокрема цього Кодексу, а також прийнятих рішень та роз'яснень Регулятора, а в разі недосягнення згоди - в судовому порядку.

VI. Комерційні умови доступу до газорозподільної системи для отримання/передачі природного газу

1. Загальні умови

1. Суб'єкти ринку природного газу (у тому числі споживачі), які в установленому законодавством порядку підключені до газорозподільних систем, мають право на

отримання/передачу природного газу зазначеними газорозподільними системами за умови дотримання ними вимог цього Кодексу та укладення договору розподілу природного газу.

2. Доступ споживачів, у тому числі побутових споживачів, до ГРМ для споживання (постачання) природного газу надається за умови та на підставі укладеного між споживачем та Оператором ГРМ (до ГРМ якого підключений об'єкт споживача) договору розподілу природного газу, що укладається за формою Типового договору розподілу природного газу, затвердженого [постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року N 2498](#) (далі - типовий договір розподілу природного газу), в порядку, визначеному цим розділом.

Доступ газодобувних підприємств та виробників біогазу чи іншого виду газу з альтернативних джерел, а також суміжних операторів газорозподільної системи з метою забезпечення передавання видобутого (виробленого) ними газу в ГРМ та відповідно отримання газу з ГРМ надається за умови та на підставі укладеної ними з Оператором ГРМ (до ГРМ якого підключені їх об'єкти) технічної угоди про умови приймання-передачі газу ГРМ, яка укладається з урахуванням вимог глави 2 цього розділу.

Взаємовідносини між Оператором ГТС та Оператором ГРМ, пов'язані з прийманням-передачею природного газу в точках виходу з ГТС до ГРМ, регулюються укладеним між ними договором на транспортування природного газу, який укладається за формою Типового договору транспортування природного газу, затвердженого [постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року N 2497](#) (далі - типовий договір транспортування природного газу), технічною угодою (за необхідності) та відповідно до вимог [Кодексу ГТС](#).

3. Цілодобовий доступ суміжних суб'єктів ринку газу до ГРМ для отримання/передавання природного газу ГРМ за наявності укладеного з Оператором ГРМ договору розподілу природного газу (або у передбачених цим Кодексом випадках технічної угоди про умови приймання-передачі природного газу ГРМ чи договору на транспортування природного газу) забезпечується Оператором ГРМ за умови:

наявності достатньої вільної потужності в певній точці чи ділянці ГРМ;

наявності у суб'єкта ринку природного газу підтвердженого обсягу природного газу на відповідний період;

відповідності параметрів природного газу, який передається до ГРМ, параметрам, визначеним [Кодексом ГТС](#) (норма застосовується для ГДП, ВБГ та Оператора ГТС).

Величина вільної потужності в певній точці чи ділянці ГРМ, а також порядок опублікування вільної потужності в розрізі ГРП визначаються Оператором ГРМ згідно з розділом VII цього Кодексу.

4. Оператор ГРМ зобов'язаний повідомити Регулятора про відмову суб'єкту ринку природного газу (споживачу) в доступі до ГРМ для отримання/передачі належного йому природного газу через ГРМ протягом п'яти робочих днів із зазначенням причин відмови за наявності однієї з таких причин:

надання доступу стане перешкодою для виконання таким оператором спеціальних обов'язків, покладених на нього відповідно до [статті 11 Закону України "Про ринок природного газу"](#);

відмова в доступі є виправданою на підставі рішення, прийнятого відповідно до [статті 55 Закону України "Про ринок природного газу"](#).

У випадку відмови в доступі на підставі відсутності або недостатності вільної потужності в певній точці чи ділянці ГРМ Оператор ГРМ повинен вжити всіх можливих заходів для збільшення потужності ГРМ в зазначеній точці чи ділянці за умови, що це є економічно виправданим або суб'єкт ринку природного газу (споживач) згодився покрити витрати Оператора ГРМ на збільшення потужності.

2. Порядок укладання технічної угоди про умови приймання-передачі газу ГРМ

1. Технічна угода про умови приймання-передачі газу ГРМ має містити:

- 1) персональний ЄІС-код кожної сторони як суб'єкта ринку природного газу;
- 2) параметри якості природного газу та порядок визначення ФХП природного газу;
- 3) акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін зі схемою потоків газу на ГРС (ПВВГ);
- 4) перелік комерційних та дублюючих вузлів обліку (ЗВТ);
- 5) порядок комерційного обліку природного газу (порядок визначення об'єму/обсягу передачі природного газу в/з ГРМ);
- 6) порядок перевірки комерційних вузлів обліку газу;
- 7) порядок взаємодії сторін при виникненні аварійних ситуацій;
- 8) порядок отримання вихідної інформації від комерційного чи дублюючого вузла обліку.

2. Порядок отримання ГДП, ВБГ, Оператором ГРМ персонального ЄІС-коду визначений [Кодексом ГТС](#).

Параметри ФХП природного газу, порядок їх визначення та контролю мають відповідати вимогам, визначеним цим Кодексом.

Порядок комерційного обліку природного газу, у тому числі приладового, визначений в розділах IX - XI цього Кодексу.

3. За технічною угодою про умови приймання-передачі газу ГРМ між сторонами не здійснюються розрахунки за природний газ.

3. Порядок укладання договору розподілу природного газу

1. Договір розподілу природного газу має бути укладений Оператором ГРМ з усіма споживачами, у тому числі побутовими споживачами, об'єкти яких в установленому

порядку підключені до/через ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності чи користуванні Оператора ГРМ.

Споживачі, у тому числі побутові споживачі, для здійснення ними санкціонованого відбору природного газу з ГРМ та можливості забезпечення постачання їм природного газу їх постачальниками зобов'язані укласти договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого в установленому законодавством порядку підключений їх об'єкт.

Здійснення відбору (споживання) природного газу споживачем за відсутності укладеного договору розподілу природного газу не допускається.

2. На підставі укладеного договору розподілу природного газу Оператор ГРМ:

1) присвоює споживачу (у тому числі побутовому споживачу) персональний ЕІС-код як суб'єкту ринку природного газу та в установленому законодавством порядку передає його Оператору ГТС для можливості оперативної ідентифікації споживача в номінаціях постачальників та його підтверджених обсягів природного газу, а також при запровадженні процедури зміни постачальника;

2) забезпечує споживача належними йому (його постачальнику) обсягами природного газу через газорозподільну систему;

3) забезпечує формування та передачу даних про об'єми та обсяги фактичного споживання природного газу споживачем до Оператора ГТС (постачальника) відповідно до вимог цього Кодексу, [Кодексу ГТС](#) та Правил постачання природного газу, затверджених [постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року N 2496](#).

Порядок присвоєння персонального ЕІС-коду споживачу (побутовому споживачу) та за необхідності його точці (точкам) комерційного обліку визначається главою 4 цього розділу.

Порядок комерційного обліку природного газу, у тому числі приладового, по об'єкту споживача визначений в розділах IX - XI цього Кодексу.

3. Договір розподілу природного газу є публічним та укладається з урахуванням [статей 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України](#) за [формою Типового договору розподілу природного газу](#).

Оператор ГРМ зобов'язаний на головній сторінці свого веб-сайту, а також в друкованих виданнях, що публікуються на території його ліцензованої діяльності, та власних центрах обслуговування споживачів розмістити редакцію договору розподілу природного газу та роз'яснення щодо укладення та приєднання споживача до договору розподілу природного газу.

4. Договір розподілу природного газу між Оператором ГРМ та споживачем укладається шляхом підписання заяви-приєднання споживача до умов договору розподілу природного газу, що відповідає [Типовому договору розподілу природного газу](#), розміщеному на офіційному веб-сайті Регулятора та Оператора ГРМ та/або в друкованих виданнях, що публікуються на території його ліцензованої діяльності з розподілу газу, і не потребує двостороннього підписання сторонами письмової форми договору.

На письмову вимогу споживача Оператор ГРМ зобов'язаний протягом десяти робочих днів з дати отримання такого письмового звернення надати споживачу підписану уповноваженою особою Оператора ГРМ письмову форму договору розподілу природного газу.

5. Для забезпечення приєднання до договору розподілу природного газу всіх фактично підключених до/через ГРМ споживачів (у тому числі побутових споживачів) Оператор ГРМ в установленому цією главою порядку направляє кожному споживачу супровідним [листом за формою додатка 3 до типового договору розподілу природного газу](#) сформовану заяву-приєднання до умов договору розподілу природного газу з персоніфікованими даними споживача та його об'єкта, що складається за [формою додатка 1 \(для побутових споживачів\)](#) або [дodatка 2 \(для споживачів, що не є побутовими\)](#) до типового договору розподілу природного газу.

Оператор ГРМ може надати споживачу підписану його уповноваженою особою письмову форму договору розподілу природного газу.

Персоніфіковані дані мають бути достатніми для проведення розрахунків та визначення об'єму споживання природного газу, зокрема мають містити:

- 1) присвоєний споживачу персональний ЕІС-код як суб'єкту ринку природного газу та за необхідності ЕІС-код його точки (точок) комерційного обліку;
- 2) величину приєднаної потужності об'єкта споживача;
- 3) перелік комерційних вузлів обліку (за їх наявності);
- 4) акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін, що складається з урахуванням вимог цього Кодексу;
- 5) групу споживання та планові місячні об'єми споживання побутового споживача у розрізі 12 календарних місяців, що визначаються відповідно до вимог цього Кодексу (норма застосовується щодо побутових споживачів з лічильником газу);
- 6) норми споживання природного газу у розрізі 12 календарних місяців (норма застосовується щодо побутових споживачів без лічильника газу);
- 7) розрахунок втрат і витрат природного газу (за необхідності щодо споживачів, які не є побутовими).

У разі незгоди споживача приєднуватися до умов договору розподілу природного газу споживач не має права використовувати природний газ із ГРМ та має подати до Оператора ГРМ письмову заяву про припинення розподілу природного газу на його об'єкт.

Згідно з вимогами цього пункту здійснюється приєднання до договору розподілу природного газу споживачів-замовників, які отримують технічний доступ до ГРМ.

6. Якщо в результаті реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта та/або зміни форми власності чи власника цього об'єкта є необхідність внесення змін до персоніфікованих даних споживача або укладання договору розподілу природного газу з новим власником, споживач (замовник) повинен самостійно звернутися до Оператора

ГРМ з відповідною заявою про внесення змін до персоніфікованих даних або укладання договору розподілу природного газу.

Нові власники об'єктів, підключених в установленому законодавством порядку до ГРМ, разом із заявою про укладання договору розподілу природного газу (формування заяви-приєднання до умов договору розподілу природного газу) подають Оператору ГРМ такі документи:

- 1) копії документів, якими визначено право власності чи користування замовника на його об'єкт (приміщення);
- 2) копії документів замовника на право укладання договорів, а саме документів, які посвідчують фізичну особу або її представника (для фізичних осіб), документів, які посвідчують статус юридичної особи чи фізичної особи - підприємця та її представника (для юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців), та копію документа про взяття на облік або реєстрацію у територіальних органах Державної фіскальної служби;
- 3) копію належним чином оформленої довіреності на представника замовника, уповноваженого представляти інтереси замовника під час процедури укладання договору розподілу природного газу (за потреби).

Якщо додані до заяви про внесення змін до персоніфікованих даних споживача або про укладання договору розподілу природного газу з новим власником об'єкта дані потребують уточнення, Оператор ГРМ протягом п'яти робочих днів з дня реєстрації заяви направляє споживачу (замовнику) письмовий запит щодо уточнення даних.

За відсутності зауважень або після їх усунення Оператор ГРМ протягом десяти робочих днів з дня реєстрації заяви (або дати усунення зауваження) повідомляє споживача про коригування персоніфікованих даних, а для нового споживача надає (підтверджує) сформовану заяву-приєднання до умов договору розподілу природного газу.

7. Фактом приєднання споживача до умов договору розподілу природного газу (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які засвідчують його бажання укласти договір розподілу природного газу, зокрема повернення підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка Оператора ГРМ та/або документально підтверджене споживання природного газу.

8. Оператор ГРМ не має права відмовити споживачу, власні об'єкти якого підключені до/через ГРМ, в укладанні договору розподілу природного газу за умови дотримання споживачем вимог щодо укладення договору розподілу природного газу, передбачених цим Кодексом та чинним законодавством.

У разі прийняття рішення про відмову споживачу (замовнику) в укладанні договору розподілу природного газу Оператор ГРМ інформує про це споживача (замовника) та відповідний територіальний орган Регулятора.

9. У разі передавання об'єкта споживача або його частини в оренду та обумовлення договором оренди передавання орендареві відповідних повноважень щодо врегулювання договірних відносин з Оператором ГРМ стосовно забезпечення орендованого об'єкта або його частини природним газом між орендарем та Оператором ГРМ має бути укладений договір розподілу природного газу у порядку, визначеному цим Кодексом.

10. У разі звільнення займаного об'єкта або приміщення (остаточного припинення користування природним газом) споживач зобов'язаний повідомити про це Оператора ГРМ не пізніше ніж за 20 робочих днів до дня звільнення об'єкта або приміщення (остаточного припинення користування природним газом) та остаточно розрахуватись з ним за договором розподілу природного газу до вказаного споживачем дня звільнення об'єкта або приміщення (остаточного припинення користування природним газом) включно.

Оператор ГРМ зобов'язаний припинити розподіл (газопостачання) природного газу споживачу із заявленого ним дня звільнення об'єкта або приміщення (остаточного припинення користування природним газом).

У разі неповідомлення або несвоєчасного повідомлення споживачем Оператора ГРМ про звільнення об'єкта або приміщення (остаточне припинення користування природним газом) споживач зобов'язаний здійснювати оплату послуг за договором розподілу природного газу, як впливає з умов договору.

Договір розподілу природного газу з новим споживачем укладається після припинення договору розподілу природного газу із споживачем, який звільняє об'єкт або приміщення.

4. Порядок присвоєння споживачу персонального ЕІС-коду як суб'єкту ринку природного газу

1. З метою уніфікації та однозначної ідентифікації споживачів, у тому числі побутових споживачів, та за необхідності їх точок комерційного обліку, а також для забезпечення спрощення процедури зміни постачальника природного газу та електронного обміну даними між суб'єктами ринку природного газу використовується система кодування, рекомендована Європейською мережею операторів газотранспортних систем.

2. Визначення персоніфікованого ЕІС-коду для кожного суб'єкта ринку природного газу, у тому числі для споживачів, підключених до газорозподільних систем, здійснюється у порядку, встановленому [Кодексом ГТС](#).

Оператор ГРМ:

здійснює визначення та присвоєння всім споживачам, у тому числі побутовим споживачам, підключеним до ГРМ, персоніфікованих ЕІС-кодів та за необхідності відповідних ЕІС-кодів їх точкам комерційного обліку;

інформує кожного споживача, який підключений до ГРМ, про присвоєння йому ЕІС-коду як суб'єкту ринку природного газу та (у разі присвоєння) відповідних ЕІС-кодів його точкам комерційного обліку;

протягом п'яти робочих днів після присвоєння споживачу, у тому числі побутовому споживачу, персоніфікованого ЕІС-коду передає його Оператору ГТС у порядку, визначеному [Кодексом ГТС](#).

3. Присвоєння ЕІС-коду окремій точці комерційного обліку споживача здійснюється Оператором ГРМ за наявності у нього більше однієї точки комерційного обліку згідно з договором розподілу природного газу за умови:

розміщення точок комерційного обліку споживача на територіях відокремлених підрозділів (філій) Оператора ГРМ, що потребує окремого обліку природного газу;

письмової вимоги споживача щодо можливості постачання природного газу на його окремі об'єкти (точки комерційного обліку) різними постачальниками.

4. Оператор ГРМ відповідає за збереження ЕІС-кодів, присвоєних споживачам та відповідним точкам комерційного обліку.

Споживач самостійно визначає коло осіб (інших суб'єктів ринку природного газу), яким надає інформацію про власний ЕІС-код та іншу інформацію, яка може бути використана у договірних відносинах на ринку природного газу.

5. Порядок фактичного розподілу (споживання) природного газу

1. Споживання (відбір) природного газу з газорозподільної системи за наявності укладеного договору розподілу природного газу між споживачем та Оператором ГРМ здійснюється за умови:

наявності у споживача (його постачальника) підтверджених обсягів природного газу (лімітів) на відповідний розрахунковий період;

забезпечення споживачем своєчасних розрахунків з Оператором ГРМ відповідно до умов договору розподілу природного газу.

Порядок набуття підтверджених обсягів природного газу (лімітів) визначається відповідно до вимог [Кодексу ГТС](#).

2. Фактичний розподіл природного газу, належного споживачу (його постачальнику), здійснюється Оператором ГРМ в загальному потоці природного газу від точок його надходження в ГРМ до пунктів призначення споживача.

3. По об'єктах споживачів, що не є побутовими, споживання підтвердженого обсягу природного газу протягом місяця здійснюється рівномірно, виходячи з добової норми, крім випадків, передбачених цим Кодексом. При цьому місячний обсяг їх споживання не повинен перевищувати підтверджений обсяг природного газу.

Споживач зобов'язаний самостійно контролювати власне газоспоживання та для недопущення перевищення добової норми (узгодженого графіка) та/або підтвердженого обсягу природного газу має самостійно і завчасно обмежити (припинити) власне газоспоживання. В іншому разі до споживача можуть бути застосовані відповідні санкції та заходи з боку Оператора ГРМ (його постачальника), передбачені умовами договору, у тому числі примусове обмеження (припинення) подачі газу в установленому законодавством порядку.

Споживач та його постачальник мають право на коригування підтверджених обсягів природного газу в установленому законодавством порядку, у тому числі впродовж поточного розрахункового місяця.

4. Якщо за підсумками місяця фактичний об'єм (обсяг) споживання природного газу за споживачем (побутовими споживачами) буде перевищувати підтверджений обсяг природного газу, його (їх) постачальник має врегулювати об'єми небалансу (дефіцит) природного газу відповідно до вимог [Кодексу ГТС](#).

У разі якщо після запровадження заходів, передбачених [Кодексом ГТС](#), залишиться неврегульований небаланс (фактичний об'єм/обсяг споживання природного газу по об'єкту споживача буде перевищувати об'єм/обсяг, фактично поставлений його постачальником/постачальниками за даними Оператора ГТС протягом зазначеного періоду), який буде віднесений на небаланс Оператора ГРМ, тоді споживач має компенсувати Оператору ГРМ його вартість (об'єм/обсяг), що розраховується за формулою

(абзац другий пункту 4 глави 5 розділу VI із змінами, внесеними згідно з постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 26.11.2015 р. N 2845)

$$B = (V_{\phi} - V_{\pi}) \times C \times K,$$

де B - вартість (об'єм/обсяг) природного газу, який компенсується Оператору ГРМ;

V_{ϕ} - об'єм (обсяг) природного газу, фактично спожитий за відповідний розрахунковий період;

V_{π} - об'єм (обсяг) природного газу, фактично поставлений споживачу його постачальником (постачальниками) за відповідний розрахунковий період за даними Оператора ГТС;

C - ціна закупівлі природного газу Оператором ГРМ для покриття втрат і виробничо-технологічних витрат газу в ГРМ у відповідний період;

K - коефіцієнт компенсації, який визначається на рівні 1,5.

При цьому, якщо неврегульований небаланс станеться внаслідок відсутності у споживача підтвердженого обсягу природного газу на розрахунковий період, або внаслідок відмови в доступі до об'єкта споживача для здійснення Оператором ГРМ припинення розподілу природного газу, або внаслідок невиконання споживачем письмової вимоги Оператора ГРМ самостійно припинити (обмежити) споживання природного газу, коефіцієнт компенсації має становити 2.

6. Порядок розрахунків за договором розподілу природного газу

1. Розрахунки споживача за договором розподілу природного газу здійснюються за тарифом, встановленим Регулятором для відповідного Оператора ГРМ, виходячи з величини приєднаної потужності об'єкта споживача.

(пункт 1 глави 6 розділу VI цього Кодексу набуває чинності з 01 квітня 2016 року)

2. Приєднана потужність (W_{\max}) об'єкта споживача визначається за величинами максимальної витрати (об'єму) газу за годину за стандартних умов (розрахованою за значеннями максимального абсолютного робочого тиску газу $P_{\max\text{абс}}$) та максимальної витрати q_{\max} за робочих умов комерційного ВОГ, що обліковує розподілений (спожитий) природний газ по об'єкту споживача.

При цьому приєднана потужність (W_{\max}) комерційного ВОГ, що організований на основі методу змінного перепаду тиску з використанням звужуючого пристрою, визначається за величиною максимальної витрати за стандартних умов, вказаної у протоколі розрахунку

параметрів витратоміра за заданими характеристиками звужуючого пристрою і вимірювального трубопроводу.

Приєднана потужність (W_{\max}) комерційного ВОГ на базі лічильників газу визначається за формулою

$$W_{\max} = q_{\max} \times P_{\max\text{абс}} / 0,101325,$$

де W_{\max} - приєднана потужність комерційного ВОГ на базі лічильників газу, м³/год;

q_{\max} - максимальна витрата за робочих умов лічильника газу, м³/год;

$P_{\max\text{абс}}$ - максимальний абсолютний тиск газу ($P_{\max\text{абс}} = P_{\max} + 0,101325$), МПа;

P_{\max} - максимальний надлишковий тиск газу, МПа.

P_{\max} та q_{\max} визначаються на підставі метрологічної документації на вузол обліку газу, а у разі її відсутності - у паспорті на лічильник газу. По об'єкту споживача, не обладнаного комерційним ВОГ, q_{\max} визначається:

для газової плити - за максимальною потужністю лічильника газу з типорозміром G-2.5;

для газової плити та водонагрівача - за максимальною потужністю лічильника газу з типорозміром G-6;

за наявності газового котла - за максимальною потужністю лічильника газу з типорозміром G-10.

Потужність по кожному комерційному ВОГ вказується в персоніфікованих даних заяви приєднання до договору розподілу природного газу. При цьому:

якщо на об'єкті споживача встановлено два і більше лічильників газу та/або звужуючих пристроїв, які обліковують природний газ в одному напрямку газопостачання (за необхідності окремого обліку у міжсезонні періоди тощо), приєднана потужність об'єкта споживача визначається за величиною приєднаної потужності комерційного ВОГ з найбільшим типорозміром чи q_{\max} ;

якщо на об'єкті споживача встановлено два і більше лічильників газу та/або звужуючих пристроїв, які обліковують природний газ за різними напрямками газопостачання (за різними газовими приладами чи устаткуванням споживача), приєднана потужність об'єкта споживача визначається за сумою величин приєднаної потужності кожного комерційного ВОГ.

*(пункт 2 глави 6 розділу VI цього Кодексу
набирає чинності з 01 квітня 2016 року)*

3. Розрахунковим періодом за договором розподілу природного газу є календарний місяць.

4. Оплата вартості послуг за договором розподілу природного газу здійснюється споживачем на підставі відповідного рахунка Оператора ГРМ на умовах договору розподілу природного газу.

Оплата здійснюється виключно грошовими коштами.

Дата оплати визначається датою, на яку були зараховані кошти на рахунок Оператора ГРМ.

5. У разі виникнення у споживача заборгованості за договором розподілу природного газу сторони (за згодою Оператора ГРМ) можуть укласти графік погашення заборгованості, який оформлюється додатком до договору або окремим договором про реструктуризацію заборгованості.

У разі відсутності графіка погашення заборгованості Оператор ГРМ має право грошові кошти, отримані від споживача в поточному розрахунковому періоді, зарахувати в рахунок погашення існуючої заборгованості споживача відповідно до черговості її виникнення.

Укладення сторонами та дотримання споживачем узгодженого графіка погашення заборгованості не звільняє споживача від виконання зобов'язань за договором.

У разі відсутності графіка погашення заборгованості або його недотримання чи неоплати поточних платежів Оператор ГРМ має право у порядку, визначеному цим Кодексом та договором розподілу природного газу, припинити або обмежити розподіл (споживання) природного газу ГРМ на об'єкти споживача до повного погашення заборгованості.

6. Надання Оператором ГРМ послуги споживачу, що не є побутовим, за договором розподілу природного газу підтверджується підписаним між ними актом наданих послуг.

Оператор ГРМ до п'ятого числа місяця, наступного за звітним, надсилає споживачу два примірники оригіналу акта наданих послуг за звітний період, підписані уповноваженим представником Оператором ГРМ.

Споживач протягом двох днів з дня одержання акта наданих послуг зобов'язаний повернути Оператору ГРМ один примірник оригіналу акта, підписаний уповноваженим представником споживача, або надати в письмовій формі мотивовану відмову від підписання акта наданих послуг. У випадку відмови від підписання акта наданих послуг розбіжності підлягають урегулюванню в порядку, встановленому законодавством.

До вирішення спірних питань сума до сплати за надані послуги з розподілу природного газу ГРМ установлюється відповідно до даних Оператора ГРМ.

7. Порядок обмеження та припинення розподілу природного газу споживачам

1. Оператор ГРМ в установленому законодавством порядку має право припинити/обмежити газопостачання на об'єкт споживача (у тому числі побутового споживача) з дотриманням ПБСГ та нормативних документів, що визначають порядок обмеження/припинення природного газу, у таких випадках:

1) несвоєчасна та/або неповна оплата послуг згідно з умовами договору розподілу природного газу;

2) відсутність або недостатність підтвердженого обсягу природного газу по об'єкту споживача та/або його постачальнику;

- 3) подання споживачем або його постачальником (який уклав з Оператором ГРМ договір на виконання робіт, пов'язаних з припиненням/обмеженням газопостачання споживачам) письмової заяви про припинення газопостачання;
- 4) відмова споживача від встановлення лічильника газу, що здійснюється за ініціативи та за кошти Оператора ГРМ, з урахуванням [Закону України "Про комерційний облік природного газу"](#);
- 5) неповернення Оператору ГРМ заяви-приєднання до умов договору розподілу природного газу чи розірвання договору розподілу природного газу;
- 6) несанкціонований відбір природного газу або втручання в роботу ЗВТ чи ГРМ;
- 7) несанкціоноване відновлення газоспоживання;
- 8) визнання в установленому порядку аварійним станом газорозподільної системи та/або ліквідація наслідків аварій, спричинених надзвичайними ситуаціями техногенного, природного або екологічного характеру, та проведення ремонтно-відновлювальних робіт;
- 9) наявність заборгованості за несанкціонований відбір природного газу з ГРМ;
- 10) перевитрата добової норми та/або місячного підтвердженого обсягу природного газу (норма застосовується по об'єкту споживача, що не є побутовим);
- 11) необгрунтована відмова від підписання акта наданих послуг та/або акта приймання-передачі природного газу (норма застосовується по об'єкту споживача, що не є побутовим);
- 12) в інших випадках, передбачених законодавством.

2. Споживач зобов'язаний допустити представників Оператора ГРМ на власні об'єкти та не протидіяти їм при здійсненні заходів з припинення (обмеження) розподілу природного газу. При отриманні від Оператора ГРМ письмової вимоги про самостійне обмеження або припинення споживання (відбору) природного газу споживач зобов'язаний виконати вимогу Оператора ГРМ та самостійно обмежити або припинити споживання (відбір) природного газу.

3. Якщо внаслідок несвоєчасної та/або неповної оплати послуг за договором розподілу природного газу Оператор ГРМ не здійснив припинення (обмеження) розподілу природного газу споживачу-боржнику через відмову в доступі до об'єкта споживача або на письмову вимогу Оператора ГРМ споживач самостійно не обмежив чи не припинив споживання (відбір) природного газу з ГРМ, Оператор ГРМ має право вимагати від споживача компенсації, яка розраховується за формулою

$$B = W_{\max} \times \text{Ц} \times T,$$

де B - величина компенсації;

W_{\max} - величина приєднаної потужності об'єкта споживача за договором розподілу природного газу;

Ц - тариф, встановлений Регулятором для Оператора ГРМ за послуги розподілу природного газу;

T - період з часу, вказаного в повідомленні про припинення розподілу природного газу, до часу фактичного припинення розподілу природного газу або до моменту відсутності у споживача простроченої заборгованості за послуги розподілу природного газу.

4. Пломбування та розпломбування газового обладнання на об'єктах споживачів, що пов'язані з припиненням/обмеженням або відновленням газопостачання (розподілу природного газу), виконуються Оператором ГРМ відповідно до вимог розділу VI цього Кодексу.

При припиненні (відновленні) газопостачання складається акт у двох примірниках, один з яких залишається у споживача.

5. Припинення (обмеження) газопостачання споживачу здійснюється, зокрема, шляхом перекриття запірних пристроїв або встановлення інвентарної заглушки та їх опломбування.

При несанкціонованому відновленні газоспоживання, відмові в доступі до об'єкта споживача представникам Оператора ГРМ для припинення газопостачання, у тому числі для локалізації чи ліквідації аварійної ситуації, а також після закінчення (розірвання) договору розподілу природного газу Оператор ГРМ може здійснити припинення газопостачання (розподіл природного газу) шляхом механічного від'єднання газових мереж споживача від газорозподільної системи.

6. Відновлення газопостачання здійснюється Оператором ГРМ протягом двох робочих днів у містах та п'яти календарних днів у сільській місцевості за письмовим зверненням споживача (його постачальника) про відновлення газопостачання та після усунення порушень (за їх наявності) і відшкодування витрат на припинення та відновлення газопостачання.

7. Якщо за ініціативою споживача необхідно припинити газопостачання на об'єкт споживача чи його окремі газові прилади для проведення ремонтних робіт, реконструкції чи технічного переоснащення, споживач не пізніше ніж за сім днів повинен письмово повідомити про це Оператора ГРМ та узгодити з ним дату припинення газопостачання, а Оператор ГРМ в узгоджену із споживачем дату зобов'язаний припинити газопостачання споживачеві.

8. У випадку запланованих капітальних ремонтів ГРМ (крім аварійних) Оператор ГРМ має повідомити споживача про припинення розподілу природного газу ГРМ не пізніше ніж за сім днів до дати припинення розподілу природного газу ГРМ.

9. Постачальник природного газу може укласти з відповідним Оператором ГРМ договір на виконання робіт, пов'язаних з припиненням/обмеженням газопостачання його споживачам.

VII. Параметри технічної і вільної потужності в ГРМ та їх публічність

1. Порядок розрахунку величини технічної і вільної потужності в ГРМ

1. Величина технічної (пропускної) потужності в певній точці/ділянці ГРМ визначається як максимально можливе перетікання об'єму природного газу за стандартних умов в цій точці/ділянці ГРМ з урахуванням одночасності роботи газоспоживаючого обладнання, цілісності системи та вимог щодо її експлуатації. Величина технічної потужності відображає максимальний обсяг потужності, право користування якою Оператор ГРМ може

надати замовникам чи суміжним суб'єктам ринку природного газу з гарантією реалізації такого права.

Величина технічної потужності в певній точці/ділянці ГРМ розраховується Оператором ГРМ на підставі проектної документації шляхом гідравлічного розрахунку газопроводу, що виконується згідно з додатком 9 до цього Кодексу. Гідравлічний розрахунок газопроводу може виконуватися за допомогою програмного забезпечення, що відповідає вимогам чинного законодавства.

Гідравлічні режими роботи ГРМ приймаються, виходячи з умови створення, при максимально допустимих втратах тиску газу найбільш економічної та надійної експлуатації ГРМ, що забезпечує цілісність системи, стійкість її роботи, а також роботи газового обладнання споживачів у допустимих діапазонах тиску газу.

Розрахунки внутрішніх діаметрів газопроводів визначаються гідравлічним розрахунком, виходячи з умови забезпечення безперебійного розподілу природного газу в години максимального споживання, з урахуванням заданих технологічних параметрів, у тому числі робочого тиску, коефіцієнта гідравлічної ефективності, температури навколишнього повітря та ґрунту, температури охолодження газу.

2. Величина вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резервної потужності) в певній точці/ділянці ГРМ визначається як різниця між технічною потужністю в цій точці/ділянці ГРМ та величиною потужності, яка замовлена в точці/ділянці ГРМ технічними умовами та договорами на приєднання. Величина вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резервної потужності) є частиною технічної потужності, право користування якою ще не закріплено технічними умовами і договорами на приєднання.

3. Величина вільної потужності для забезпечення розподілу (споживання, передачі) природного газу, належного споживачу (його постачальнику) або суміжному суб'єкту ринку природного газу, визначається як різниця між технічною (пропускною) потужністю в певній точці/ділянці ГРМ та договірними об'ємами (обсягами) природного газу всіма підключеними в цій точці/ділянці ГРМ споживачами (їх постачальниками) та суміжними суб'єктами ринку природного газу у відповідному періоді. Величина вільної потужності для забезпечення розподілу (споживання, передачі) природного газу ГРМ є частиною технічної потужності, право користування якою ще не закріплено технічними умовами і договорами на приєднання та не використовується в повному обсязі підключеними до ГРМ споживачами та суміжними суб'єктами ринку природного газу.

2. Порядок опублікування параметрів потужності в ГРМ

1. Оператори ГРМ зобов'язані на своєму веб-сайті в мережі Інтернет оприлюднювати інформацію про величини технічної та вільної потужності, у тому числі величину резервної потужності, необхідної для забезпечення нових приєднань, в розрізі кожної ГРП, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі в експлуатації).

2. Інформація має містити величини технічної та вільної (резервної) потужності в розрізі календарних місяців, включаючи дані попередніх трьох років, та щомісяця оновлюватися. Дані по ГРП мають містити диспетчерську назву ГРП з прив'язкою до населеного пункту.

3. Зазначена інформація не є вихідними даними для проектування газових мереж зовнішнього та/або внутрішнього газопостачання, а також для проведення взаєморозрахунків та може використовуватися виключно для попереднього оцінювання перспектив та ризиків.

4. Замовник (суб'єкт ринку природного газу) має право звернутися до Оператора ГРМ з метою роз'яснення інформації, розміщеної на веб-сайті Оператора ГРМ.

VIII. Якість газу в газорозподільних системах

1. Параметри природного газу в точках його надходження в ГРМ

1. Порядок взаємовідносин між Оператором ГРМ та Оператором ГТС, пов'язаних з якістю природного газу, який передається в точках виходу з газотранспортної системи до газорозподільної системи, зокрема його ФХП, порядок їх визначення, контролю, обміну даними та внесення до бази даних ЗВТ та порядок одоризації визначаються в [Кодексі ГТС](#), а наслідки за недотримання якості газу - у [типовому договорі транспортування природного газу](#).

Порядок взаємовідносин Оператора ГРМ з газодобувним підприємством та виробником біогазу або іншого виду газу з альтернативних джерел, що в установленому законодавством порядку підключений до ГРМ, а також із суміжним Оператором ГРМ щодо якості природного газу, який подається до ГРМ, регулюється цією главою та технічною угодою.

2. Чисельні значення фізико-хімічних показників природного газу, що подається до газорозподільної системи від ГДП чи ВБГ (суміжного Оператора ГРМ), повинні відповідати параметрам та принципам, визначеним в [Кодексі ГТС](#), як для точок виходу з ГТС, за виключенням вимог вмісту меркаптанової сірки.

Якщо ФХП природного газу, який надходить до газорозподільної системи від суміжного суб'єкта ринку природного газу, не відповідають зазначеним вимогам, у тому числі за присутності в газі рідкої фази води, вуглеводних фракцій, механічних домішок та/або перевищення допустимих параметрів вмісту корозійно-активних компонентів, домішок у твердому стані або числа Воббе, Оператор ГРМ має право відмовитись від прийняття такого газу до газорозподільної системи.

Якщо природний газ, що не відповідає зазначеним вимогам, був завантажений в газорозподільну систему з причин, що не залежать від Оператора ГРМ, він має право на компенсацію, визначену в технічній угоді про умови приймання-передачі природного газу газорозподільною системою.

3. Визначення ФХП природного газу, чисельні значення яких використовуються при розрахунку об'єму природного газу, який надійшов до ГРМ, проводиться уповноваженими відповідно до законодавства хіміко-аналітичними лабораторіями (далі - хімлабораторії) ГДП, ВБГ чи незалежними хімлабораторіями, для чого ГДП та ВБГ (суміжний Оператор ГРМ) з періодичністю та в точках відбору проб газу, узгоджених з Оператором ГРМ, здійснює відповідний відбір проб газу у порядку, встановленому ДСТУ ISO 10715:2009 "Природний газ. Настанови щодо відбирання проб", затвердженим [наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 30 грудня 2009 року N 485](#) (далі - ДСТУ ISO 10715:2009).

Уповноважені представники Оператора ГРМ мають право бути присутніми під час відбору проб газу та/або при проведенні його аналізу з визначення ФХП.

Пункти (місця) прийому-передачі природного газу до ГРМ, в яких суміжний з газорозподільною системою суб'єкт ринку природного газу передає природний газ в середньомісячному об'ємі понад 30000 м куб. на годину, мають бути обладнані зазначеними суб'єктами приладами (зокрема хроматографом, потоковим густиноміром, вимірником точки роси), які на безперервній основі забезпечують контроль ФХП газу, з можливістю дистанційного їх контролю і передачі даних та оперативного відключення подачі неякісного газу до газорозподільної системи.

4. ГДП та ВБГ (суміжний Оператор ГРМ, який передає газ) щодня до 12.00 години факсимільним зв'язком (або іншими засобами електронного зв'язку) надає Оператору ГРМ оперативні дані ФХП природного газу за всіма узгодженими з Оператором ГРМ точками його відбору, які мають містити такі чисельні значення:

густину газу;

вміст азоту;

вміст вуглекислого газу;

точку роси;

число Воббе;

теплотворність.

На підставі доведених до Оператора ГРМ оперативних даних ФХП природного газу ГДП та ВБГ (суміжний Оператор ГРМ) щодня з 14.00 години (з урахуванням одночасних дій Оператора ГРМ) забезпечує введення чисельних значень ФХП до баз даних обчислювачів або коректорів об'єму газу, що є складовими комерційних вузлів обліку на ГРС (в пунктах приймання-передачі газу до ГРМ).

До 02 числа календарного місяця (включно), наступного за звітним, ГДП та ВБГ (суміжний Оператор ГРМ) надає Оператору ГРМ в електронному та паперовому вигляді розгорнутий паспорт ФХП природного газу за всіма узгодженими з Оператором ГРМ точками відбору газу за звітній місяць (місячний паспорт ФХП), який має бути погоджений Оператором ГРМ.

5. Для забезпечення персоніфікованої перевірки чисельних значень ФХП природного газу, який передається від ГДП, ВБГ чи суміжного Оператора ГРМ, на території кожної ГРС (в пунктах приймання-передачі газу до ГРМ) має бути обладнане місце контрольного відбору проб газу. ГРС (пункти приймання-передачі газу до ГРМ), які не обладнані місцями контрольного відбору проб газу, повинні бути обладнані ГДП та ВБГ (суміжним Оператором ГРМ) протягом періоду, визначеного законодавством.

Між Оператором ГРМ та ГДП, ВБГ чи суміжним Оператором ГРМ має бути погоджений графік періодичної перевірки чисельних значень ФХП природного газу в місцях контрольного відбору газу на ГРС.

6. У разі виникнення спірних питань щодо чисельних значень ФХП природного газу, який надходить до газорозподільної системи, у тому числі визначених в щодобових оперативних даних ГДП, ВБГ чи суміжного Оператора ГРМ або паспорті ФХП природного газу за підсумками місяця, Оператор ГРМ має право ініціювати їх позапланову перевірку. Для цього Оператор ГРМ за три робочі дні направляє ГДП, ВБГ чи суміжному Оператору ГРМ відповідне письмове повідомлення, в якому зазначає місце, де має бути здійснений контрольний відбір проби газу, та час здійснення цих заходів.

Відбір проби газу в контрольному місці, обладнаному на ГРС, з черговим персоналом може здійснюватися уповноваженими представниками Оператора ГРМ без попереднього письмового повідомлення ГДП, ВБГ, але у присутності чергового персоналу ГРС, що посвідчується їх (його) особистими підписами на акті відбору проби газу.

Взяття контрольної проби газу здійснюється згідно з ДСТУ ISO 10715:2009. Взята проба має зберігатися однією зі сторін до вирішення спірного питання по суті.

Для перевірки чисельних значень ФХП взятої проби газу Оператор ГРМ має право залучати як свої, так і незалежні хімлабораторії.

У разі невідповідності ФХП взятої контрольної проби газу чисельним значенням, визначеним в щодобових оперативних даних ГДП, ВБГ чи суміжного Оператора ГРМ або паспорті ФХП природного газу за підсумками місяця, ГДП, ВБГ чи суміжний Оператор ГРМ мають право ініціювати повторне взяття проби та/або проведення аналізу ФХП іншою хімлабораторією.

Якщо повторні випробування підтверджують невідповідність чисельних значень ФХП або ГДП, ВБГ чи суміжний Оператор ГРМ без повторних випробувань погодився з даними контрольної перевірки якості газу, сторони здійснюють перерахунок об'єму газу, який надійшов до ГРМ за період, починаючи з дати останнього погодженого сторонами місячного паспорта ФХП природного газу, а Оператор ГРМ отримує від ГДП, ВБГ чи суміжного Оператора ГРМ компенсацію, яка розраховується відповідно до глави 3 цього розділу.

7. Одоризація природного газу, який подається до газорозподільної системи від ГДП чи ВБГ, забезпечується ними відповідно до діючих нормативних документів, крім випадків, коли за погодженням з Оператором ГРМ природний газ для технологічних цілей окремих споживачів, підключених до (через) ГРМ, повинен надходити до ГРМ неодоризованим.

ГДП (ВБГ) відповідає за якість одоризації природного газу, який подається (передається) ним до ГРМ.

Оператор ГРМ має право контролювати якість одоризації природного газу, який подається до ГРМ.

8. Усі спори (розбіжності), які можуть виникнути при визначенні чисельних значень ФХП природного газу, який надходить до ГРМ, мають вирішуватися шляхом переговорів.

У разі неможливості досягнення згоди шляхом переговорів спірні питання передаються на розгляд до суду для вирішення спору в судовому порядку.

2. Параметри природного газу в точках його розподілу з ГРМ (споживачам)

1. Фізико-хімічні показники природного газу, що розподіляється Оператором ГРМ з газорозподільної системи споживачам, повинні відповідати параметрам та вимогам як для ФХП природного газу, який подається до ГРМ, що визначені в главі 1 цього розділу.

2. Оператор ГРМ на підставі щодобових оперативних даних Оператора ГТС (ГДП, ВБГ) про чисельні значення ФХП природного газу в точках його надходження до ГРМ доводить їх до споживачів (крім споживачів, комерційний ВОГ яких організований на базі побутового лічильника газу) для занесення їх до бази даних або коректорів об'єму газу з такою періодичністю:

щодня - для комерційного ВОГ на базі звужуючого пристрою;

один раз на 10 днів - для комерційного ВОГ на базі лічильника газу в комплекті з коректором або обчислювачем об'єму газу.

Споживач після отримання чисельних значень ФХП природного газу від Оператора ГРМ зобов'язаний в оперативному порядку внести чисельні значення ФХП до бази даних обчислювачів або коректорів об'єму газу.

У разі виявлення Оператором ГРМ невідповідності чисельних значень ФХП в базі даних обчислювача або коректора об'єму газу, у тому числі за результатами періодичної чи контрольної перевірки якості газу, Оператор ГРМ здійснює перерахунок об'ємів (обсягів) розподіленого/спожитого природного газу споживачу відповідно до вимог цього Кодексу.

3. Споживач має право за власний рахунок встановити власний потоковий густиномір та/або вимірювач точки роси та мати уповноважену відповідно до законодавства хімлабораторію для визначення чисельних значень ФХП природного газу, який йому розподіляється Оператором ГРМ. При цьому для застосування чисельних значень ФХП, визначених встановленим потоковим густиноміром, та/або вимірювачем точки роси, та/або хімлабораторією у комерційних розрахунках розподіленого (спожитого) об'єму газу, споживач має погодити їх встановлення (наявність) з Оператором ГРМ.

У разі визначення ФХП газу хімлабораторією споживача, погодженою з Оператором ГРМ, споживач до п'ятого числа кожного місяця надає інформацію Оператору ГРМ про всі результати вимірювань цих показників, що отримані протягом розрахункового періоду.

4. Величина тиску газу на межі балансової належності споживача повинна відповідати значенням, визначеним в нормативних документах.

5. За письмовим запитом споживача про надання підтвердних документів щодо ФХП природного газу, який розподіляється споживачу, Оператор ГРМ протягом п'яти робочих днів з дня надходження такого запиту надає споживачу копії паспорта ФХП природного газу, погодженого між Оператором ГРМ та Оператором ГТС (ГДП, ВБГ), за останній календарний місяць.

Перевірка величини тиску та/або якісних показників газу здійснюється Оператором ГРМ на підставі письмової заяви споживача. У разі надходження такої заяви Оператор ГРМ зобов'язується направити свого представника за місцем виклику протягом двох робочих днів у містах і п'яти календарних днів у сільській місцевості в узгоджений із споживачем час.

Взяття контрольної проби газу за заявою споживача здійснюється згідно з ДСТУ ISO 10715:2009. Взята проба має зберігатися однією зі сторін до вирішення спірного питання по суті.

Для перевірки чисельних значень ФХП взятої проби газу Оператор ГРМ має право залучати як свої, так і незалежні, уповноважені відповідно до законодавства хімлабораторії.

Споживач має право за власний кошт ініціювати проведення аналізу ФХП природного газу власною (іншою) хімлабораторією.

Сторони договору можуть здійснювати контроль та бути присутніми під час взяття контрольної проби природного газу та/або виконання робіт з визначення його ФХП.

6. Якщо за результатами перевірки величини тиску та/або якісних показників газу Оператором ГРМ буде підтверджено факт невідповідності тиску та/або якісних показників газу, Оператор ГРМ здійснює перерахунок об'ємів (обсягів) розподіленого/спожитого природного газу по об'єкту споживача відповідно до вимог цього Кодексу, а споживач отримує від Оператора ГРМ компенсацію, яка розраховується відповідно до глави 3 цього розділу. В іншому випадку споживач повинен компенсувати Оператору ГРМ витрати, понесені ним на перевірку якості та тиску газу.

7. Усі спори (розбіжності), які можуть виникнути між Оператором ГРМ та споживачем при визначенні чисельних значень ФХП, мають вирішуватися шляхом переговорів.

У разі неможливості досягнення згоди шляхом переговорів спірні питання передаються на розгляд органу, уповноваженому визначати спори в частині якості газу, або до суду для вирішення спору в судовому порядку.

3. Визначення додаткової компенсації за недотримання параметрів якості природного газу

1. У разі подачі в точки надходження в ГРМ або на межі балансової належності об'єкта споживача природного газу з параметром якості теплоти згорання нижчим від значень, визначених главами 1 та 2 цього розділу, сторона, яка передає газ, зобов'язана сплатити стороні, яка приймає газ, додаткову компенсацію, яка розраховується за формулою

$$BGCV = Q_i \times 2 \times \text{БЦГ} \times (1 - GCV/GCV_{\min}),$$

де BGCV - компенсація за недотримання теплоти згорання, гривень;

Q_i - обсяг природного газу з недотриманим значенням теплоти згорання, тисяч м³;

БЦГ - базова ціна природного газу, визначена відповідно до [Кодексу ГТС](#), гривень за одну тисячу м³;

GCV - значення вищої теплоти згорання природного газу, поданого в точці надходження в ГРМ або на межі балансової належності об'єкта споживача, кВт·год/м³;

GCV_{\min} - мінімальне значення вищої теплоти згорання, визначене Кодексом газорозподільних систем, кВт·год/м³.

2. Значення теплоти згорання для розрахункових цілей (GCV) визначається відповідно до глав 1 та 2 цього розділу.

3. У разі подачі в точках надходження в ГРМ або на межі балансової належності об'єкта споживача природного газу, який не відповідає параметрам якості щодо вмісту механічних домішок, визначених главами 1 та 2 цього розділу, сторона, яка передає газ, зобов'язана сплатити стороні, яка приймає газ, додаткову компенсацію, яка розраховується за формулою

$$V_{\text{м.д.}} = Q_i \times 0,1 \times \text{БЦГ} \times (1 - 1 / X),$$

де $V_{\text{м.д.}}$ - компенсація за недотримання параметру якості, гривень. Якщо вміст домішок складає до 2 мг на м^3 ($X < 2 \text{ мг/м}^3$), тоді $V_{\text{м.д.}}$ дорівнює 0;

Q_i - обсяг природного газу з недотриманим значенням цього параметру якості, тисяч м^3 ;

БЦГ - базова ціна природного газу, визначена відповідно до [Кодексу ГТС](#), гривень за одну тисячу м^3 ;

X - дійсне значення параметру якості природного газу, поданого в точці надходження в ГРМ або на межі балансової належності об'єкта споживача, мг/м^3 .

4. У разі подачі в точках надходження в ГРМ або на межі балансової належності об'єкта споживача природного газу, який не відповідає параметрам температури точки роси за вологою, визначеним главами 1 та 2 цього розділу, сторона, яка передає газ, зобов'язана сплатити стороні, яка приймає газ, додаткову компенсацію, яка розраховується за формулою

$$V_{\text{Т роси.в}} = Q_i \times K \times \text{БЦГ} \times (T_{\text{роси.в}} - T_{\text{роси.в.мак}}) / (T_{\text{роси.в.мак}}),$$

де $V_{\text{Т роси.в}}$ - компенсація за недотримання параметру температури точки роси за вологою, гривень;

Q_i - обсяг природного газу з недотриманим значенням параметру температури точки роси за вологою, тисяч м^3 ;

$K = 0$ - до 01 січня 2016 року;

$K = 0,02$ - з 01 січня 2016 року до 30 червня 2016 року;

$K = 0,04$ - з 01 липня 2016 року до 31 грудня 2016 року;

$K = 0,06$ - з 01 січня 2017 року до 30 червня 2017 року;

$K = 0,08$ - з 01 липня 2017 року до 31 грудня 2017 року;

$K = 0,1$ - з 01 січня 2018 року;

БЦГ - базова ціна природного газу, визначена відповідно до [Кодексу ГТС](#), гривень за одну тисячу м^3 ;

$T_{\text{роси.в}}$ - дійсне значення температури точки роси за вологою природного газу, поданого в точці надходження в ГРМ або на межі балансової належності об'єкта споживача, К;

$T_{\text{роси.в.мах}}$ - максимально припустиме значення параметру температури точки роси за вологою, К.

5. У разі подачі в точках надходження в ГРМ або на межі балансової належності об'єкта споживача природного газу, який не відповідає параметрам температури точки роси за вуглеводнями, визначеним главами 1 та 2 цього розділу, сторона, яка передає газ, зобов'язана сплатити стороні, яка приймає газ, додаткову компенсацію, яка розраховується за формулою

$$ВТ_{\text{роси.вв}} = Q_i \times K \times \text{БЦГ} \times (T_{\text{роси.вв}} - T_{\text{роси.вв.мах}}) / (T_{\text{роси.вв.мах}}),$$

де $ВТ_{\text{роси.вв}}$ - компенсація за недотримання параметру температури точки роси за вуглеводнями, гривень;

Q_i - обсяг природного газу з недотриманим значенням параметру температури точки роси за вуглеводнями, тисяч м^3 ;

$K = 0$ - до 01 січня 2016 року;

$K = 0,02$ - з 01 січня 2016 року до 30 червня 2016 року;

$K = 0,04$ - з 01 липня 2016 року до 31 грудня 2016 року;

$K = 0,06$ - з 01 січня 2017 року до 30 червня 2017 року;

$K = 0,08$ - з 01 липня 2017 року до 31 грудня 2017 року;

$K = 0,1$ - з 01 січня 2018 року;

БЦГ - базова ціна природного газу, визначена відповідно до [Кодексу ГТС](#), гривень за одну тисячу м^3 ;

$T_{\text{роси.вв}}$ - дійсне значення температури точки роси за вуглеводнями природного газу, поданого в точці надходження в ГРМ або на межі балансової належності об'єкта споживача, К;

$T_{\text{роси.вв.мах}}$ - максимально припустиме значення параметру температури точки роси за вуглеводнями, К.

6. Оплата додаткової компенсації проводиться щомісяця, у строк до п'ятнадцятого числа місяця, наступного за розрахунковим місяцем, окремо по кожному параметру якості щодо природного газу. Обсяг природного газу з недотриманим значенням параметру якості Q_i визначається:

щодо ГДП, ВБГ (суміжного Оператора ГРМ) - починаючи з дати останнього погодженого з Оператором ГРМ місячного паспорту ФХП до моменту усунення невідповідності параметрам якості природного газу;

щодо споживача - з моменту зареєстрованої Оператором ГРМ заяви споживача щодо невідповідності ФХП газу параметрам, визначеним цим Кодексом, до моменту усунення невідповідності параметрам якості природного газу.

ІХ. Правила комерційного обліку природного газу в газорозподільній системі

1. Основні засади комерційного обліку природного газу в ГРМ

1. Комерційний облік природного газу в газорозподільній системі організовується та здійснюється з метою визначення повної та достовірної інформації про об'єми (обсяги) природного газу, які надійшли до ГРМ від суміжних суб'єктів ринку природного газу (ГДП, ВБГ, Оператора ГТС), та об'єми (обсяги) природного газу, які розподілені (передані) з ГРМ підключеним до неї споживачам і суміжним Операторам ГРМ, та подальшого використання інформації у взаємовідносинах між суб'єктами ринку природного газу, у тому числі для взаєморозрахунків між ними.

2. Порядок комерційного обліку природного газу (визначення його об'ємів і обсягів) по об'єктах споживачів, у тому числі побутових споживачів та їх постачальників, здійснюється згідно з договором розподілу природного газу, укладеним між споживачем та Оператором ГРМ, та з урахуванням вимог цього Кодексу. Порядок укладання договору розподілу природного газу визначений розділом VI цього Кодексу.

Порядок комерційного обліку природного газу (визначення його об'ємів і обсягів) в точках надходження природного газу в ГРМ від газодобувних підприємств та виробників біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел та на межі балансової належності між суміжними газорозподільними системами здійснюється згідно з технічною угодою про умови приймання-передачі газу ГРМ, укладеною між Оператором ГРМ та ГДП (ВБГ) і відповідно між суміжними Операторами ГРМ, та з урахуванням вимог цього Кодексу. Порядок укладання технічної угоди про умови приймання-передачі газу ГРМ визначений розділом VI цього Кодексу.

Порядок комерційного обліку природного газу (визначення його об'ємів і обсягів) в точках надходження природного газу до ГРМ з газотранспортної системи здійснюється згідно з договором транспортування природного газу, укладеним між Оператором ГТС та Оператором ГРМ, та з урахуванням вимог [Кодексу ГТС](#) та цього Кодексу, норми якого не суперечать Кодексу ГТС. Порядок укладання договору транспортування природного газу визначений Кодексом ГТС.

3. Фактичний об'єм надходження природного газу до/з ГРМ (у тому числі по об'єктах споживачів) за певний період визначається в точках комерційного обліку (на межі балансової належності) на підставі даних комерційних вузлів обліку, встановлених в точках вимірювання, та інших регламентованих процедур у передбачених цим Кодексом випадках.

Об'єм природного газу в точках комерційного обліку має бути приведений до стандартних умов та переведений в одиниці енергії (обсяг) згідно з порядком (методикою), затвердженим (затвердженою) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовій галузі.

Оператор ГРМ відповідає за переведення об'єму природного газу в обсяг переданої (спожитої) енергії.

Обсяг переданої (спожитої) енергії визначається Оператором ГРМ за трьома одиницями виміру в кВт·год/Гкал/МДж.

Обсяг переданої (спожитої) енергії за трьома одиницями виміру (кВт·год, Гкал, МДж) та величина об'єму природного газу (м куб.) за відповідний період повинні бути зазначені Оператором ГРМ в рахунках Оператора ГРМ про сплату послуг за договором розподілу природного газу та актах приймання-передачі природного газу по об'єктах споживачів, що не є побутовими.

4. Комерційний вузол обліку встановлюється (організовується) в точці вимірювання, яка має збігатися з межею балансової належності (точкою комерційного обліку) між суміжними власниками газових мереж.

При встановленні комерційного вузла обліку не на межі балансової належності (технічна неможливість, економічна недоцільність) фактичний об'єм природного газу приводиться до межі балансової належності з урахуванням втрат і витрат природного газу в елементах газової мережі між точкою вимірювання і межею балансової належності (точкою комерційного обліку) шляхом їх додавання/віднімання до/від об'єму природного газу, визначеного комерційним вузлом обліку в точці вимірювання (норма не поширюється на побутових споживачів).

Розрахунки втрат і витрат природного газу розраховуються відповідно до [Методик визначення питомих виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу](#).

Порядок розрахунку втрат і витрат природного газу оформлюється окремим додатком до договору розподілу природного газу (технічної угоди про умови приймання-передачі газу ГРМ чи договору транспортування природного газу).

5. Забороняється здійснювати приймання-передачу природного газу до/з ГРМ без організації в точці вимірювання комерційного вузла обліку, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

2. Порядок комерційного обліку газу в точках його надходження в ГРМ та між суміжними Операторами ГРМ

1. Величина об'єму (обсягу) приймання-передачі природного газу на межі балансової належності між газотранспортною системою та газорозподільною системою (в точках виходу з газотранспортної системи) визначається відповідно до вимог [Кодексу ГТС](#) та на підставі договору транспортування природного газу, що укладається між Оператором ГТС та Оператором ГРМ за [формою Типового договору транспортування природного газу](#) та у порядку, визначеному Кодексом ГТС.

2. Величина об'єму (обсягу) передачі природного газу на межі балансової належності між Оператором ГРМ та ГДП, ВБГ або суміжним Оператором ГРМ визначається на підставі даних комерційних вузлів обліку, визначених в технічній угоді про умови приймання-передачі природного газу ГРМ між Оператором ГРМ та ГДП, ВБГ або суміжним Оператором ГРМ, та з урахуванням вимог цього Кодексу і технічної угоди про умови приймання-передачі природного газу ГРМ.

Якщо комерційний вузол обліку встановлений не на межі балансової належності (точка вимірювання не збігається з точкою комерційного обліку), об'єм втрат та витрат природного газу, які виникають від місця встановлення комерційного вузла обліку до межі балансової

належності, додаються/віднімаються до/від об'єму, визначеного комерційним вузлом обліку.

3. Для визначення об'єму (обсягу) надходження природного газу в ГРМ від ГДП (ВБГ) приймаються дані комерційного вузла обліку Оператора ГРМ. У разі відсутності комерційного вузла обліку в Оператора ГРМ приймаються дані комерційного вузла обліку ГДП (ВБГ).

Для визначення об'єму (обсягу) приймання-передачі природного газу між суміжними газорозподільними системами приймаються дані комерційного вузла обліку Оператора ГРМ, який передає газ до суміжної ГРМ. У разі відсутності комерційного вузла обліку у Оператора ГРМ, який передає газ, приймаються дані комерційного вузла обліку Оператора ГРМ, який приймає газ.

4. Якщо комерційний вузол обліку встановлено на трубопроводі високого тиску, кількість переданого газу зменшується на розрахункову величину технологічних витрат на обладнання, яке змонтовано на ділянці між цим вузлом обліку і межею балансового розділу суміжних суб'єктів господарювання.

Якщо після комерційного вузла обліку на ГРС (ПВВГ) встановлено газоспоживаюче чи газорегулююче обладнання ГДП, ВБГ (скидні клапани, пристрої редукування, одоризації), це обладнання має бути забезпечене окремим комерційним вузлом обліку, в іншому випадку (за домовленістю з Оператором ГРМ) об'єм споживання газу зазначеним обладнанням визначається розрахунковим шляхом, який визначається в технічній угоді.

5. Суб'єкт ринку природного газу, на балансі якого перебувають комерційні та дублюючі вузли обліку, забезпечує їх належний технічний стан та своєчасне внесення в обчислювачі/коректори об'єму газу ФХП природного газу.

6. Вимірювання об'єму природного газу повинні проводитись тільки з використанням електронних обчислювачів/коректорів газу. Програмне забезпечення обчислювача/коректора газу і накопичені в його пам'яті результати вимірювання об'єму газу повинні бути захищені від несанкціонованого втручання.

Власник комерційного ВОГ на ГРС (ПВВГ) щодоби надає іншій стороні інформацію про погодинну кількість газу, передану через ГРС (ПВВГ) за попередню добу. У разі необхідності один раз на місяць власник комерційного ВОГ надає суміжному суб'єкту ринку газу в електронному вигляді інформацію, яка міститься в погодинних роздруківках, у повному обсязі (зокрема об'єм, ФХП газу, характер і тривалість аварійних ситуацій та втручань).

Суб'єкт ринку природного газу, який не є власником комерційного вузла обліку, має право на безперервне отримання інформації в електронному вигляді відповідно до розробленого проекту системи передачі даних (обладнання, лінії зв'язку), погодженого з власником комерційного ВОГ. На підставі погодженого проекту суб'єкт ринку природного газу, який приймає газ, за власні кошти забезпечує придбання, установлення та налагодження системи передачі даних.

Інформація повинна надаватись з ПЕОМ, з якої здійснюється безпосереднє опитування обчислювачів/коректорів об'єму газу. Між суб'єктами може бути укладена угода щодо захисту інформації.

7. Для підвищення надійності та достовірності вимірювань об'єму природного газу на ГРС (ПВВГ) суміжні суб'єкти ринку природного газу мають право установлювати на ГРС (ПВВГ) дублюючі ЗВТ (зокрема дублюючий обчислювач/коректор об'єму газу) та/або побудувати дублюючий ВОГ.

Розробка робочого проекту на дублюючий ЗВТ (обчислювач/коректор об'єму газу) або дублюючий ВОГ здійснюється відповідно до погодженого власником комерційного ВОГ технічного завдання, а його монтаж відповідно до погодженого власником комерційного ВОГ робочого проекту. У проекті про організацію дублюючого ВОГ повинні бути відображені потоки газу, межі балансової належності, розташування ЗВТ, газоспоживаючого чи газорегулюючого обладнання, їх послідовність, комутаційні з'єднання. Місце встановлення дублюючого ВОГ може визначатись як на території власника комерційного ВОГ, так і на території суміжного суб'єкта ринку природного газу.

Введення дублюючого ЗВТ (обчислювача/коректора об'єму газу) або дублюючого ВОГ в експлуатацію оформлюється відповідним актом, який підписується обома суміжними суб'єктами ринку природного газу. Після введення в експлуатацію дублюючого обчислювача/коректора об'єму газу та/або дублюючого ВОГ суміжні суб'єкти ринку природного газу мають рівні права доступу до цих засобів та на отримання з них вихідної інформації.

Якщо дублюючий ВОГ/ЗВТ застосовується (буде застосований) сторонами як комерційний, в такому випадку на дублюючий ВОГ/ЗВТ поширюються вимоги, передбачені цим Кодексом щодо комерційного ВОГ/ЗВТ.

8. При виході з ладу комерційного вузла обліку на ГРС (ПВВГ) кількість поданого природного газу за звітний період визначається за даними дублюючого ВОГ (ЗВТ), а при його (їх) відсутності згідно з вимогами цього Кодексу.

9. Суб'єкт ринку природного газу, який не є власником комерційного ВОГ, має право контролювати правильність експлуатації комерційного ВОГ, здійснювати його плановий або позаплановий контрольний огляд та/або технічну перевірку. У разі необхідності позапланового контрольного огляду та/або технічної перевірки комерційного ВОГ власник комерційного ВОГ має бути письмово повідомлений про здійснення таких заходів. Перевірка (огляд) проводиться у присутності інженерно-технічного персоналу власника вузла обліку не пізніше ніж у п'ятиденний строк з дня надходження письмового повідомлення.

У разі виникнення між суміжними суб'єктами ринку газу (крім споживачів) спірних питань щодо результатів вимірювань об'єму газу або технічних та метрологічних характеристик ЗВТ сторони (або одна зі сторін) мають право вимагати проведення експертизи ЗВТ та/або пломб, перевірки метрологічних характеристик ЗВТ (експертної чи позачергової повірки) у порядку, визначеному цим Кодексом.

Представник сторони, що не є власником комерційного ВОГ, після закінчення контрольного огляду та/або технічної перевірки вузла обліку має право встановити власні пломби на вузлі обліку чи його окремих складових. Після пломбування складається відповідний акт із зазначенням місць пломбування та характерних ознак пломб. Збереження цілісності пломб забезпечує власник, на території якого встановлений ПВВГ.

10. Об'єми (м куб.) та обсяги (кВт·год, Гкал, МДж) приймання-передачі природного газу в точках його надходження в/з ГРМ мають бути документально підтверджені не пізніше

п'ятого числа місяця, наступного за звітним, шляхом складання актів приймання-передачі природного газу, що підписуються між суміжними суб'єктами ринку природного газу.

За наявності розбіжностей щодо визначених об'ємів (обсягів) природного газу вони підлягають врегулюванню відповідно до умов технічної угоди, а у разі недосягнення згоди - в судовому порядку.

До прийняття рішення судом об'єм (обсяг) надходження природного газу від ГДП (ВБГ) встановлюється відповідно до даних Оператора ГРМ, а на межі балансової належності між суміжними Операторами - встановлюється відповідно до даних Оператора ГРМ, який передає природний газ.

11. Взаємовідносини з Оператором ГТС щодо строків і обсягів передачі даних стосовно суміжних суб'єктів ринку природного газу визначаються відповідно до вимог [Кодексу ГТС](#) та з урахуванням розділу XIV цього Кодексу.

3. Порядок комерційного обліку газу по об'єктах споживачів, що не є побутовими

1. Визначення об'єму споживання (розподілу/постачання) природного газу по об'єкту споживача, що не є побутовим, здійснюється на межі балансової належності між Оператором ГРМ і споживачем на підставі даних комерційних ВОГ, визначених договором розподілу природного газу між Оператором ГРМ і споживачем, та з урахуванням вимог цього Кодексу та договору.

Якщо комерційний вузол обліку встановлений не на межі балансової належності (точка вимірювання не збігається з точкою комерційного обліку), розрахунок об'єму витрат та витрат природного газу, які виникають від місця встановлення комерційного вузла обліку до межі балансової належності, додаються/віднімаються до/від об'єму, визначеного комерційним вузлом обліку.

2. Для визначення об'єму споживання (розподілу/постачання) природного газу приймаються дані комерційного вузла обліку Оператора ГРМ. У разі відсутності комерційного вузла обліку в Оператора ГРМ приймаються дані комерційного вузла обліку споживача.

3. Період, за який по об'єкту споживача визначається фактичний об'єм (обсяг) споживання (розподілу/постачання) природного газу, є календарний місяць.

4. Споживач, який є власником комерційного ВОГ, зобов'язаний протягом трьох календарних днів після закінчення розрахункового місяця надати Оператору ГРМ у спосіб та за формою, визначеними договором розподілу природного газу, звіт про дані комерційних вузлів обліку за розрахунковий період. При цьому, якщо комерційний ВОГ обладнаний обчислювачем чи коректором об'єму газу, до звіту додається протокол про втручання в роботу комерційного ВОГ та протокол аварійних/діагностичних повідомлень. У разі наявності в протоколах даних про втручання та/або аварійні ситуації Оператору ГРМ надаються роздруковані звіти з обчислювача чи коректора об'єму газу про добові та/або погодинні дані споживання природного газу.

При обладнанні комерційних вузлів обліку засобами дистанційної передачі даних за домовленістю Оператора ГРМ та споживача інформація для визначення об'єму (обсягу) приймання-передачі природного газу формується через канали дистанційного зв'язку. У

такому разі перевірка достовірності даних комерційних вузлів обліку безпосередньо на місці їх встановлення забезпечується сторонами за необхідності, але не рідше ніж один раз на шість місяців (з урахуванням строку для контрольного огляду вузла обліку), про що складається відповідний акт контрольного зняття показань ЗВТ.

У разі ненадання споживачем звіту про дані комерційних ВОГ протягом трьох календарних днів після закінчення розрахункового місяця та за відсутності переданої (зчитаної) з них інформації засобами дистанційної передачі даних, а також за відсутності контрольного зняття показань ЗВТ (у тому числі через відмову в доступі до об'єкта споживача) протягом розрахункового періоду об'єм спожитого (розподіленого/поставленого) природного газу за розрахунковий період визначається за величиною підтвердженого обсягу природного газу по об'єкту споживача на цей період. При цьому Оператор ГРМ не пізніше десятого числа місяця, наступного за розрахунковим, направляє споживачу письмові пояснення про зміну режиму нарахування разом з актом приймання-передачі природного газу за попередній розрахунковий місяць.

Якщо протягом (за підсумками) поточного місяця споживач:

надав звіт про дані комерційних ВОГ або за наявності у цей період контрольного зняття показань ЗВТ - визначення об'єму спожитого природного газу за цей місяць здійснюється з урахуванням фактичних даних комерційних ВОГ без коригування попереднього періоду;

не надав звіт про дані комерційних ВОГ - об'єм спожитого (розподіленого/поставленого) природного газу за цей місяць та подальші періоди визначається за номінальною потужністю газового обладнання споживача та кількістю годин їх використання, що визначені договором розподілу природного газу, без подальшого перерахунку (коригування) попередніх періодів. При цьому Оператор ГРМ не пізніше десятого числа місяця, наступного за розрахунковим, направляє споживачу письмові пояснення про зміну режиму нарахування разом з актом приймання-передачі природного газу за розрахунковий період (місяць). Відновлення розрахунків за даними комерційних ВОГ здійснюється за заявою споживача до Оператора ГРМ та після складання акта про фіксацію даних комерційних ВОГ, підписаного Оператором ГРМ та споживачем.

5. На підставі звіту споживача (дистанційних даних) про спожиті об'єми природного газу, визначені комерційними вузлами обліку, або на підставі зміненого режиму нарахування по об'єкту споживача Оператор ГРМ забезпечує:

1) визначення загального об'єму споживання (розподілу, постачання) природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий період з урахуванням передбачених цим Кодексом (договором розподілу природного газу) регламентних процедур щодо визначення об'ємів споживання (розподілу, постачання) природного газу;

2) переведення визначеного загального об'єму споживання (розподілу/постачання) природного газу в одиниці енергії (обсяг) відповідно до порядку (методики), затвердженого (затвердженої) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовій галузі;

3) складення акта приймання-передачі природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий період із зазначенням величини об'єму (м куб.) та обсягу (за трьома одиницями виміру - кВт·год, ГКал, МДж) споживання (розподілу) природного газу та передавання його споживачу;

4) передавання даних Оператору ГТС про фактичний об'єм (м куб.) та обсяг (за трьома одиницями виміру - кВт·год, ГКал, МДж) розподілу та споживання природного газу по об'єкту споживача у порядку, визначеному [Кодексом ГТС](#) (підтвердження алокації).

6. Визначений Оператором ГРМ в акті приймання-передачі природного газу фактичний об'єм та обсяг розподілу та споживання (постачання) природного газу по об'єкту споживача за підсумками розрахункового періоду (календарного місяця) передається Оператору ГТС у встановленому [Кодексом ГТС](#) порядку для включення в місячний баланс природного газу по ГТС і є підставою для їх використання у взаємовідносинах між суб'єктами ринку природного газу, у тому числі для взаєморозрахунків між споживачем та його постачальником.

Споживач зобов'язується поінформувати постачальника про загальний об'єм та обсяг розподіленого та спожитого природного газу за відповідний період відповідно до вимог [Правил постачання природного газу](#).

7. У разі запровадження добового балансування газотранспортної системи споживач, який є власником комерційного ВОГ, за умови необладнання комерційного ВОГ засобами дистанційної передачі даних зобов'язаний щодня у спосіб та термін, погоджені з Оператором ГРМ, передавати дані про об'єм власного споживання за попередню добу.

За відсутності таких даних (або за погодженням з Оператором ГРМ) добовий об'єм споживання природного газу по об'єкту споживача за попередню добу визначається на рівні середньодобового значення від підтвердженого обсягу природного газу на поточний розрахунковий місяць.

Якщо об'єм розподіленого (спожитого) природного газу по об'єкту споживача визначається комерційним ВОГ, власником якого є Оператор ГРМ, формування добового об'єму споживання по об'єкту споживача забезпечується Оператором ГРМ.

Визначений Оператором ГРМ відповідно до цього пункту об'єм (обсяг) споживання природного газу по об'єкту споживача за попередню добу передається Оператору ГТС у встановленому [Кодексом ГТС](#) порядку для включення в добовий баланс природного газу по ГТС і є підставою для його використання у взаємовідносинах між суб'єктами ринку природного газу, у тому числі для взаєморозрахунків між споживачем та його постачальником.

8. За наявності розбіжностей в частині визначення об'єму та/або обсягу спожитого (розподіленого) природного газу вони підлягають урегулюванню відповідно до умов договору розподілу природного газу, а у разі недосягнення згоди - в судовому порядку. До вирішення цього питання об'єм (обсяг) спожитого (розподіленого/поставленого) природного газу встановлюється відповідно до даних Оператора ГРМ.

9. Споживач, до газопроводу якого в установленому законодавством порядку приєднується (підключений) об'єкт іншого споживача, має організувати комерційний (у тому числі приладовий) облік природного газу у власних газових мережах таким чином, щоб забезпечити складення балансу природного газу з чітким визначенням величини об'єму власного споживання та об'єму споживання підключеним до його газових мереж іншим споживачем.

При цьому за наявності об'ємів втрат і витрат природного газу при визначенні загального об'єму споживання їх розподіл між споживачами визначається пропорційно їх частці споживання, що має бути погоджено з Оператором ГРМ.

4. Порядок комерційного обліку газу по об'єктах побутових споживачів (населення)

1. Визначення фактичного об'єму споживання (розподілу/постачання) природного газу по об'єкту побутового споживача здійснюється на межі балансової належності між Оператором ГРМ і побутовим споживачем на підставі даних лічильника газу з урахуванням вимог цього Кодексу та договору.

Для визначення фактичного об'єму споживання (розподілу/постачання) природного газу приймаються дані лічильника газу Оператора ГРМ.

У разі відсутності лічильника газу в Оператора ГРМ приймаються дані лічильника газу побутового споживача. При цьому Оператор ГРМ має право протягом експлуатації лічильника газу та відповідно до вимог цього Кодексу здійснювати контрольне зняття показань ЗВТ (лічильника газу) для контролю та перевірки його показань.

У разі встановлення лічильника газу у комунальній квартирі об'єм споживання природного газу розраховується відповідно до кількості мешканців квартири та займаної ними площі.

2. Період, за який по об'єкту побутового споживача визначається об'єм та обсяг спожитого (розподіленого/поставленого) природного газу, є календарний місяць.

3. Якщо побутовий споживач за договором розподілу природного газу не забезпечений лічильником газу, фактичний об'єм спожитого (розподіленого/поставленого) природного газу по об'єкту побутового споживача за відповідний календарний місяць визначається за нормами споживання.

Визначені об'єми споживання природного газу за нормами споживання у розрізі календарних місяців мають бути зазначені Оператором ГРМ в персоніфікованих даних заяви-приєднання до договору розподілу природного газу. При цьому місячні об'єми споживання мають бути зазначені за величиною об'єму природного газу (м куб.) та величиною обсягу енергії за трьома одиницями виміру (кВт·год, ГКал, МДж), що визначаються згідно з вимогами цього Кодексу.

Споживач зобов'язаний своєчасно, але не пізніше ніж у місячний строк письмово повідомляти Оператора ГРМ про всі зміни, що стосуються видів споживання газу, та/або опалювальної площі, та/або кількості осіб, зареєстрованих на його об'єкті.

У разі тимчасового не проживання зареєстрованих на об'єкті споживача осіб споживач (або уповноважена ним особа) має завчасно повідомити про це Оператора ГРМ та надати документи, які підтверджують відсутність зареєстрованої особи. Якщо період відсутності зареєстрованої особи буде перевищувати шість місяців, споживач (або уповноважена ним особа) у місячний строк з моменту закінчення кожного шестимісячного періоду має надавати Оператору ГРМ оновлену письмову заяву з відповідними підтвердними документами.

Якщо на певний період, зокрема в неопалювальний період, споживач не планує використовувати природний газ та бажає щоб за його об'єктом чи окремим газовим

приладом не здійснювалося нарахування за нормами споживання, він має письмово звернутися із заявою до Оператора ГРМ про припинення розподілу природного газу на об'єкт споживача або на окремий газовий прилад. У разі отримання такої заяви Оператор ГРМ протягом п'яти робочих днів у міській місцевості та десяти робочих днів у сільській місцевості з дня реєстрації заяви зобов'язаний здійснити відповідне припинення (обмеження) розподілу природного газу на об'єкт (газовий прилад) споживача шляхом закриття та опломбування в установленому законодавством порядку запірних пристроїв. Відновлення розподілу природного газу в такому разі має бути здійснено Оператором ГРМ в установленому цим Кодексом порядку.

Якщо по об'єкту споживача будуть відсутні зареєстровані особи та на об'єкт споживача не буде в установленому законодавством порядку припинено розподіл природного газу, об'єм спожитого природного газу нараховується, виходячи з розрахунку на одну особу.

Якщо побутовий споживач, який не забезпечений лічильником газу, відмовляється від його встановлення за рахунок Оператора ГРМ (що підтверджується актом про порушення, складеним відповідно до вимог глави 5 розділу XI цього Кодексу), фактичний об'єм спожитого (розподіленого/поставленого) природного газу по побутовому споживачу за відповідний календарний місяць визначається за граничними об'ємами споживання природного газу населенням, визначеними у додатку 10 до цього Кодексу.

4. Побутовий споживач, який за умовами договору розподілу природного газу розраховується за лічильником газу, зобов'язаний щомісяця станом на 01 число місяця знімати фактичні показання лічильника газу та протягом п'яти діб (до 05 числа включно) надавати їх Оператору ГРМ у спосіб, визначений договором розподілу природного газу.

У разі неотримання Оператором ГРМ до 06 числа місяця, що настає за розрахунковим, показань лічильника газу та за умови, що лічильник газу не оснащений засобами дистанційної передачі даних, фактичний об'єм розподілу та споживання природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий період визначається Оператором ГРМ на рівні планового місячного об'єму споживання на відповідний період, що розраховується, виходячи з групи споживання побутового споживача, з урахуванням вимог цього Кодексу. Якщо за підсумками наступного місяця споживач своєчасно надасть покази лічильника газу, формування об'єму розподілу та споживання природного газу за період зазначеного місяця здійснюється з урахуванням наданих показань. Група споживання по кожному об'єкту побутового споживача, який розраховується за лічильником газу, визначається Оператором ГРМ згідно з цим Кодексом. Номер групи споживання зазначається Оператором ГРМ в персоніфікованих даних заяви-приєднання споживача до умов договору розподілу природного газу та в рахунках Оператора ГРМ про сплату послуг за договором розподілу природного газу.

Група споживання відображає річний профіль споживання природного газу в розрізі календарних місяців середньостатистичним побутовим споживачем у відповідній групі за ознаками складу газових приладів і пристроїв, категорії будинку (індивідуальний, багатоквартирний) та в окремих випадках з урахуванням опалювальної площі та наявності централізованого гарячого водопостачання. При зміні критеріїв (зокрема зміні приладів або площі), за якими побутовий споживач був віднесений до певної групи споживання, споживачу присвоюється інша група споживання.

На підставі групи споживання побутового споживача та його середньорічного споживання природного газу за останні 12 календарних місяців по об'єкту побутового споживача визначаються планові місячні об'єми споживання природного газу. У разі якщо по об'єкту

споживача (та за новими об'єктами споживачів (замовників)) на дату формування заяви-приєднання до договору розподілу природного газу період фактичного споживання газу менше 12 місяців, планові місячні об'єми споживання природного газу визначаються, виходячи з даних річного обсягу споживання природного газу, визначеного на 1 особу чи 1 м кв. для відповідної групи споживання.

Визначені Оператором ГРМ планові місячні об'єми споживання у розрізі календарних місяців мають бути зазначені Оператором ГРМ в персоніфікованих даних заяви-приєднання до договору розподілу природного газу. При цьому планові місячні об'єми споживання мають бути зазначені за величиною об'єму природного газу (м куб.) та величиною обсягу енергії за трьома одиницями виміру (кВт·год, ГКал, МДж), що визначаються згідно з вимогами цього Кодексу.

Оператор ГРМ має право здійснювати контрольні зняття показів лічильника природного газу споживача та зобов'язаний не рідше одного разу на шість місяців здійснювати контрольне зняття показань лічильника газу (з урахуванням встановленого строку для контрольного огляду вузла обліку) та формувати об'єм розподілу і споживання природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий місяць, в якому було здійснено контрольне зняття показань лічильника газу, з урахуванням його фактичних показань.

Якщо у споживача, який використовує природний газ комплексно (для опалення, приготування їжі та/або підігріву води), на дату контрольного зняття показань ЗВТ показання лічильника газу будуть менші, ніж надані споживачем за попередній місяць в опалювальний період, то ці контрольні показання вважаються фактичними показаннями лічильника природного газу станом на 01 число місяця, в якому провадиться таке контрольне зняття показань ЗВТ.

Якщо в установленому законодавством порядку відбуваються зміни критеріїв (зокрема зміна приладів або площі), за якими побутовий споживач був віднесений до певної групи споживання, Оператор ГРМ змінює по об'єкту споживача його групу споживання.

Розрахунок планових місячних обсягів споживання на наступний календарний рік визначається Оператором ГРМ з урахуванням підсумків поточного календарного року.

5. Після визначення за підсумками розрахункового періоду (місяця) об'єму розподіленого та спожитого природного газу по об'єкту побутового споживача Оператор ГРМ в установленому законодавством порядку здійснює переведення величини об'єму природного газу в обсяг розподіленої (спожитої) енергії за трьома одиницями виміру в кВт·год, Гкал, МДж.

Дані про об'єм (м куб.) та обсяг (кВт·год, Гкал, МДж) розподіленого споживачу (спожитого ним) природного газу за розрахунковий період (місяць) зазначаються Оператором ГРМ в особистому кабінеті споживача на сайті Оператора ГРМ (за наявності) та/або в рахунку про сплату послуги за договором розподілу природного газу.

Оператор ГРМ в установленому законодавством порядку передає інформацію про об'єм та обсяг розподіленого споживачу (спожитого ним) природного газу за відповідний період до Оператора ГТС з метою її використання суб'єктами ринку природного газу, у тому числі постачальником споживача.

Визначені за умовами цієї глави та договору розподілу природного газу об'єми та обсяги розподілу та споживання природного газу є обов'язковими для їх використання у взаємовідносинах між побутовим споживачем та його постачальником.

Розбіжності у частині визначення об'єму та/або обсягу розподіленого та спожитого природного газу врегульовуються договором розподілу природного газу, а у разі недосягнення згоди - в судовому порядку. До вирішення цього питання величина об'єму та обсягу розподіленого та спожитого природного газу встановлюється відповідно до даних Оператора ГРМ.

6. При запровадженні добового балансування газотранспортної системи України добовий об'єм (обсяг) споживання по об'єкту побутового споживача визначається Оператором ГРМ за середньодобовою величиною від його планового місячного обсягу споживання (для споживачів з лічильниками газу) та норм споживання (для споживачів без лічильників).

Визначений Оператором ГРМ відповідно до цього пункту об'єм (обсяг) споживання природного газу по об'єкту споживача за попередню добу передається Оператору ГТС у встановленому [Кодексом ГТС](#) порядку для включення в добовий баланс природного газу по ГТС і є підставою для їх використання у взаємовідносинах між суб'єктами ринку природного газу, у тому числі для взаєморозрахунків між споживачем та його постачальником.

5. Особливості організації обліку газу в багатоквартирних будинках та гуртожитках

1. За ініціативи балансоутримувача (управителя) або Оператора ГРМ та за їх рахунок в багатоквартирному будинку (гуртожитку) або на групу будинків (гуртожитків), мешканці яких в повному обсязі чи частково розраховуються за нормами споживання, або для цілей складання загального балансу споживання природного газу може бути організований та встановлений загальнобудинковий вузол обліку природного газу.

Балансоутримувач (управитель) не може відмовити Оператору ГРМ в організації та встановленні загальнобудинкового вузла обліку природного газу, якщо ці заходи здійснюються за рахунок Оператора ГРМ.

2. У разі наявності ВОГ природного газу, встановленого для ведення такого обліку в багатоквартирному будинку (гуртожитку) або на групу будинків або гуртожитків, визначення об'єму спожитого природного газу мешканцями зазначених об'єктів здійснюється відповідно до Тимчасового положення про порядок проведення розрахунків за надання населенню послуг з газопостачання в умовах використання лічильників природного газу (будинкових або на групу будинків), затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2002 року N 620](#).

Х. Особливості приладового обліку природного газу

1. Загальні умови приладового обліку

1. Приладовий облік природного газу в ГРМ організовується та здійснюється з метою отримання та реєстрації за допомогою комерційного ВОГ інформації про об'єми передачі (розподілу, споживання) природного газу в точках вимірювання та подальшого її використання при забезпеченні комерційного обліку природного газу між суб'єктами ринку природного газу.

2. Комерційні вузли обліку природного газу розподіляються на п'ять категорій залежно від річного об'єму передачі (розподілу, споживання) через них природного газу в точках вимірювання, а саме:

I категорія - більше 3 млн м куб.;

II категорія - від 1 до 3 млн м куб. (включно);

III категорія - від 0,1 до 1 млн м куб. (включно);

IV категорія - від 0,01 до 0,1 млн м куб. (включно);

V категорія - менше 0,01 млн м куб.

3. На об'єкті споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) в точці вимірювання організується єдиний комерційний вузол обліку за виключенням випадку, коли через метрологічні характеристики, сезонну роботу відповідного обладнання, необхідність відокремлення обліку газу за окремою тарифною групою чи інші об'єктивні (обґрунтовані) причини можуть встановлюватися два та більше вузлів обліку.

4. Передача (розподіл, споживання) природного газу до/з газорозподільної системи здійснюється за умови наявності комерційного вузла обліку природного газу. Побутові споживачі у разі відсутності лічильника газу споживають природний газ за нормами, встановленими законодавством, до термінів, передбачених [Законом України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу"](#), та з урахуванням вимог цього Кодексу.

5. Для визначення об'єму спожитого (розподіленого) природного газу по об'єкту споживача використовуються дані комерційного вузла обліку Оператора ГРМ. У разі відсутності комерційного ВОГ у Оператора ГРМ використовуються дані комерційного ВОГ споживача. Споживач не може відмовитись від встановлення комерційного ВОГ з ініціативи та за кошти Оператора ГРМ. В іншому випадку розподіл природного газу такому споживачу припиняється в порядку, визначеному розділом VI цього Кодексу.

6. Вимоги до складових частин вузлів обліку природного газу, їх правил експлуатації та порядку вимірювання ними обсягів (об'ємів) природного газу визначаються нормативними документами, затвердженими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі.

7. Будь-які роботи, пов'язані з порушенням роботи чи схеми комерційного вузла обліку, або зміни типу ЗВТ проводяться за погодженням з Оператором ГРМ у присутності представників споживача і Оператора ГРМ та оформляються відповідним актом.

Роботи з розпломбування, випробування, вимірювання, зміни схеми комерційного вузла обліку, заміни типів ЗВТ без оформлення акта в присутності уповноважених осіб споживача та Оператора ГРМ не допускаються.

Після закінчення робіт комерційний ВОГ та/або його складові опломбовуються та передаються на збереження відповідно до вимог цього розділу.

2. Порядок організації приладового обліку в точці вимірювання

1. Приладовий облік природного газу в точці вимірювання може складатися з:

комерційного ВОГ з використанням звужуючого пристрою з обчислювачем об'єму газу;

комерційного ВОГ з використанням лічильника газу в комплекті з вбудованим чи окремим коректором або обчислювачем об'єму газу;

комерційного ВОГ з використанням побутового лічильника газу.

2. Вимоги до організації приладового обліку в точці вимірювання, зокрема вихідні параметри ЗВТ, вимоги щодо їх розміщення та експлуатаційні умови визначаються Оператором ГРМ в технічних умовах приєднання чи на реконструкцію вузла обліку (об'єкта споживача).

У технічних умовах Оператор ГРМ також визначає параметри природного газу (тиск, температуру, максимальну годинну витрату газу) з урахуванням його фактичних сезонних коливань та категорійності газопроводу.

Точки вимірювання в місцях передачі природного газу в газорозподільну мережу від об'єктів (установок) газодобувних підприємств та виробників біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел, які приєднуються до ГРМ, повинні передбачати встановлення приладів, які на безперервній основі будуть забезпечувати контроль фізико-хімічних показників газу (зокрема хроматограф, потоковий густиномір, вимірювач точки роси), з можливістю дистанційного їх контролю і передачі даних та оперативного відключення подачі неякісного газу до газорозподільної системи.

Точки вимірювання, які відповідно до вимог цього розділу мають бути забезпечені засобами дистанційної передачі даних, повинні передбачати відповідні заходи та обладнання. За необхідності Оператор ГРМ може передбачати в технічних умовах відповідні заходи і для точок вимірювання, які не є обов'язковими для облаштування комерційних вузлів обліку засобами дистанційної передачі даних згідно з вимогами цього Кодексу, але такі заходи та обладнання будуть забезпечені за рахунок Оператора ГРМ.

Оператор ГРМ може в технічних умовах визначати вимоги щодо передбачення в конструкції комерційного ВОГ окремих закладних частин для можливості встановлення дублюючих (контрольних) ЗВТ та/або перевірки працездатності та метрологічних характеристик ЗВТ на місці їх встановлення за допомогою підключення еталонних пересувних вимірювальних комплексів.

До складу комерційного ВОГ з використанням побутового лічильника газу входять:

лічильник газу;

фільтр газу, якщо це передбачено технічними умовами та проектом;

автоматизовані пристрої передачі результатів вимірювання вузла обліку, якщо це передбачено технічними умовами.

вимикаючі засувки на вході до комерційного ВОГ;

автоматизовані пристрої приведення об'ємів природного газу до стандартних умов (коректор об'єму газу, що складається з обчислювача, коректора, вимірювального

перетворювача температури газу, вбудованої механічної системи приведення до стандартних умов, інші пристрої та засоби, передбачені діючими стандартами. Такі пристрої можуть не застосовуватися в разі встановлення побутового лічильника в опалювальному приміщенні та розміщення вхідного штуцера лічильника на відстані 1,5 м від входу до опалювального приміщення);

захисні шафи комерційного ВОГ та/або його елементів.

До складу комерційного ВОГ на базі звужуючого пристрою з обчислювачем об'єму газу входять:

стандартний звужуючий пристрій;

потоковипрямляч (за необхідності);

фільтр газу;

вимірювальний трубопровід з прямими ділянками та місцевими опорами;

засоби вимірювальної техніки та/або вимірювальні перетворювачі тиску, перепаду тиску та температури і параметрів газу;

обчислювач об'єму газу;

автоматизовані пристрої передачі результатів вимірювання вузла обліку, лінії зв'язку і допоміжні засоби;

обвідний газопровід (за необхідності);

вимикаючі засувки на вході та на виході з комерційного ВОГ;

захисні шафи комерційного ВОГ та/або його складових.

До складу комерційного ВОГ на базі лічильника газу в комплекті з вбудованим чи окремим коректором або обчислювачем об'єму газу входять:

лічильник газу;

коректор або обчислювач об'єму газу;

датчик тиску та/або температури газу;

фільтр газу;

потоковипрямляч (за необхідності);

вимірювальний трубопровід з прямими ділянками та місцевими опорами, розташованими безпосередньо до і після лічильника газу;

обвідний газопровід (за необхідності);

вимикаючі засувки на вході та на виході з комерційного ВОГ;

автоматизовані пристрої передачі результатів вимірювання вузла обліку, лінії зв'язку між складовими комплексу та допоміжні пристрої до лінії зв'язку;

захисні шафи комерційного ВОГ та/або його елементів.

3. На підставі технічних умов приєднання чи на реконструкцію вузла обліку (об'єкта споживача) розробляється проектна документація в частині організації комерційного вузла обліку (комерційного ВОГ) в порядку, встановленому законодавством у сфері містобудування, та з урахуванням вимог цієї глави.

4. Проектна документація має містити розділ щодо розрахунку комерційного вузла обліку, в якому необхідно:

1) вказати перелік газового обладнання із зазначенням його паспортних технічних характеристик та позначити, яке обладнання існує, проектується, відводиться в резерв та/або демонтується;

2) провести розрахунок комерційного ВОГ з урахуванням максимальної і мінімальної витрати газового обладнання, яке планується підключити до газових мереж після комерційного ВОГ, та параметрів газу, наданих Оператором ГРМ в завданні на проектування чи технічних умовах приєднання.

У разі застосування комерційного ВОГ на базі лічильника газу розрахунок проводиться за формулою:

$$q_{\max \text{ г.о. (min г.о)}} = \frac{q_{\max \text{ г.о.с (min г.о.с)}} \times t_{\max(\text{min})} \times 0,101325 \times Z}{P_{\min(\text{max})} \times 293,15},$$

де $q_{\max \text{ г.о}}$ - максимальна можлива витрата всього газоспоживаючого обладнання, м³/год;

$q_{\min \text{ г.о}}$ - мінімальна можлива витрата газоспоживаючого обладнання, м³/год;

$q_{\max \text{ г.о.с}}$ - максимальна можлива витрата всього газоспоживаючого обладнання за стандартних умов, що визначається згідно з технічною документацією на газоспоживаюче обладнання, м³/год;

$q_{\min \text{ г.о.с}}$ - мінімальна можлива витрата газоспоживаючого обладнання за стандартних умов визначається згідно з технічною документацією на газоспоживаюче обладнання, м³/год;

$P_{\min(\text{max})}$ - мінімальний (максимальний) абсолютний тиск газу, МПа;

$t_{\max(\text{min})} = 273,15 + t$ - абсолютна максимальна (мінімальна) температура газу, К;

Z - коефіцієнт стислості газу при відповідних P та t.

За отриманими значеннями витрат підбирається найближчий типорозмір лічильника, при цьому повинні виконуватися такі умови:

$$q_{\max \text{ г.л}} \geq q_{\max \text{ г.о}};$$

$$q_{\min \text{ г.л}} \leq q_{\min \text{ г.о}},$$

де $q_{\max \text{ г.л}}$ - максимальна пропускна спроможність лічильника згідно з паспортом заводу-виробника, м³/год;

$q_{\min \text{ г.л}}$ - мінімальна пропускна спроможність лічильника згідно з паспортом заводу-виробника, м³/год.

Якщо фактична максимальна витрата лічильника газу більша/менша в 1,6 раз ніж максимальна витрата газоспоживаючого обладнання, вважається, що лічильник газу підібрано неправильно, тому необхідно переглянути та передбачити інший лічильник газу відповідного типорозміру.

У разі застосування комерційного ВОГ на базі звужуючого пристрою за допомогою програмного комплексу, атестованого у встановленому законодавством порядку, складові та параметри комерційного ВОГ вибираються з урахуванням забезпечення мінімально можливої похибки виміру витрат газу.

5. Схему комерційного ВОГ необхідно відображати з прив'язкою до місця встановлення із зазначеними габаритами, розмірами шафи та умовами монтажу комерційного ВОГ з розрахунку забезпечення зручності обслуговування та експлуатації. Усі елементи, які входять до складу комерційного ВОГ, повинні бути винесені в окрему специфікацію з позначенням виробників, маркування, технічних та метрологічних характеристик згідно з технічними умовами, за якими виготовляються ці складові.

Прокладання газопроводів після комерційного ВОГ як правило передбачається над землею.

На кожен об'єкт газоспоживання необхідно передбачати вимикаючий пристрій з урахуванням забезпечення вільного доступу до нього (за межами об'єкта газоспоживання та інших зон з обмеженим доступом).

У разі якщо є технологічна необхідність та проектом передбачена обвідна лінія поза комерційним ВОГ, вона має бути прокладена над землею та оснащена двома засувками, манометром між ними та інвентарною заглушкою після першої по ходу засувки.

Необхідність встановлення фільтра та ступінь його фільтрації перед комерційним ВОГ визначаються згідно з вимогами експлуатаційних документів на ЗВТ та/або вимогами Оператора ГРМ.

6. Усі ЗВТ, які входять до складу комерційного ВОГ, повинні бути занесені до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, допущених до застосування в Україні, та відповідати вимогам цього Кодексу.

Усі складові (ЗВТ) комерційного ВОГ повинні встановлюватися в шафах або інших конструкціях, що забезпечують їх захист від несприятливих погодних умов та несанкціонованого доступу. Конструкція шаф для розміщення лічильника газу (ЗВТ) повинна забезпечувати природну вентиляцію. Установку лічильника газу (ЗВТ) всередині приміщень передбачають поза зоною тепло- та вологовиділення в місцях з природною вентиляцією.

Для вільного доступу до комерційного ВОГ необхідно передбачити розміщення вузла обліку та його складових поза санітарними, режимними та іншими особливими зонами.

7. Конструкція та програмне забезпечення ЗВТ, які входять до складу комерційного ВОГ, повинні бути захищені від несанкціонованого втручання.

Обчислювачі та коректори об'єму газу повинні забезпечувати можливість введення та реєстрації значень параметрів та ФХП газу як безпосередньо на місці експлуатації, так і дистанційно (за каналами зв'язку).

Індикатори обчислювачів та коректорів об'єму газу повинні відображати поточні значення температури та тиску газу, коефіцієнта стисливості газу, об'ємну витрату газу за робочих умов (для обчислювача коректора), об'єм та об'ємну витрату газу.

Конструкція обчислювача та коректора об'єму газу повинна забезпечувати можливість передачі інформації про параметри газу та результати вимірювань його об'єму на реєструвальні пристрої та/або на комп'ютер.

Програмне забезпечення обчислювача та коректора об'єму газу і накопичені в його пам'яті результати вимірювання об'єму газу повинні бути захищені від несанкціонованого втручання.

Обчислювачі та коректори об'єму газу повинні бути обладнані електронним пристроєм індикації результатів вимірювань. Обчислювач та коректор об'єму газу повинні розрізняти аварійні ситуації та зберігати інформацію про такі аварійні ситуації і їх тривалість.

8. Проектна документація на комерційний ВОГ має бути погоджена Оператором ГРМ; один її екземпляр залишається у Оператора ГРМ.

Якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проекту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію, проект на комерційний ВОГ підлягає перепогодженню з урахуванням діючих на дату перепогодження вимог нормативних документів.

Внесення змін до проектної документації (коригування) за необхідності здійснюється до введення об'єкта будівництва в експлуатацію, коли спорудження об'єкта за цією документацією не завершено. Кожна зміна в проекті повинна бути погоджена з Оператором ГРМ.

9. Будівництво, монтаж та налагодження комерційного ВОГ та його складових здійснюються відповідно до погодженої Оператором ГРМ проектної документації та вимог цього Кодексу. Усі роботи виконуються спеціалізованими монтажними організаціями, які мають на це відповідний дозвіл, з дотриманням діючих норм та інструкцій та відповідно до вимог, зазначених у настановах з експлуатації заводів - виробників елементів, які входять до складу комерційного ВОГ.

При виконанні монтажу комерційного ВОГ та його складових необхідно передбачити можливість пломбування місць, через які можливе несанкціоноване втручання чи поза обліковий відбір природного газу, зокрема місць з'єднання газопроводів, вимикаючі пристрої, лічильник, коректор чи обчислювач об'єму газу, термоперетворювач.

10. Установлення лічильників газу побутовим споживачам здійснюється відповідно до [Закону України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу"](#).

11. Для підвищення надійності та достовірності вимірювань об'єму природного газу в точці вимірювання суміжні суб'єкти ринку газу можуть встановлювати дублюючі вузли обліку або дублюючі ЗВТ.

Якщо в передбачених цим Кодексом випадках дублюючий ВОГ чи дублюючий ЗВТ застосовується (буде застосований) сторонами як комерційний, на дублюючий ВОГ (ЗВТ) поширюються вимоги, передбачені цим Кодексом, як для комерційного ВОГ (ЗВТ).

Проектування, монтаж та налагодження дублюючого ВОГ (ЗВТ), що застосовується як комерційний, здійснюються відповідно до технічних вимог Оператора ГРМ.

Використання даних дублюючого ВОГ (ЗВТ) під час складання акта приймання-передачі природного газу регламентується договором, укладеним з Оператором ГРМ.

Дублюючий ВОГ (ЗВТ) не повинен впливати на роботу комерційного ВОГ.

3. Порядок облаштування точок вимірювання засобами дистанційної передачі даних

1. З метою удосконалення системи комерційного обліку природного газу, підвищення рівня достовірності вимірювання об'єму природного газу комерційними вузлами обліку в газорозподільних системах та для забезпечення належної організації добового балансування на ринку природного газу України Оператори ГРМ та їх суміжні суб'єкти ринку природного газу, зокрема споживачі, повинні здійснювати відповідні заходи з організації та облаштування комерційних вузлів обліку природного газу засобами дистанційної передачі даних.

2. Власники комерційних вузлів обліку (крім побутових споживачів зі споживанням до 0,01 млн м куб.) зобов'язані в установленому законодавством порядку забезпечити організацію та облаштування на власних комерційних вузлах обліку засобів дистанційної передачі даних.

Споживачі, у тому числі побутові, та суміжні Оператори ГРМ, газодобувні підприємства, виробники біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел не мають права відмовити Оператору ГРМ, до ГРМ якого підключені їх об'єкти, в організації та облаштуванні їх комерційних вузлів обліку засобами дистанційної передачі даних, якщо такі заходи забезпечуються за його рахунок.

При порушенні визначених законодавством строків на облаштування комерційних вузлів обліку засобами дистанційної передачі даних або недопуску Оператора ГРМ на облаштування зазначеної системи за його рахунок Оператор ГРМ має право застосувати до власника комерційного обліку заходи з обмеження (припинення) передачі та/або розподілу природного газу на його об'єкт.

3. Організація та облаштування комерційних вузлів обліку засобами дистанційної передачі даних здійснюється у такому порядку:

отримання у Оператора ГРМ технічного завдання на проектування організації та облаштування засобів дистанційної передачі даних на комерційному вузлі обліку;

розробка на підставі технічного завдання Оператора ГРМ робочого проекту з організації та облаштування системи дистанційної передачі даних на комерційному вузлі обліку та його погодження Оператором ГРМ;

закупівля необхідного обладнання, монтаж засобів дистанційної передачі даних, налагодження каналів зв'язку і передачі даних та перевірка достовірності переданих (зчитаних) даних до Оператора ГРМ;

прийняття в експлуатацію засобів дистанційної передачі даних на комерційному вузлі обліку за участі Оператора ГРМ, що має підтверджуватися відповідним актом введення в експлуатацію.

4. Технічне завдання Оператора ГРМ на проектування організації та облаштування засобів дистанційної передачі даних на комерційному вузлі обліку має включати:

- 1) перелік даних, що передаються до Оператора ГРМ;
- 2) протокол передачі даних;
- 3) перелік місць установаження засобів дистанційної передачі даних;
- 4) перелік місць установаження комунікаційного обладнання;
- 5) інформацію про параметри каналів зв'язку, які будуть застосовуватись для зчитування та передачі даних з комерційного вузла обліку;
- 6) рекомендації щодо апаратного та програмного інтерфейсу лічильників;
- 7) умови спільного використання введених в експлуатацію засобів дистанційної передачі даних, встановлених на комерційному вузлі обліку;
- 8) інші обґрунтовані вимоги щодо облаштування засобів дистанційної передачі даних на комерційному вузлі обліку.

5. Оператор ГРМ погоджує робочий проект з організації та облаштування системи дистанційної передачі даних на комерційному вузлі обліку в обсязі виданого ним технічного завдання впродовж десяти робочих днів з дня його отримання.

6. У разі незгоди з даними технічного завдання або робочого проекту з організації та облаштування засобів дистанційної передачі даних на комерційному вузлі обліку сторони (Оператор ГРМ або суміжний суб'єкт ринку газу) можуть ініціювати їх експертизу, яка здійснюється відповідно до вимог законодавства та за рахунок її ініціатора.

7. Прийняті в експлуатацію засоби дистанційної передачі даних на комерційному ВОГ повинні використовуватись суміжними суб'єктами ринку природного газу при визначенні об'ємів передачі або розподілу (споживання) природного газу на межі балансової належності між цими суб'єктами та у взаємовідносинах між суб'єктами ринку природного газу, у тому числі для взаєморозрахунків.

8. Зчитування інформації з комерційного ВОГ через засоби дистанційної передачі даних проводиться за рахунок сторони (Оператора ГРМ або суміжного суб'єкта ринку газу), яка зчитує дані.

9. Власники комерційних вузлів обліку, на яких встановлено засоби дистанційної передачі даних, що введені в експлуатацію, не мають права обмежувати доступ до цих засобів та інформації, що зберігається в первинній базі даних засобів комерційного вузла обліку.

4. Порядок введення в експлуатацію комерційного вузла обліку

1. Первинне обстеження вузла обліку на можливість його використання як комерційного здійснюється представниками Оператора ГРМ перед пуском природного газу (що здійснюється в рамках заходів з приєднання до ГРМ, або реконструкції комерційного вузла обліку, або переукладання договору) у точці вимірювання з новим споживачем в присутності безпосереднього споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу).

2. Первинне обстеження на можливість використання вузла обліку як комерційного включає такі етапи:

перевірку проектної та виконавчої документації на вузол обліку;

перевірку стану вузла обліку перед введенням його в експлуатацію;

пробний пуск газу через комерційний ВОГ;

пломбування складових частин комерційного ВОГ та іншого сукупного обладнання.

3. Для проведення первинного обстеження змонтованого (реконструйованого) вузла обліку, який має бути введений в експлуатацію, його власник за 10 робочих днів до дня проведення обстеження направляє іншій стороні (суміжному суб'єкту ринку газу) відповідне письмове повідомлення про необхідність її присутності при обстеженні. Передумовою направлення повідомлення має бути погоджена Оператором ГРМ проектна документація в частині організації (реконструкції) комерційного ВОГ у відповідній точці вимірювання.

4. На дату первинного обстеження вузла обліку на місці його монтажу власником вузла обліку надається така документація:

1) для комерційного ВОГ на базі побутового лічильника газу:

робочий проект на вузол обліку, погоджений Оператором ГРМ;

технічні умови щодо приєднання або реконструкції вузла обліку;

акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін;

оригінал паспорта на лічильник газу;

оригінал свідоцтва про перевірку лічильника газу;

оригінал паспорта на фільтр газу (за його наявності);

паспорт та експлуатаційні документи на газове обладнання;

2) для комерційного ВОГ на базі лічильника газу в комплекті з коректором або обчислювачем об'єму газу:

робочий проект на вузол обліку, погоджений з Оператором ГРМ;

технічні умови щодо приєднання або реконструкції вузла обліку;

акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін;

оригінали паспортів на ЗВТ, передбачені проектом (лічильник газу, обчислювач або коректор об'єму газу, перетворювач тиску та температури, густиномір, потоковипрямляч тощо);

оригінали свідоцтв про перевірку ЗВТ, передбачених проектом (лічильника газу, обчислювача або коректора об'єму газу, перетворювача тиску та температури, густиноміра тощо);

паспорт (етикетки на прямі ділянки для турбінних та ультразвукових лічильників);

оригінал паспорта на фільтр газу (за його наявності);

3) для комерційного ВОГ на базі стандартного звужуючого пристрою:

робочий проект на вузол обліку, погоджений Оператором ГРМ;

технічні умови щодо приєднання або реконструкції вузла обліку;

акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін;

оригінали паспортів на ЗВТ, передбачені проектом (звужуючий пристрій, обчислювач або коректор об'єму газу, перетворювач(і) тиску, різниці тиску та температури, густиномір, потоковипрямляч тощо);

оригінали свідоцтв про перевірку ЗВТ, передбачених проектом (звужуючого пристрою, обчислювача або коректора об'єму газу, перетворювача(ів) тиску, різниці тиску та температури, густиноміра тощо);

акти виміру геометричних розмірів камер усереднення та вимірювальних трубопроводів, затверджені і підписані представниками органу, уповноваженого на проведення метрологічних робіт;

оригінал паспорта витратомірної ділянки;

протокол розрахунку витратоміра змінного перепаду тиску зі стандартним звужуючим пристроєм;

оригінал паспорта на фільтр газу (за його наявності).

За вимогою представника Оператора ГРМ споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу) має надати йому оригінал проектної документації на внутрішнє газопостачання та/або паспорта і експлуатаційну документацію на газове обладнання внутрішнього газопостачання.

Якщо точка вимірювання, в якій встановлено вузол обліку, обладнана приладами (зокрема хроматографом, потоковим густиноміром, вимірювачем точки роси), які на безперервній

основі забезпечують контроль ФХП газу, при обстеженні має бути подана технічна та метрологічна документація на зазначені прилади.

Якщо вузол обліку та/або пристрій, який на безперервній основі забезпечує контроль ФХП газу, обладнаний засобами дистанційної передачі даних, при обстеженні має бути подана відповідна технічна документація та здійснені заходи з перевірки каналів зв'язку та передачі даних.

Якщо вузол обліку не належить Оператору ГРМ, під час обстеження має бути наданий договір на обслуговування вузла обліку з відповідною спеціалізованою організацією або підтвердні документи про власну службу та/або підлеглий персонал, уповноважений обслуговувати вузол обліку.

5. Перевірка стану вузла обліку перед введенням його в експлуатацію включає такі операції:

- 1) перевірку відповідності вузла обліку проектній документації;
- 2) перевірку стану підвідного газопроводу (зокрема спосіб прокладання та відсутність можливості відбору газу поза вузлом обліку, в тому числі обстеження газопроводів приладовим методом на предмет відсутності підключень до підземних та надземних підвідних, розподільчих та транзитних газових мереж поза комерційним ВОГ, візуальне обстеження способів монтажу і обв'язки газового та газорегулюючого обладнання);
- 3) перевірку відповідності ЗВТ та елементів конструкції вузла обліку паспортним даним і специфікації в погодженому проекті;
- 4) ознайомлення з аксонометричною схемою та перевірку її відповідності проекту;
- 5) перевірку наявності та цілісності пломб, встановлених відповідними органами, уповноваженими на проведення метрологічних робіт, та заводу - виробника ЗВТ;
- 6) перевірку відповідності оригіналів паспортів (сертифікатів) заводу-виробника та маркування елементів вузла обліку;
- 7) перевірку правильності встановлення складових ВОГ (ЗВТ) відповідно до вимог проекту та паспорта заводу-виробника, перевірку співвісності фланців газопроводу, контроль геометричних характеристик вимірювального трубопроводу з прямими ділянками та місцевими опорами;
- 8) контрольні вимірювання розмірів внутрішнього діаметра вимірювального трубопроводу та звужуючого пристрою (за його наявності), у тому числі перевірку порожнини прямих ділянок на предмет відсутності сторонніх приладів, накипу;
- 9) контроль параметрів імпульсних ліній та їх складових;
- 10) перевірку зусиль затягування гвинтів та гайок, глибини занурення перетворювача температури тощо;
- 11) перевірку герметичності запірної арматури на вузлі обліку та обвідних лініях, наявності та стану заглушок (блінд);

- 12) перевірку вимірювальних перетворювачів за допомогою контрольних та/або еталонних ЗВТ;
- 13) перевірку працездатності автоматизованих пристроїв і допоміжних засобів передачі результатів вимірювання вузла обліку, лінії зв'язку (за їх наявності);
- 14) перевірку на герметичність вузла обліку, імпульсних ліній тощо;
- 15) продувку газопроводів, імпульсних ліній тощо;
- 16) перевірку програмованих параметрів та налаштувань коректора або обчислювача об'єму газу (за їх наявності);
- 17) перевірку реагування вузла обліку на малі витрати за допомогою компресорів тощо.

Крім того, проводиться ревізія та встановлення заглушок (блінд) обвідної лінії вузла обліку та газоспоживаючого обладнання, яке за умовами проекту повинно бути відведено в резерв, з подальшим їх опломбуванням.

Приймання в експлуатацію ЗВТ у складі комерційного ВОГ з будь-яким механічним пошкодженням ЗВТ та/або пошкодженням пломб органів, уповноважених на проведення метрологічних робіт, та заводу-виробника відповідно до паспорта заводу-виробника чи протоколу повірки забороняється.

Складові вузла обліку (зокрема лічильник газу) мають бути встановлені таким чином, щоб забезпечити технічну можливість безперешкодного до них доступу для контрольного огляду та/або технічної перевірки і контролю за обсягами надходження / розподілу / споживання природного газу.

6. За відсутності зауважень під час перевірки вузла обліку перед введенням його в експлуатацію здійснюється пробний пуск природного газу через вузол обліку для оцінки можливих витоків газу та перевірки коректності роботи ЗВТ та їх показників, зокрема витрати газу через лічильник газу (звужуючий пристрій).

За відсутності зауважень при пробному пуску газу представники Оператора ГРМ здійснюють заходи з опломбування складових частин комерційного ВОГ та іншого сукупного обладнання відповідно до вимог цього Кодексу та складають акт приймання комерційного вузла обліку в експлуатацію по одному екземпляру для кожної сторони. При цьому за відсутності на дату обстеження укладеного договору розподілу природного газу та підтвердженого обсягу природного газу по об'єкту споживача (суб'єкту ринку природного газу) газопостачання через комерційний ВОГ має бути припинено шляхом встановлення інвентарної заглушки та/або пломбування запірних пристроїв, зокрема між фланцями вхідної засувки може встановлюватися інвентарна заглушка, яка пломбується в закритому положенні.

Акт приймання комерційного вузла обліку в експлуатацію (акт про пломбування, якщо він оформлюється окремо) підписується представниками Оператора ГРМ і споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) та їх уповноваженими особами, які також брали участь в обстеженні вузла обліку та його опломбуванні (за їх наявності).

В іншому випадку (за негативних результатів первинного обстеження вузла обліку) представник Оператора ГРМ оформлює акт первинного обстеження вузла обліку, в якому

повинен зазначити всі виявлені невідповідності та порушення. Після усунення порушень первинне обстеження вузла обліку проводиться повторно у тому самому порядку, що визначений цією главою.

7. При проведенні перевірки вузла обліку перед введенням його в експлуатацію та пробним пуском газу суміжний суб'єкт ринку природного газу (Оператор ГРМ, споживач) за власний рахунок може проводити перевірку працездатності вузла обліку чи його складових за допомогою контрольних ЗВТ чи пересувних вимірювальних комплексів та за необхідності ініціювати проведення перевірки справності та/або метрологічних характеристик окремих ЗВТ (у тому числі позачергової або експертної повірки), а також експертизи на предмет пошкодження ЗВТ та/або пошкодження пломб у порядку, визначеному цим Кодексом. Вартість зазначених заходів сплачується в порядку, передбаченому цим Кодексом.

8. При встановленні комерційного ВОГ, який належить Оператору ГРМ, на території чи у приміщенні споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) між Оператором ГРМ та споживачем (суміжним суб'єктом ринку природного газу) має бути укладений договір про відповідальне зберігання комерційного вузла обліку та його складових на весь строк їх експлуатації. Факт передавання на відповідальне зберігання комерційного ВОГ та його складових має бути зазначений в акті приймання комерційного вузла обліку в експлуатацію.

5. Порядок пломбування елементів комерційного вузла обліку

1. Комерційний вузол обліку (комерційний ВОГ) та його складові мають бути опломбовані пломбами з тавром відповідного органу, уповноваженого на проведення метрологічних робіт, та пломбами заводу-виробника.

Місця пломбування та реквізити пломб заводу-виробника, а також місця пломбування пломбами органу, уповноваженого на проведення метрологічних робіт, вказуються в технічній документації (паспорті) на кожний ЗВТ або протоколі повірки, якщо така мала місце перед чи під час експлуатації ЗВТ.

2. Оператор ГРМ під час введення комерційного ВОГ в експлуатацію або під час його експлуатації має право встановлювати власні охоронні пломби на елементах та складових комерційного ВОГ, а також на запірній арматурі обвідних ліній, фланцевих з'єднаннях перед комерційним ВОГ та після нього, а також на інших пристроях і місцях для унеможливлення несанкціонованого втручання в роботу складових комерційного ВОГ або несанкціонованого відбору природного газу.

Пломбування комерційного ВОГ та його складових проводиться пломбами Оператора ГРМ в місцях, передбачених проектом, паспортами заводів - виробників ЗВТ, та в місцях, де можливе несанкціоноване втручання в роботу складових комерційного ВОГ або несанкціонований відбір природного газу.

При пломбуванні комерційного вузла обліку, який вводиться в експлуатацію (за відсутності укладеного договору розподілу природного газу та/або підтверджених обсягів природного газу), між фланцями вхідної засувки Оператор ГРМ встановлює інвентарну заглушку та пломбує її в закритому положенні.

Споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу) в присутності Оператора ГРМ має право додатково пломбувати власними пломбами будь-які елементи комерційного ВОГ.

Підготовка місць для опломбування здійснюється власником вузла обліку згідно з переліком, наданим іншою стороною. Перелік місць пломбування може бути розширений за обґрунтованою пропозицією однієї зі сторін (Оператор ГРМ або суміжний суб'єкт ринку природного газу).

3. Оператор ГРМ при прийнятті комерційного ВОГ в експлуатацію чи під час його експлуатації з метою запобігання розкраданню природного газу має право за власний рахунок встановити на ЗВТ (зокрема на лічильник газу) індикатор дії впливу постійного магнітного поля (далі - магнітний індикатор).

Магнітні індикатори мають бути сертифіковані (атестовані у разі встановлення лічильників газу з вмонтованим магнітним індикатором) в установленому законодавством порядку та мають фіксувати вплив на лічильник газу постійного магнітного поля.

У разі встановлення представником Оператора ГРМ лічильника газу з вмонтованим магнітним індикатором або встановлення магнітного індикатора на лічильник газу на вимогу споживача мають бути надані копії сертифіката відповідності та/або свідоцтва про атестацію такого типу індикатора або лічильника газу.

Факт встановлення магнітного індикатора має бути зафіксований в акті про пломбування, що підтверджує факт встановлення індикатора на лічильник газу та передачі лічильника газу, пломб та індикатора на зберігання, який складається у двох примірниках представником Оператора ГРМ в присутності споживача (власника або наймача) або уповноваженої ним особи та підписується ними.

Обов'язковою умовою встановлення магнітного індикатора є надання споживачеві інструкції або проведення інструктажу з експлуатації магнітного індикатора, отримання яких підтверджується особистим підписом споживача (уповноваженою особою) в акті про пломбування.

4. При встановленні власних охоронних пломб, у тому числі магнітних індикаторів, Оператор ГРМ має зазначити в акті про пломбування або в іншому документі, який оформлюється при зазначених заходах, місця встановлення кожної пломби, реквізити кожної пломби, сторону, яка їх встановила, та сторону, відповідальну за їх збереження.

Відповідний акт про пломбування чи інший документ має бути підписаний уповноваженими особами, які брали участь та були присутніми при пломбуванні.

5. Власник комерційного ВОГ або сторона, відповідальна за збереження комерційного ВОГ, згідно з відповідним договором про відповідальне зберігання та/або актом про пломбування чи іншим документом, який був оформлений при встановленні пломб / магнітних індикаторів, відповідає за збереження і цілісність пломб (номерних, з відбитками тавр), пломбувального матеріалу, на якому встановлено пломби (дріт, кордова нитка тощо), та гвинтів, на яких закріплено пломбувальний матеріал.

6. Розпломбування та перепломбування елементів та складових комерційного ВОГ чи запірних пристроїв оформлюється відповідним актом, підписаним Оператором ГРМ.

6. Порядок експлуатації комерційного вузла обліку

1. Власник комерційного ВОГ або суб'єкт господарювання, що здійснює його експлуатацію на підставі відповідного договору з власником, забезпечує належний технічний стан

комерційного ВОГ та його складових (зокрема ЗВТ), а також проведення періодичної повірки ЗВТ (крім населення) в порядку, визначеному главою 7 цього розділу, та відповідає за дотримання правил експлуатації комерційного вузла обліку та його складових (ЗВТ).

Технічне обслуговування елементів комерційного ВОГ, зокрема здійснення ревізії запірних пристроїв та фільтрів, повірки та ремонту ЗВТ, проводить власник цього комерційного ВОГ або суб'єкти господарювання, що здійснюють його експлуатацію на підставі відповідного договору з власником, згідно з експлуатаційними документами в спеціалізованих сервісних центрах.

2. Протягом експлуатації комерційного ВОГ та його складових Оператор ГРМ та споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу) проводять такі спільні дії:

контрольне зняття показань ЗВТ (лічильника газу);

перевірку комерційного ВОГ та його складових відповідно до вимог цього Кодексу, зокрема контрольний огляд вузла обліку;

монтаж/демонтаж ЗВТ на повірку (періодичну, позачергову, експертну), експертизу та/або ремонт.

Контрольне зняття показань ЗВТ (лічильника газу) здійснюється Оператором ГРМ відповідно до власного графіка обходу споживачів та позапланово (за необхідності).

Контрольний огляд вузла обліку здійснюється Оператором ГРМ за необхідності, але не рідше ніж один раз на шість місяців.

Споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу) зобов'язаний допустити уповноважених представників Оператора ГРМ (разом з їх відповідними засобами) за пред'явленням ними службових посвідчень на власну територію (у приміщення), де встановлений комерційний ВОГ, та забезпечити їм доступ до елементів комерційного ВОГ для виконання зазначених заходів, у тому числі огляду газопроводу перед та після ВОГ. У випадку відмови в доступі чи незабезпечення допуску Оператор ГРМ має право здійснити заходи, передбачені цим Кодексом.

3. Власники комерційних ВОГ протягом всього строку їх експлуатації повинні мати, зберігати та надавати на вимогу представника Оператора ГРМ при проведенні перевірок ВОГ чи передбачених пунктом 2 цієї глави заходів оригінали документів, які пред'являлися при введенні комерційного ВОГ в експлуатацію та передбачені главою 4 цього розділу.

Експлуатація комерційного ВОГ та його складових без наявності визначених в главі 4 цього розділу документів не допускається. У разі втрати будь-якого з документів власник комерційного ВОГ зобов'язаний їх відновити.

4. За збереження і цілісність комерційних та дублюючих ВОГ та пломб (відбитків їх тавр) відповідає власник (користувач), на території або у приміщенні якого вони встановлені, що має бути зафіксовано у відповідному акті про пломбування.

5. Засоби виміральної техніки, які є складовими комерційного ВОГ, підлягають періодичній повірці відповідно до вимог чинного законодавства та з урахуванням вимог глав 7 та 8 цього розділу.

6. У разі виявлення позаштатного режиму роботи комерційного ВОГ чи його складових, пошкодження ЗВТ або пошкодження пломб чи захисних елементів власник (користувач), на території або у приміщенні якого встановлений комерційний ВОГ чи його складові, має терміново поінформувати про це Оператора ГРМ та за потреби вжити заходів для недопущення аварійної ситуації з урахуванням техніки безпеки.

Позаштатний режим роботи комерційного ВОГ, зокрема, включає:

- 1) витоки газу з елементів та конструкції комерційного ВОГ, у тому числі імпульсних ліній манометрів, датчиків тиску і температури тощо;
- 2) відсутність зміни показань лічильника газу (обчислювача або коректора об'єму газу), загальмованість або рух з ривками зчитувального механізму при фактичній витраті (споживанні) природного газу;
- 3) наявність сторонніх шумів та нехарактерних звуків при роботі лічильника газу чи іншого ЗВТ;
- 4) індикація або наявність повідомлень про порушення в роботі ЗВТ, в тому числі про необхідність зміни елементів живлення;
- 5) забруднення або відкладання осадів, потрапляння сторонніх предметів до внутрішньої порожнини вимірювального трубопроводу або лічильника газу чи на робочі поверхні первинних перетворювачів;
- 6) інші ознаки порушень вимог щодо експлуатації ЗВТ, які можуть вплинути на результати вимірювання.

Якщо внаслідок позаштатного режиму роботи комерційного ВОГ чи його складових буде підтверджено факт необлікованого чи облікованого частково об'єму розподіленого (спожитого, переданого) природного газу, розрахунок необлікованих (облікованих частково) об'ємів природного газу за період несправності комерційного ВОГ чи його складових здійснюється відповідно до вимог цього Кодексу.

До відновлення роботи комерційного ВОГ або його складових в нормальному режимі за бажанням споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) може бути припинено газопостачання на його об'єкт.

7. Зміна кількості або потужності газоспоживаючого обладнання споживача здійснюється за погодженням з Оператором ГРМ.

Перенесення в інше місце комерційного ВОГ або його складових за бажанням споживача здійснюється за його рахунок в установленому законодавством порядку з урахуванням вимог ПБСГ та після внесення змін до проектної документації, яка погоджується з Оператором ГРМ.

Споживачем забезпечується відповідність встановленого газоспоживаючого обладнання проекту системи газопостачання, погодженому з Оператором ГРМ.

Обладнання або газопроводи, не передбачені проектом та виявлені під час перевірок, мають бути відключені та демонтовані за рахунок споживача.

8. Якщо в разі зміни споживача, форми власності чи власника об'єкта споживача фактичний стан комерційного вузла обліку природного газу не відповідає вимогам нормативних документів, договір розподілу природного газу укладається з новим власником тільки після приведення комерційного вузла обліку природного газу у відповідність до вимог нормативних документів.

7. Порядок періодичної повірки ЗВТ по об'єктах споживачів, що не є побутовими

1. Власники ЗВТ, що є елементами комерційних ВОГ, зобов'язані забезпечити належний контроль за строками спливу міжповірочних інтервалів ЗВТ та організацію проведення їх періодичної повірки.

2. Для належної організації періодичної повірки власних ЗВТ, що входять до складу комерційного ВОГ, споживач повинен:

1) завчасно (до дати прострочення періодичної повірки) направити Оператору ГРМ письмове повідомлення (зразок якого Оператор ГРМ має опублікувати на своєму веб-сайті) про дату та час демонтажу ЗВТ на повірку (або його повірку на місці установки) та необхідність забезпечення представником Оператора ГРМ розпломбування ЗВТ. Звернення має бути направлено не пізніше десяти робочих днів до запланованої дати;

2) забезпечити на дату демонтажу ЗВТ на повірку (або його повірку на місці встановлення) доступ представникам Оператора ГРМ до ЗВТ для його розпломбування та складання відповідного акта розпломбування;

3) у разі якщо повірка ЗВТ буде здійснюватися не на місці його встановлення, забезпечити за власний рахунок демонтаж/монтаж ЗВТ, його транспортування та державну повірку. Про дату і час встановлення повіреного ЗВТ споживач завчасно має письмово повідомити Оператора ГРМ та забезпечити присутність представника Оператора ГРМ під час монтажу повіреного ЗВТ.

Якщо ЗВТ споживача встановлений на території (у приміщенні) Оператора ГРМ, споживач у своєму письмовому повідомленні повинен зазначити про необхідність забезпечення доступу представникам споживача до ЗВТ для проведення відповідних дій (демонтажу, вивезення з території, монтажу тощо). У такому разі Оператор ГРМ зобов'язаний забезпечити представникам споживача (разом з їх засобами і матеріалами) відповідний доступ до ЗВТ.

За відсутності дублюючого ЗВТ та невстановлення споживачем на місце демонтованого ЗВТ аналогічного ЗВТ (погодженого з Оператором ГРМ для комерційних розрахунків) або якщо одразу після знятого на повірку ЗВТ сторонами не здійснені заходи з припинення газопостачання, яке обліковувалося через демонтований ЗВТ (що має підтверджуватися відповідним актом між Оператором ГРМ і споживачем), обсяг спожитого природного газу через комерційний ВОГ, елементом якого є демонтований ЗВТ, розраховується за середньодобовими (для неповної доби за середньогодинними) значеннями за попередні три аналогічних періоди споживання природного газу з урахуванням періоду відсутності ЗВТ.

3. Для належної організації періодичної повірки власного ЗВТ, що входить до складу комерційного ВОГ, Оператор ГРМ повинен:

1) завчасно (до дати прострочення періодичної повірки) направити споживачу письмове повідомлення про дату демонтажу ЗВТ на повірку (або його повірку на місці установки) та необхідність присутності споживача при розпломбуванні ЗВТ. Звернення має бути подане не пізніше десяти робочих днів до запланованої дати;

2) забезпечити на дату демонтажу ЗВТ на повірку (або його повірку на місці встановлення) доступ споживачу до ЗВТ для його розпломбування та складання відповідного акта розпломбування;

3) у разі якщо повірка ЗВТ буде здійснюватися не на місці його встановлення, забезпечити за власний рахунок демонтаж/монтаж ЗВТ, його транспортування та державну повірку. Про дату і час встановлення повіреного ЗВТ Оператор ГРМ завчасно має письмово повідомити споживача та забезпечити присутність представника споживача під час монтажу повіреного ЗВТ.

Якщо ЗВТ Оператора ГРМ встановлений на території (у приміщенні) споживача, Оператор ГРМ у своєму письмовому повідомленні повинен зазначити про необхідність забезпечення доступу представникам Оператора ГРМ до ЗВТ для проведення відповідних дій (демонтажу, вивезення з території, монтажу тощо). У такому разі споживач зобов'язаний забезпечити представникам Оператора ГРМ (разом з їх засобами і матеріалами) відповідний доступ до ЗВТ.

За відсутності дублюючого ЗВТ та невстановлення Оператором ГРМ на місце демонтованого ЗВТ аналогічного ЗВТ (погодженого зі споживачем для комерційних розрахунків) обсяг спожитого природного газу через комерційний ВОГ, елементом якого є демонтований ЗВТ, розраховується за середньодобовим обсягом споживання за попередні дванадцять місяців. При цьому Оператору ГРМ забороняється без погодження споживача здійснювати заходи з припинення газопостачання на комерційний ВОГ, до складу якого входив демонтований ЗВТ.

4. У разі якщо ЗВТ, крім пломб Оператора ГРМ, опломбовані пломбами інших заінтересованих сторін (крім пломб держповірки та заводу-виробника), їх присутність при розпломбуванні ЗВТ є обов'язковою, за виключенням письмової згоди на розпломбування ЗВТ без участі заінтересованої сторони.

5. До демонтажу ЗВТ на повірку або його повірки на місці встановлення Оператор ГРМ має право проводити контрольний огляд вузла обліку та/або його перевірку в порядку, визначеному главою 9 цього розділу, а також ініціювати проведення експертизи або експертної чи позачергової повірки ЗВТ в порядку, визначеному главами 10 - 11 цього розділу. У такому разі споживач зобов'язаний забезпечити представникам Оператора ГРМ (разом з їх засобами і матеріалами) відповідний доступ до ЗВТ.

6. У разі якщо за результатами повірки ЗВТ останній буде потребувати ремонту або буде визнаний непридатним, власник ЗВТ за власний рахунок повинен забезпечити його ремонт або придбати новий ЗВТ.

7. Одразу після встановлення повіреного ЗВТ (або його повірки на місці встановлення) Оператор ГРМ забезпечує пломбування встановленого (повіреного на місці) ЗВТ та складає акт про пломбування, який має бути підписаний споживачем.

Перед пломбуванням ЗВТ Оператор ГРМ має право за власний рахунок та з використанням еталонних або зразкових (контрольних) ЗВТ перевірити похибку вимірювання встановленого ЗВТ та/або всього комерційного ВОГ.

8. У разі пропусчення терміну періодичної повірки ЗВТ з вини споживача (незабезпечення належної організації повірки власних ЗВТ або недопуск до ЗВТ представників Оператора ГРМ) обсяг спожитого природного газу через комерційний ВОГ, елементом якого є ЗВТ з пропущеним терміном повірки, розраховується відповідно до вимог розділу XI цього Кодексу.

У разі пропусчення терміну періодичної повірки ЗВТ з вини Оператора ГРМ (незабезпечення належної організації повірки власних ЗВТ або недопуск до ЗВТ представників споживача) обсяг спожитого природного газу через комерційний ВОГ, елементом якого є ЗВТ з пропущеним терміном повірки, розраховується з урахуванням фактичних даних ЗВТ, по якому пропущений термін повірки.

8. Порядок періодичної повірки ЗВТ по об'єктах побутових споживачів (населенню)

1. Періодична повірка (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) лічильників газу, які встановлені для розрахунків за спожитий природний газ побутовими споживачами (населенням) для їх побутових потреб, здійснюється за рахунок Оператора ГРМ незалежно від того, чи є він власником ЗВТ.

2. Для належної організації періодичної повірки лічильників газу по об'єктах побутових споживачів Оператор ГРМ повинен:

1) мати в наявності персоніфікований перелік всіх лічильників газу побутових споживачів, що знаходяться на ліцензованій території Оператора ГРМ;

2) забезпечити належний моніторинг термінів спливу міжповірочного інтервалу для складання графіка проведення періодичної повірки лічильників;

3) забезпечити періодичну повірку лічильника протягом міжповірочного інтервалу.

У разі якщо заходи з періодичної повірки лічильників, що встановлені на території та/або в приміщенні побутових споживачів, будуть здійснюватися одразу для всіх побутових споживачів багатоквартирного будинку (чи його під'їзду), Оператор ГРМ має завчасно вивісити відповідну об'яву в доступному для споживачів місці.

3. Побутовий споживач, на території та/або в приміщенні якого встановлений лічильник газу, зобов'язаний забезпечити доступ представникам Оператора ГРМ після пред'явлення ними службових посвідчень для проведення робіт з демонтажу лічильника на повірку (або його повірки на місці встановлення).

У разі відмови в доступі до об'єкта побутового споживача представнику Оператора ГРМ для зняття лічильника газу на періодичну повірку (або його повірки на місці встановлення) споживачу змінюється режим нарахування об'ємів природного газу відповідно до вимог цього Кодексу.

У разі пропущення терміну періодичної повірки лічильника газу з вини Оператора ГРМ об'єм спожитого природного газу по об'єкту побутового споживача за відповідний період визначається за фактичними даними лічильника газу, за яким пропущений термін повірки.

4. На період зняття лічильника газу для проведення періодичної повірки Оператор ГРМ встановлює лічильники газу з обмінного фонду (у разі якщо знятий лічильник газу належав Оператору ГРМ, встановлений на його місце лічильник газу з обмінного фонду Оператора ГРМ стає розрахунковим, що оформлюється відповідним актом, та в подальшому розрахунки зі споживачем здійснюються згідно з його показаннями).

У разі якщо замість тимчасово вилученого лічильника газу неможливо встановити інший, розрахунки зі споживачем здійснюються залежно від середньомісячного (середньодобового) обсягу споживання природного газу за аналогічний період (опалювальний або міжопалювальний) попереднього року або фактичний період споживання (опалювальний або міжопалювальний), якщо він становить менш як шість місяців. У разі справності лічильника газу після проведення його повірки або ремонту Оператор ГРМ зобов'язаний встановити його протягом двох місяців з дати зняття. При цьому рішення про доцільність проведення ремонту або заміни лічильника за результатами проведення чергової повірки приймає Оператор ГРМ, враховуючи технічні та економічні чинники.

У разі якщо лічильник газу, що встановлений у споживача та перебуває у власності Оператора ГРМ, визнано в установленому законодавством порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту (крім випадків, коли такі наслідки стали причиною несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ), демонтаж, транспортування та монтаж нового лічильника газу здійснюються за рахунок Оператора ГРМ. При цьому Оператор ГРМ встановлює споживачеві новий лічильник газу протягом двох місяців з дня визнання його непридатним до експлуатації та ремонту.

Якщо встановити лічильник газу протягом двох місяців з дня визнання його непридатним до експлуатації та ремонту неможливо, Оператор ГРМ здійснює розрахунок спожитого об'єму природного газу відповідно до середньомісячного (середньодобового) обсягу споживання природного газу за аналогічний період (опалювальний або міжопалювальний) попереднього року або фактичний період споживання (опалювальний або міжопалювальний), якщо він становить менш як шість місяців.

У разі якщо лічильник газу, що перебуває у власності споживача, визнано в установленому законодавством порядку непридатним до подальшої експлуатації та ремонту, розрахунок спожитого об'єму природного газу здійснюється протягом двох місяців з дня письмового повідомлення Оператором ГРМ споживача про визнання лічильника газу непридатним до експлуатації та ремонту відповідно до середньомісячного (середньодобового) обсягу споживання природного газу за аналогічний період (опалювальний або міжопалювальний) попереднього року або фактичний період споживання (опалювальний або міжопалювальний), якщо він становить менш як шість місяців, а в подальшому відповідно до встановлених норм споживання та вимог [Закону України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу"](#).

5. Зняття лічильника газу на періодичну повірку (або його повірку на місці встановлення) здійснюється у присутності споживача (власника або наймача об'єкта побутового споживача). За необхідності розпломбування лічильника газу представник Оператора ГРМ складає акт розпломбування, який підписується споживачем (власником або наймачем об'єкта побутового споживача).

6. До демонтажу лічильника газу на повірку або до його повірки на місці встановлення Оператор ГРМ має право проводити контрольний огляд вузла обліку та/або його перевірку в порядку, визначеному цією главою, а також ініціювати проведення експертизи або експертної чи позачергової повірки лічильника газу в порядку, визначеному цією главою. У такому разі споживач зобов'язаний забезпечити представникам Оператора ГРМ (разом з їх засобами і матеріалами) відповідний доступ до лічильника газу.

7. Після встановлення повіреного лічильника газу (або проведення повірки лічильника газу на місці його встановлення) Оператор ГРМ здійснює пломбування повіреного лічильника газу, про що складає акт про пломбування, який має підписати споживач (власник або наймач об'єкта побутового споживача).

9. Порядок перевірки вузлів обліку та їх складових

1. Суміжні суб'єкти ринку природного газу, зокрема Оператор ГРМ та споживач, під час введення в експлуатацію або протягом експлуатації комерційного ВОГ та його складових, у тому числі в разі позаштатної ситуації чи виникнення спірних питань щодо результатів вимірювань об'єму природного газу, мають право здійснювати з дотриманням вимог цього Кодексу перевірку комерційного ВОГ та його складових щодо:

1) відповідності умовам експлуатації та узгодженій проектній документації чи умовам договору;

2) працездатності та/або придатності ЗВТ до застосування на підставі результатів перевірки їх метрологічних характеристик, зокрема загальної похибки вимірювання;

3) відсутності ознак пошкодження ЗВТ та/або пошкодження пломб;

4) відсутності несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ та/або несанкціонованого газопроводу;

5) перевірки стану підвідного газопроводу, зокрема способу прокладання та відсутності можливості відбору газу поза вузлом обліку, в тому числі шляхом обстеження газопроводів приладовим методом на предмет відсутності підключень до підземних та надземних підвідних, розподільчих та транзитних газових мереж поза комерційним ВОГ, візуального обстеження способів монтажу і обв'язки газового та газорегулюючого обладнання;

6) відсутності несанкціонованого підключення газових приладів, внаслідок чого може перевищуватися діапазон обчислення лічильника газу (сумарна номінальна потужність газових приладів і пристроїв перевищує діапазон обчислення лічильником газу).

Оператор ГРМ повинен здійснювати контрольний огляд вузла обліку у строки, визначені цим Кодексом.

2. Перевірка комерційного ВОГ, а також контрольний огляд вузла обліку здійснюються у будь-який час доби та у присутності споживача (суміжного суб'єкта природного газу) або його представника, крім випадків, передбачених цим розділом.

Споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу), на території якого знаходиться комерційний ВОГ, має забезпечити безперешкодний доступ представникам Оператора ГРМ (іншого суб'єкта ринку природного газу, а саме ініціатора перевірки) за їх посвідченнями

(документами, які уповноважують особу) до комерційного ВОГ та його складових для проведення їх перевірки або контрольного огляду вузла обліку.

У разі якщо перевірку ініціює сторона, на території якої знаходиться комерційний ВОГ, або якщо комерційний ВОГ знаходиться на території, яка не забезпечена наявністю представників суміжного суб'єкта природного газу (споживача), сторона, яка ініціює перевірку, повинна не пізніше ніж за дві доби до перевірки (вихідні та святкові дні не враховуються) письмово повідомити суміжного суб'єкта ринку природного газу про дату і час проведення перевірки та про необхідність забезпечити доступ на територію, де встановлений комерційний ВОГ, та/або бути присутнім при перевірці комерційного ВОГ.

Суміжні суб'єкти ринку природного газу, зокрема Оператор ГРМ та споживач, за домовленістю сторін можуть скласти та погодити плановий графік проведення перевірок комерційного ВОГ.

При отриманні письмового повідомлення про перевірку комерційного ВОГ та/або на дату, визначену у плані-графіку його перевірок, споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу) повинен здійснити відповідні заходи щодо забезпечення доступу представникам Оператора ГРМ (іншого суміжного суб'єкта природного газу) до комерційного ВОГ та/або бути присутнім під час проведення його перевірки у визначений у повідомленні/плані-графіку час.

3. До проведення перевірок комерційного ВОГ можуть залучатися уповноважені представники метрологічної організації (за їх згодою).

Під час здійснення перевірки комерційного ВОГ та його складових сторони мають право здійснювати фото- та відеозйомку.

4. Оператор ГРМ при проведенні контрольного огляду вузла обліку має право:

оглядати комерційний ВОГ та його складові на предмет відсутності ознак пошкодження ЗВТ, пошкодження пломб, несанкціонованого втручання в ЗВТ, несанкціонованого газопроводу та/або несанкціонованого підключення газових приладів, внаслідок чого може перевищуватися діапазон обчислення лічильника газу (сумарна номінальна потужність газових приладів і пристроїв перевищує діапазон обчислення лічильником газу);

здійснювати перевірку параметрів параметризації обчислювача чи коректора об'єму газу (за їх наявності);

перевіряти наявність діючих свідоцтв про повірку ЗВТ (відміток про повірку в паспортах ЗВТ), що входять до складу комерційного ВОГ.

5. Оператор ГРМ та споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу) при проведенні перевірки комерційного ВОГ чи його складових має право за власний рахунок проводити перевірку працездатності вузла обліку чи його складових за допомогою технічних засобів (заходів), зокрема шляхом встановлення (під'єднання) контрольних ЗВТ чи пересувних вимірювальних комплексів. При цьому власник комерційного ВОГ має забезпечити доступ на територію (у приміщення), де встановлений комерційний ВОГ, до відповідного устаткування (включаючи транспортний засіб, який ним обладнаний) та безпосередньо до комерційного ВОГ чи його складових.

У разі застосування контрольних ЗВТ чи пересувних вимірювальних комплексів при проведенні перевірки комерційного ВОГ чи його складових в акті обстеження / акті контрольного огляду вузла обліку або акті про порушення має бути про це зазначено.

Якщо встановлення (під'єднання) контрольних ЗВТ чи пересувних вимірювальних комплексів призведе до тривалого припинення газопостачання або припинення газопостачання на обладнання з безперервним циклом чи техногенного статусу, сторони узгоджують час та дату проведення перевірки.

6. За підсумками перевірки комерційного ВОГ та за умови відсутності зауважень представник Оператора ГРМ на місці перевірки повинен скласти відповідний акт обстеження / акт контрольного огляду вузла обліку (по одному екземпляру для кожної сторони), що має бути підписаний споживачем (суміжним суб'єктом ринку природного газу).

Якщо під час перевірки комерційного ВОГ (за умови відсутності ознак порушень, передбачених розділом XI цього Кодексу) між сторонами виникає сумнів щодо результатів вимірювання об'єму природного газу та/або метрологічних характеристик комерційного ВОГ чи його складових, за домовленістю сторін або за ініціативою однієї зі сторін - Оператора ГРМ чи споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) може бути ініційована їх позачергова чи експертна повірка у порядку, визначеному цим розділом. При цьому в акті обстеження / акті контрольного огляду вузла обліку (або в акті про порушення) Оператор ГРМ має зазначити про проведення певних дій щодо позачергової чи експертної повірки комерційного ВОГ чи його складових.

Якщо позачергова чи експертна повірка комерційного ВОГ чи його складових буде здійснюватися не на місці їх монтажу та за відсутності дублюючого ВОГ (ЗВТ), за ініціативи споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) на місце комерційного ВОГ (ЗВТ) за погодженням з Оператором ГРМ може встановлюватися аналогічний ВОГ (ЗВТ), який повинен мати діюче свідоцтво про повірку та бути опломбованим належним чином. За відсутності дублюючого або підмінного ВОГ (ЗВТ) на період відсутності комерційного ВОГ (ЗВТ) за погодженням зі споживачем здійснюється припинення газопостачання через комерційний ВОГ або (в іншому випадку) за цей період здійснюється обрахунок об'єму та обсягу розподіленого природного газу відповідно до вимог цієї глави.

Якщо демонтаж ЗВТ на позачергову чи експертну повірку або проведення позачергової чи експертної повірки на місці монтажу ЗВТ буде здійснюватися у наступні дні (не в день перевірки), порядок повідомлення сторін про дату і час здійснення цих заходів аналогічний повідомленню про перевірку. Виключенням є ситуація, коли в акті обстеження у день перевірки сторонами будуть чітко визначені подальші заходи з проведення повірки (час, дата, місце тощо).

Якщо за результатами позачергової чи експертної повірки комерційного ВОГ (ЗВТ) не буде підтверджено факт його невідповідності нормативним документам у сфері метрології, у всіх випадках за відсутності дублюючого чи підмінного ВОГ (ЗВТ) або припинення газопостачання об'єм розподіленого в точці вимірювання природного газу за період відсутності комерційного ВОГ (ЗВТ) розраховується за середньодобовими (для неповної доби за середньогодинними) значеннями за попередні три аналогічних періоди споживання природного газу. При цьому витрати, пов'язані з проведенням позачергової чи експертної повірки, мають бути компенсовані їх ініціатором.

Якщо за результатами позачергової чи експертної повірки комерційного ВОГ (ЗВТ) буде підтверджена його невідповідність нормативним документам у сфері метрології та/або факт несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ, у всіх випадках за відсутності дублюючого чи підмінного ВОГ (ЗВТ) або припинення газопостачання об'єм розподіленого в точці вимірювання природного газу за період відсутності комерційного ВОГ (ЗВТ) розраховується у порядку, визначеному розділом XI цього Кодексу, та зі складанням акта про порушення. При цьому витрати, пов'язані з позачерговою чи експертною повіркою, мають бути компенсовані власником комерційного ВОГ (ЗВТ), а сам комерційний ВОГ (ЗВТ) в точці вимірювання має бути приведений її власником у відповідність до вимог цього Кодексу впродовж двомісячного строку.

Усі роботи з демонтажу/монтажу комерційного ВОГ (ЗВТ) забезпечуються його власником, а у випадку взаємовідносин із побутовим споживачем - Оператором ГРМ.

7. У разі виявлення під час перевірки комерційного ВОГ чи його складових або контрольного огляду вузла обліку ознак нижченаведених порушень представник Оператора ГРМ на місці перевірки складає у порядку, визначеному цим Кодексом, акт про порушення, зокрема про:

- 1) пошкодження пломб;
- 2) пошкодження ЗВТ (лічильника газу);
- 3) наявність зміни параметрів параметризації обчислювача чи коректора об'єму газу;
- 4) непрацездатність комерційного ВОГ чи його складових та/або його (їх) невідповідність умовам експлуатації чи узгодженій проектній документації або умовам договору;
- 5) наявність ознак несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ;
- 6) наявність несанкціонованого газопроводу;
- 7) несанкціоноване підключення газових приладів, внаслідок чого перевищується діапазон обчислення лічильника газу (сумарна номінальна потужність газових приладів і пристроїв перевищує діапазон обчислення лічильником газу).

Розрахунок необлікованого або облікованого частково об'єму природного газу внаслідок порушення здійснюється за наявності акта про порушення та у порядку, визначеному в розділі XI цього Кодексу.

При виявленні ознак пошкодження пломб (крім факту їх відсутності чи розірвання пломбувального матеріалу, на якому встановлено пломбу) та/або несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ, що має бути зазначено в акті про порушення, за домовленістю сторін або за ініціативою Оператора ГРМ чи споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) може бути ініційована їх експертиза у порядку, визначеному цим розділом. При виявленні ознак пошкодження ЗВТ (лічильника газу) за умови відсутності ознак несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ за ініціативою Оператора ГРМ чи споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) може бути ініційована його позачергова чи експертна повірка у порядку, визначеному цим розділом. До отримання результатів експертизи або позачергової чи експертної повірки розрахунок необлікованого або облікованого частково об'єму природного газу внаслідок порушення не здійснюється.

У разі виявлення факту дії спрямованого постійного магнітного поля на лічильник газу (ЗВТ), що підтверджується спрацюванням магнітного індикатора, Оператор ГРМ має довести, що встановлений мінімальний поріг спрацювання цього магнітного індикатора був достатнім для зміни допустимої похибки цього лічильника газу (ЗВТ).

Якщо за результатами експертизи та/або позачергової чи експертної перевірки порушень не виявлено, у всіх випадках за відсутності дублюючого/тимчасового ВОГ (ЗВТ) або заходів з припинення газопостачання на період відсутності комерційного ВОГ (ЗВТ) об'єм розподіленого в точці вимірювання природного газу за період відсутності комерційного ВОГ (ЗВТ) розраховується за середньодобовими (для неповної доби за середньогодинними) значеннями за попередні три аналогічних періоди споживання природного газу. При цьому витрати, пов'язані з проведенням експертизи та/або позачергової чи експертної перевірки, мають бути компенсовані Оператором ГРМ.

Якщо за результатами експертизи та/або позачергової чи експертної перевірки підтверджено наявність порушення, у всіх випадках за відсутності дублюючого ВОГ (ЗВТ) об'єм розподіленого в точці вимірювання природного газу за період порушення та відсутності комерційного ВОГ (ЗВТ) розраховується у порядку, визначеному розділом XI цього Кодексу, зі складанням акта про порушення. При цьому витрати, пов'язані з проведенням експертизи та/або позачергової чи експертної перевірки, мають бути компенсовані власником комерційного ВОГ, а сам комерційний ВОГ (ЗВТ) в точці вимірювання має бути приведений її власником у відповідність до вимог цього Кодексу впродовж двомісячного терміну.

На дату складання акта про порушення представник Оператора ГРМ забезпечує усунення виявленого порушення, про що в акті про порушення робиться відповідний запис. У разі неможливості усунути порушення на дату складання акта про порушення (відсутні відповідні засоби, повноваження тощо) представник Оператора ГРМ робить відповідний запис в акті про порушення та надалі забезпечує контроль за усуненням порушення, що підтверджується актом про усунення порушення.

8. У разі якщо за результатами експертизи або позачергової чи експертної перевірки ЗВТ буде визнаний таким, що не придатний до подальшої експлуатації, або таким, що потребуватиме ремонту, у всіх випадках сторона, відповідальна за збереження ЗВТ, має компенсувати власнику витрати на ремонт ЗВТ або встановлення нового ЗВТ (за виключенням, коли сторона, відповідальна за збереження ЗВТ, та власник є однією особою).

9. Під час проведення перевірки комерційного ВОГ (за виключенням позачергової чи експертної перевірки ЗВТ) не допускається пошкодження пломб з відбитками повірочних тавр на ЗВТ, а для споживача - будь-яких пломб, встановлених Оператором ГРМ.

10. Представник сторони, яка здійснює перевірку комерційного ВОГ, після закінчення перевірки має право опломбувати ЗВТ, допоміжні пристрої та елементи газопроводів у місцях, де несанкціоноване втручання може вплинути на результати вимірювань об'єму природного газу. Пломбування комерційного ВОГ та його складових проводиться в його робочому стані з використанням відповідних пломб. Застосування пломб без ознак їх індивідуального номера чи відбитка, зокрема з використанням аркушів паперу, не дозволяється.

10. Порядок проведення експертизи ЗВТ та пломб

1. Якщо під час перевірки (обстеження) комерційного ВОГ або при контрольному огляді вузла обліку за домовленістю сторін або ініціативою Оператора ГРМ чи споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) буде ініційована експертиза щодо перевірки пошкодження пломб/ЗВТ чи несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ, вони мають діяти з урахуванням положень цієї глави.

2. Після зняття ЗВТ та/або пломби, пломбувального матеріалу, на якому встановлено пломбу, чи гвинта, на якому закріплено пломбувальний матеріал (далі - пломба), в присутності сторін пломба або ЗВТ пакується в пакет з поліетилену чи з іншого цупкого матеріалу (або в транспортну тару, що передбачена заводом-виробником та зазначена в паспорті на ЗВТ), який опломбовується пломбою Оператора ГРМ з унікальним номером та за бажанням пломбою споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу). При цьому представник Оператора ГРМ складає протокол щодо направлення ЗВТ та/або пломби на експертизу (по одному екземпляру для кожної сторони), в якому чітко зазначає:

- 1) поштову адресу місця проведення експертизи;
- 2) дату та орієнтовний час проведення експертизи;
- 3) контактний телефон особи Оператора ГРМ (для уточнення інформації щодо часу та місця проведення експертизи);
- 4) сторону, відповідальну за доставку ЗВТ та/або пломби на експертизу.

Експертиза ЗВТ та/або пломби має бути проведена протягом десяти робочих днів з дня складання протоколу.

Сторона, відповідальна за доставку ЗВТ та/або пломби, визначається за домовленістю сторін (в іншому разі Оператором ГРМ). Сторона, відповідальна за доставку ЗВТ та/або пломби на експертизу, персонально відповідає за цілісність пломби, встановленої на пакеті (тарі).

У разі відмови споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) від поставлення підпису в протоколі про направлення ЗВТ та/або пломби на експертизу про це в протоколі робиться відповідний запис, а його другий екземпляр надсилається поштою.

4. Експертизу ЗВТ та/або пломби проводить комісія, до складу якої має входити не менше трьох представників Оператора ГРМ зі складу інженерно-технічного персоналу та юристів.

Крім того, Оператор ГРМ офіційним листом має запросити для участі на постійній основі у складі комісії по одному уповноваженому представнику від метрологічної організації та територіального органу Регулятора.

Остаточний склад комісії з проведення експертизи ЗВТ та пломб затверджується наказом Оператора ГРМ.

За вимогою однієї зі сторін до проведення експертизи в конкретному випадку можуть бути додатково залучені представники виробника ЗВТ чи виробника пломби. Уповноважені особи при собі повинні мати документ, який посвідчує їх особу, та оригінал листа від виробника за підписом керівника, завірений печаткою (за наявності), в якому чітко зазначені уповноважені від виробника особи для участі в експертизі та їх кваліфікація.

5. Споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу) зобов'язаний бути присутнім під час проведення експертизи.

За неможливості бути присутнім під час проведення експертизи споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу) може дати письмову згоду у довільній формі на проведення експертизи без його присутності або у присутності уповноваженої ним іншої особи.

У разі неприбуття споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) та/або уповноваженої ним особи на експертизу проведення експертизи ЗВТ та/або пломби проводиться без його участі.

6. Під час проведення експертизи комісія проводить зовнішній огляд пакувального пакета (тари), в яку було запаковано ЗВТ та/або пломбу.

Після зовнішнього огляду пакувального пакета (тари) комісією перевіряються:

- 1) відповідність місць фактичного розташування пломб місцям, зазначеним в протоколі;
- 2) цілісність та місцезнаходження пломб, а також ознак порушень, зазначених у протоколі;
- 3) цілісність заводського та повірочного тавра на ЗВТ;
- 4) цілісність лічильного механізму та корпусу ЗВТ;
- 5) цілісність конструктивних елементів вихідного патрубка ЗВТ;
- 6) наявність сторонніх предметів всередині ЗВТ;
- 7) відповідність маркування ЗВТ нормативно-технічній документації;
- 8) відповідність ЗВТ, програмного забезпечення та контрольної суми паспорту на ЗВТ та/або опису типу на цей тип ЗВТ;
- 9) відповідність втручань в роботу ЗВТ наявним актам перевірок та/або відомостям про повірку та ремонт ЗВТ тощо.

Під час обстеження пломби та/або ЗВТ комісія перевіряє ознаки, зазначені в протоколі. Результати огляду заносять до акта експертизи ЗВТ.

7. Якщо при обстеженні пакувального пакета (тари) виявляється факт пошкодження пломби, встановленої на пакувальному пакеті (тарі), а відповідальною стороною за його доставку на експертизу був визначений:

Оператор ГРМ - об'єм розподіленого природного газу на період відсутності ЗВТ розраховується за середньодобовими (для неповної доби за середньогодинними) значеннями за попередні три аналогічних періоди споживання природного газу, а при направленні на експертизу пломби - перерахунки та нарахування за таких обставин не проводяться;

споживач (суб'єкт ринку природного газу) - факт пошкодження пломби має розглядатися як підтвердження фактів (підозр), визначених в протоколі, з відповідними наслідками, передбаченими цим Кодексом.

8. За рішенням комісії може здійснюватися додаткова експертиза пломби чи ЗВТ в частині дослідження матеріалів, речовин, з яких виготовлений ЗВТ чи пломба, відповідними органами та установами, передбаченими законодавством.

9. Результати огляду фіксуються в акті експертизи. Акт експертизи підписується всіма членами комісії, а також споживачем (суміжним суб'єктом ринку природного газу) або його уповноваженою особою. Якщо споживач (суміжний суб'єкт ринку природного газу) або його уповноважена особа чи член комісії мають окрему думку з приводу експертизи, вона має бути відображена в акті експертизи.

У разі відмови від підпису будь-кого з членів комісії або споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) чи уповноваженої ним особи в акті експертизи про це робиться відповідний запис.

Акт експертизи реєструється у журналі реєстрації актів експертизи Оператора ГРМ. Журнал повинен бути прошитий, скріплений печаткою (за наявності) Оператора ГРМ.

10. Відповідно до висновків комісії, зазначених в акті експертизи, проводяться відповідні подальші заходи, передбачені цим Кодексом.

11. Порядок проведення позачергової або експертної перевірки вузлів обліку та ЗВТ

1. Якщо під час перевірки (обстеження) комерційного ВОГ або при контрольному огляді вузла обліку за домовленістю сторін або ініціативою Оператора ГРМ чи споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) ініційована позачергова чи експертна перевірка комерційного ВОГ чи його складових, сторони мають виходити з вимог цієї глави.

2. Позачергова чи експертна перевірка комерційного ВОГ чи його складових проводиться відповідно до регламентів їх проведення уповноваженими представниками метрологічної організації та в спеціально обладнаних приміщеннях із застосуванням стаціонарного повірочного обладнання або на місці монтажу комерційного ВОГ пересувними повірочними лабораторіями, які атестовані у встановленому законодавством порядку.

3. Якщо ініційована позачергова чи експертна перевірка комерційного ВОГ чи його складових буде здійснюватися на місці їх монтажу, власник комерційного ВОГ має забезпечити уповноваженим представникам Оператора ГРМ або метрологічної організації та їх устаткуванню (включаючи транспортний засіб) доступ на власну територію, де знаходиться комерційний ВОГ, та безпосередньо до комерційного ВОГ.

Така перевірка здійснюється в присутності Оператора ГРМ та споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу). За необхідності Оператор ГРМ забезпечує зняття власних охоронних пломб (що відображається у відповідному акті), а власник комерційного ВОГ, крім побутового споживача, забезпечує тимчасове припинення газопостачання та зняття окремих елементів та складових комерційного ВОГ. Якщо власником комерційного ВОГ є побутовий споживач, зазначені заходи виконує Оператор ГРМ.

Сторони мають право на ознайомлення з документами на пересувну повірочну лабораторію, якими підтверджується повноваження на проведення вимірювань.

За підсумками проведення позачергової чи експертної перевірки на місці її проведення уповноважений представник метрологічної організації оформлює відповідний висновок.

4. Якщо позачергова чи експертна перевірка комерційного ВОГ чи його складових буде здійснюватися не на місці монтажу комерційного ВОГ, Оператор ГРМ має забезпечити зняття власних охоронних пломб (що відображається у відповідному акті), а власник комерційного ВОГ, крім побутового споживача, забезпечує тимчасове припинення газопостачання та зняття відповідного ЗВТ. Якщо власником комерційного ВОГ є побутовий споживач, зазначені заходи виконує Оператор ГРМ.

Після зняття ЗВТ в присутності сторін ЗВТ пакується в пакет з поліетилену чи з іншого цупкого матеріалу (або в транспортну тару, що передбачена заводом-виробником та зазначена в паспорті на ЗВТ), який опломбовується пломбою Оператора ГРМ з унікальним номером та за бажанням пломбою споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу). При цьому представник Оператора ГРМ складає протокол щодо направлення ЗВТ на позачергову чи експертну перевірку (по одному екземпляру для кожної сторони), в якому чітко зазначає:

найменування та адресу спеціально уповноваженого органу, де буде проводитись позачергова або експертна перевірка ЗВТ;

сторону, яка відповідає за доставку ЗВТ до спеціально уповноваженого органу.

5. Позачергова або експертна перевірка має бути проведена протягом не більше десяти робочих днів з дати складання протоколу про направлення на позачергову чи експертну перевірку, або з дати отримання споживачем (суміжним суб'єктом ринку газу) листа Оператора ГРМ про проведення перевірки (якщо ініціатором був Оператор ГРМ), або з дати отримання Оператором ГРМ заяви споживача (суміжного суб'єкта ринку газу), якщо ініціатором був споживач.

XI. Порядок перерахунку (донарахування) або зміни режиму нарахування об'ємів природного газу у разі виявлення порушень вимог цього Кодексу

1. Загальні умови

1. Норми цього розділу щодо перерахунку (донарахування) або зміни режиму нарахування природного газу споживачу, у тому числі побутовому споживачу, який уклав з Оператором ГРМ договір розподілу природного газу, а також несанкціонованому споживачу, який знаходиться на території ліцензованої діяльності Оператора ГРМ, застосовуються за наявності акта про порушення, складеного Оператором ГРМ відповідно до вимог цієї частини. Випадки, які потребують перерахунку (донарахування) або зміни режиму нарахування об'ємів природного газу споживачу, що має договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, без наявності акта про порушення, визначені в розділах IX - X цього Кодексу.

При виявленні порушень по ГДП, ВБГ чи суміжному Оператору ГРМ, об'єкт якого підключений до ГРМ, дії та принципи щодо перерахунку (донарахування) або зміни режиму нарахування природного газу зазначеним суб'єктам аналогічні діям та принципам, визначеним цим розділом до споживача та несанкціонованого споживача.

2. Види порушень, внаслідок яких здійснюється перерахунок (донарахування) об'ємів природного газу або зміна їх режиму нарахування

1. До порушень споживача та несанкціонованого споживача, які кваліфікуються як несанкціонований відбір природного газу з ГРМ (крадіжка газу) та внаслідок яких щодо них здійснюється нарахування необлікованих об'ємів (обсягів) природного газу, належать:

- 1) наявність несанкціонованого газопроводу;
- 2) несанкціоноване відновлення газоспоживання;
- 3) несанкціоноване втручання в роботу ЗВТ (комерційного ВОГ, зокрема лічильника газу);
- 4) несанкціоноване підключення газових приладів на об'єкті споживача, який обліковується за нормами споживання;
- 5) несанкціоноване підключення газових приладів, внаслідок якого перевищується діапазон обчислення вузла обліку (сумарна номінальна потужність газових приладів і пристроїв перевищує діапазон обчислення вузла обліку);
- 6) використання природного газу споживачем за відсутності чи після розірвання договору розподілу природного газу.

2. До порушень, внаслідок яких Оператор ГРМ змінює встановлений режим нарахування об'ємів (обсягів) розподіленого природного газу споживачу, належать:

- 1) відмова в доступі до об'єкта споживача, внаслідок чого представник Оператора ГРМ не здійснив контрольне зняття показань лічильника газу (ЗВТ) за їх наявності на об'єкті споживача;
- 2) відмова в доступі до об'єкта споживача, внаслідок чого представник Оператора ГРМ не здійснив демонтаж лічильника газу (ЗВТ), що призвело до порушення строку проведення періодичної перевірки лічильника газу (ЗВТ) та/або його ремонту, а також його монтаж після проведення періодичної перевірки;
- 3) використання газу побутовим споживачем (за відсутності лічильника) у випадках, коли споживачем протягом місяця з дати настання відповідних змін не було письмово повідомлено Оператора ГРМ про зміни, що стосуються видів споживання газу;
- 4) пропущення строку періодичної перевірки ЗВТ з вини споживача, що не є побутовим.

3. До порушень (за умови відсутності несанкціонованого втручання в ГРМ або роботу ЗВТ), що сталися внаслідок пошкодження чи позаштатного режиму роботи комерційного ВОГ або його складових (які кваліфікуються як "не з вини споживача"), але внаслідок яких споживачу здійснюється перерахунок розподіленого (спожитого) об'єму природного газу, належать:

- 1) пошкодження ЗВТ (лічильника газу) або робота комерційного ВОГ чи його складових в позаштатному режимі, внаслідок чого витрата (споживання) природного газу комерційним ВОГ не обліковується або обліковується некоректно;
- 2) фіксація коректором чи обчислювачем об'єму газу даних щодо збоїв в роботі комерційного ВОГ або його складових, внаслідок чого об'єм розподіленого (спожитого) природного газу за попередній період визначений некоректно;

3) виявлення помилок в конфігурації даних обчислювача об'єму газу, що були введені при його первинному програмуванні, чи в протоколі параметризації (діаметр газопроводу звужуючого пристрою, кількість імпульсів, параметрів ФХП тощо), внаслідок чого об'єм розподіленого (спожитого) природного газу за попередній період визначений некоректно;

4) перевищення діапазону обчислення вузла обліку тощо.

4. До випадків, внаслідок яких Оператор ГРМ компенсує споживачу завдані збитки та здійснює перерахунок наданих послуг, належать:

1) безпідставне припинення розподілу природного газу (газопостачання) споживачу;

2) розподіл природного газу споживачу, якісні показники та тиск якого не відповідають вимогам цього Кодексу;

3) несвоєчасне надання інформації або надання недостовірної інформації;

4) шкода, завдана житловому приміщенню і майну споживача, а також його життю, здоров'ю та навколишньому середовищу внаслідок порушення Оператором ГРМ вимог ПБСГ.

3. Порядок визначення необлікованих об'ємів природного газу та зміни їх режиму нарахування побутовому споживачу (фізичній особі)

1. У разі виявлення Оператором ГРМ несанкціонованого газопроводу або несанкціонованого втручання в роботу лічильника газу розрахунок об'єму необлікованого природного газу здійснюється за граничними об'ємами споживання природного газу населенням (додаток Х цього Кодексу) з урахуванням усіх газових приладів і пристроїв споживача (фізичної особи) за період з дня останнього контрольного зняття показань лічильника (контрольного огляду вузла обліку або його перевірки) до дня виявлення порушення (але не більше ніж за 6 місяців) та з урахуванням строку на його усунення.

Якщо несанкціонований газопровід проведений шляхом прихованих заходів або фізичною особою, яка є несанкціонованим споживачем, початок періоду, за який визначається об'єм необлікованого природного газу, визначається з дня набуття споживачем (фізичною особою) права власності/користування на житлові (підсобні) приміщення, але не більше двох років, що передували дню виявлення порушення.

Якщо несанкціоноване втручання в роботу лічильника газу здійснено шляхом прихованих заходів, початок періоду, за який визначається об'єм необлікованого природного газу, визначається з дня встановлення лічильника газу та/або пломби, які виявились пошкодженими (їх встановлення повинно підтверджуватися відповідним актом про їх встановлення), але не більше 12 місяців.

2. У разі виявлення Оператором ГРМ несанкціонованого відновлення газоспоживання або використання природного газу споживачем за відсутності чи після розірвання договору розподілу природного газу спожитий об'єм природного газу визначається за граничними об'ємами споживання природного газу населенням з урахуванням усіх газових приладів і пристроїв споживача за період з дня припинення газопостачання (або у разі здійснення попередньої перевірки відключеного стану - з дня такої перевірки, що має підтверджуватися відповідним актом перевірки), а при використанні газу без договору - з

дня його закінчення (розірвання) до дня виявлення порушення (але не більше ніж за 6 місяців) та з урахуванням строку на його усунення.

3. У разі виявлення Оператором ГРМ несанкціонованого підключення газових приладів на об'єкті споживача, що обліковується за нормами споживання, або внаслідок якого перевищується діапазон обчислення лічильника газу (сумарна номінальна потужність газових приладів і пристроїв перевищує діапазон обчислення лічильника газу), розрахунок об'єму необлікованого природного газу здійснюється за граничними об'ємами споживання природного газу населенням з урахуванням усіх газових приладів і пристроїв споживача за період з дня останнього контрольного зняття показань лічильника (контрольного огляду вузла обліку або його перевірки) до дня виявлення порушення (але не більше ніж за 6 місяців) та з урахуванням терміну на його усунення.

4. У разі відмови в доступі до об'єкта споживача, внаслідок чого представник Оператора ГРМ не здійснив контрольне зняття показань лічильника газу (за його наявності на об'єкті споживача), визначення об'єму спожитого природного газу здійснюється за граничними об'ємами споживання природного газу населенням з урахуванням усіх газових приладів і пристроїв з дня останнього контрольного зняття показань лічильника до дня забезпечення вільного доступу представникам Оператора ГРМ для контрольного зняття показань лічильника. При цьому представник Оператора ГРМ в акті про порушення має попередити споживача під особистий підпис про те, що розрахунки за спожитий газ за граничними об'ємами споживання природного газу населенням буде здійснено через 20 днів з дня складання акта про порушення і до цього часу споживач може забезпечити доступ представникам Оператора ГРМ для контрольного зняття показань лічильника газу. У разі забезпечення споживачем доступу представникам Оператора ГРМ протягом цього строку для контрольного зняття показань лічильника газу та зняття таких показань процедура нарахування за граничними об'ємами споживання природного газу населенням не застосовується.

5. У разі відмови в доступі до об'єкта споживача, внаслідок чого представник Оператора ГРМ не здійснив демонтаж лічильника газу (ЗВТ), що призвело до порушення строку проведення періодичної повірки лічильника газу (ЗВТ) та/або його ремонту, а також його монтаж після проведення періодичної повірки, визначення об'єму спожитого природного газу здійснюється за граничними об'ємами споживання природного газу населенням з урахуванням усіх газових приладів і пристроїв за період з дня останнього контрольного зняття показань лічильника до дня забезпечення вільного доступу представникам Оператора ГРМ для монтажу/демонтажу лічильника газу. При цьому представник Оператора ГРМ в акті про порушення має попередити споживача під особистий підпис про те, що розрахунок збитків за граничними об'ємами споживання природного газу населенням буде здійснено через 20 днів з дня складання акта про порушення, якщо протягом цього часу споживач не забезпечить доступ представникам Оператора ГРМ для демонтажу лічильника газу з метою проведення його періодичної повірки, а також монтажу лічильника газу після проведення його періодичної повірки.

Якщо до дати закінчення строку міжповірочного інтервалу проведення періодичної повірки лічильника газу споживач надасть доступ представникам Оператора ГРМ до об'єкта споживача для демонтажу лічильника на повірку та за умови відсутності пошкодження лічильника чи пломб на ньому, споживачеві здійснюється перерахунок за фактично спожиті обсяги природного газу з урахуванням останніх показань демонтованого лічильника газу.

6. У разі виявлення Оператором ГРМ факту використання природного газу споживачем у випадках, коли споживачем (за відсутності лічильника) протягом місяця з дати настання

змін видів споживання не було письмово повідомлено Оператора ГРМ про зміни, що стосуються видів споживання газу, визначення об'єму спожитого природного газу здійснюється за граничними об'ємами споживання природного газу населенням з урахуванням усіх газових приладів і пристроїв за період з дати, коли відбулись такі зміни, а в разі неможливості встановлення цієї дати - за останні 6 місяців.

7. У разі виявлення Оператором ГРМ пошкодження лічильника газу та/або його позаштатного режиму роботи, внаслідок чого витрата (споживання) природного газу лічильником газу не обліковується або обліковується некоректно, та за умови відсутності несанкціонованого втручання в роботу лічильника газу визначення об'єму спожитого природного газу здійснюється, виходячи з 70 відсотків граничних об'ємів споживання природного газу населенням з урахуванням усіх газових приладів і пристроїв за період з дня останнього контрольного зняття показань лічильника (контрольного огляду вузла обліку або його перевірки) до дня виявлення порушення (але не більше ніж за 6 місяців) та з урахуванням терміну на його усунення.

8. Якщо при порушеннях, визначених в пунктах 1 - 7 цієї глави, неможливо класифікувати граничні об'єми споживання природного газу населенням (відмова в доступі до об'єкта споживача, газовий відвід без наявного підключеного газового обладнання, несертифіковане обладнання, відсутність заводських паспортів, маркувань тощо), визначення об'єму спожитого природного газу здійснюється з урахуванням проміжку часу, за який необхідно визначити об'єм необлікованого природного газу, помноженого на коефіцієнт сезонності (коефіцієнт сезонності приймається рівним 0,5 в опалювальний період та рівним 1 у міжопалювальний період) та на величину об'ємної максимальної секундної витрати газу, що визначається за формулою

$$U_{a \max} = f \sqrt{2g \times \frac{K_a}{K_a + 1} P_1 \times U_1},$$

де $U_{a \max}$ - об'ємна максимальна секундна витрата газу, м³/с;

f - площа отвору газопроводу (газового відводу, штуцера, патрубка) в місці фізичного з'єднання, м²;

g - прискорення вільного падіння, $g = 9,8$ м/с²;

K_a - показник адіабати, $K_a = 1,4$;

P_1 - тиск газу в газопроводі, кг/м²;

U_1 - питомий обсяг газу, м³/кг.

9. Обсяг витоку (витрати) природного газу при аварійних ситуаціях через пошкоджений газопровід третіми особами, що є фізичними особами, визначається відповідно до пункту 8 цієї глави.

10. У разі виявлення у побутового споживача пошкодження лічильника газу та/або пломб на ньому розрахунки, передбачені цією главою, за актом про порушення не здійснюються

у випадку недотримання з вини Оператора ГРМ строків періодичної повірки лічильника газу.

11. У разі якщо точка вимірювання побутового споживача забезпечена комерційним ВОГ, що складається з промислового лічильника газу (як для споживача, що не є побутовим), перерахунок об'ємів природного газу для такого побутового споживача в частині порушень, пов'язаних з роботою ЗВТ, здійснюється відповідно до глави 4 цього розділу.

12. У разі своєчасного (до виявлення порушення представником Оператора ГРМ) письмового повідомлення споживачем Оператора ГРМ про пошкодження лічильника газу або пошкодження пломби (крім її відсутності) за умови відсутності несанкціонованого втручання в роботу лічильника газу процедура, передбачена цією главою, не застосовується.

При порушеннях, пов'язаних з пошкодженням лічильника газу та/або пошкодженням пломб на лічильнику газу, за наявності по об'єкту споживача даних дублюючого лічильника газу процедура, передбачена цією главою, не застосовується.

4. Порядок визначення необлікованих об'ємів природного газу та зміни їх режиму нарахування споживачу (несанкціонованому споживачу), що не є побутовим

1. У разі виявлення Оператором ГРМ несанкціонованого газопроводу або несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ розрахунок об'єму необлікованого природного газу здійснюється за номінальною потужністю газового обладнання споживача (несанкціонованого споживача) за період з дня останнього контрольного зняття показань лічильника (контрольного огляду вузла обліку або його перевірки) до дня виявлення порушення (але не більше ніж за 6 місяців) та з урахуванням строку на його усунення.

Якщо несанкціонований газопровід здійснений шляхом прихованих заходів або несанкціонованим споживачем, початок періоду, за який визначається об'єм необлікованого природного газу, визначається з дня набуття споживачем (несанкціонованим споживачем) права власності чи користування на його об'єкт (приміщення), але не більше трьох років, що передували дню виявлення порушення.

Якщо несанкціоноване втручання в роботу ЗВТ здійснено шляхом прихованих заходів, початок періоду, за який визначається об'єм необлікованого природного газу, визначається з дня встановлення відповідного ЗВТ та/або пломби, які виявились пошкодженими (їх встановлення повинно підтверджуватися відповідним актом про їх встановлення), але не більше 12 місяців.

2. У разі виявлення Оператором ГРМ несанкціонованого відновлення газоспоживання або використання природного газу споживачем за відсутності чи після розірвання договору розподілу природного газу спожитий об'єм природного газу визначається за номінальною потужністю газового обладнання за період з дня припинення газопостачання (або у разі здійснення попередньої перевірки відключеного стану - з дня такої перевірки, що має підтверджуватися відповідним актом перевірки), а при використанні газу без договору - з дня його закінчення (розірвання) до дня виявлення порушення, але не більше ніж за 6 місяців.

3. У разі виявлення Оператором ГРМ несанкціонованого підключення газових приладів, внаслідок якого перевищується діапазон обчислення комерційного ВОГ (сумарна

номінальна потужність газових приладів і пристроїв перевищує діапазон обчислення вузла обліку), розрахунок об'єму необлікованого природного газу здійснюється за номінальною потужністю газового обладнання за період з дня останнього контрольного зняття показань лічильника (контрольного огляду вузла обліку або його перевірки) до дня виявлення порушення (але не більше ніж за 6 місяців) та з урахуванням строку на його усунення.

4. У разі виявлення Оператором ГРМ несправності лічильника газу або звужуючого пристрою (перетворювача різниці тиску), що сталася внаслідок його пошкодження або позаштатного режиму роботи чи пропущеного терміну періодичної повірки, за умови відсутності несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ перерахунок об'єму розподіленого (спожитого) природного газу проводиться з урахуванням такого:

1) при визначенні лічильника газу або звужуючого пристрою (перетворювача різниці тиску) непридатними до застосування за результатами позачергової або експертної повірки об'єм переданого (прийнятого) газу розраховується за номінальною потужністю неопломбованого газоспоживаючого обладнання - перерахунок проводиться за період з дати виходу з ладу ЗВТ до моменту встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ. У разі якщо дату виходу з ладу ЗВТ неможливо достовірно визначити, перерахунок проводять з початку розрахункового періоду до дати встановлення та опломбування справного та повіреного ЗВТ;

2) у разі якщо при вимірюванні лічильником газу або звужуючим пристроєм та/або датчиком різниці тиску перевищується діапазон вимірювання або вони працюють в позаштатному режимі, про що є зареєстровані та зафіксовані у звітах обчислювача чи коректора об'єму газу повідомлення про наявні аварійні/діагностичні ситуації (несправність), об'єм розподіленого (спожитого) природного газу розраховується за номінальною потужністю неопломбованого газоспоживаючого обладнання - перерахунки проводяться за фактичний час тривалості аварійної/позаштатної ситуації;

3) у випадку виявлення порушення герметичності імпульсних ліній системи вимірювання різниці тиску на комерційному ВОГ на базі змінного перепаду тиску витоків газу на імпульсній трубці до перетворювача різниці тиску перерахунок об'єму розподіленого (спожитого) природного газу проводиться, виходячи зі значення різниці тиску, яка дорівнює значенню верхньої межі діапазону вимірювань перетворювача тиску, або зі значення номінальної проектно потужності встановленого неопломбованого газоспоживаючого обладнання. До розрахунку приймається отримане найменше значення витрати газу. Перерахунок проводиться за період з дати останньої перевірки. Якщо така перевірка не проводилася в розрахунковий період, то з початку розрахункового періоду. У всіх інших випадках виявлення порушення герметичності газопроводів розрахунок втрат природного газу проводиться відповідно до [Методик визначення питомих виробничо-технологічних втрат/витрат природного газу](#).

5. У разі виявлення Оператором ГРМ несправності датчика тиску, та/або датчика температури, та/або обчислювача (коректора) об'єму газу, що сталася внаслідок їх пошкодження або позаштатного режиму роботи чи пропущеного строку періодичної повірки ЗВТ, за умови відсутності несанкціонованого втручання в роботу ЗВТ проводяться перерахунки об'єму розподіленого (спожитого) природного газу, зокрема у таких випадках:

визнання непридатним до застосування за результатами періодичної, позачергової, експертної повірки або за результатами перевірки технічного стану комерційного ВОГ;

робота поза межами вимірювання або в позаштатному режимі, про що є зареєстровані та зафіксовані у звітах обчислювача чи коректора об'єму газу повідомлення про наявні аварійні/діагностичні ситуації (несправність).

Об'єм газу, порахований комерційним ВОГ за робочих умов, зводять до стандартних умов із застосуванням коефіцієнта приведення відповідно до вимог державних стандартів, виходячи з таких значень величини тиску та температури:

за значення тиску газу береться значення, що дорівнює максимальному тиску для відповідної категорії газопроводів, але не більше ніж значення тиску, яке дорівнює вихідному тиску на ГРС за період, з якого безпосередньо подається газ на комерційний ВОГ;

за значення температури газу береться значення, що дорівнює температурі найбільш холодної п'ятиденки для відповідного регіону згідно з будівельними нормами, якщо протягом минулого року мінімальне значення температури газу не було нижчим. В іншому разі за значення температури газу береться мінімальне значення температури газу за минулий рік.

При розрахунках враховується, за яким саме каналом виміру тиску або температури відсутні достовірні результати виміру.

При виявленні випадків, коли датчик тиску, та/або датчик температури, та/або обчислювач (коректор) об'єму газу працює поза межами вимірювання або в позаштатному режимі, про що є зареєстровані та зафіксовані у звітах обчислювача чи коректора об'єму газу повідомлення про наявні аварійні/діагностичні ситуації (несправність) (фіксація коректором чи обчислювачем об'єму газу даних щодо збоїв в роботі комерційного ВОГ) - перерахунок об'єму розподіленого (спожитого) природного газу проводиться за час тривалості аварійного/діагностичного повідомлення та з урахуванням строку усунення порушення. Обсяг газу, порахований коректором/обчислювачем за час тривалості аварійної/позаштатної ситуації, в таких випадках до уваги не береться.

При визнанні датчика тиску, та/або датчика температури, та/або обчислювача (коректора) об'єму газу непридатними до застосування за результатами періодичної, позачергової, експертної повірки або за результатами перевірки технічного стану комерційного ВОГ та/або пошкодженні пломб перерахунок об'єму розподіленого (спожитого) природного газу проводиться з початку розрахункового періоду до моменту встановлення та опломбування Оператором ГРМ справного та повіреного ЗВТ, що підтверджується відповідним актом між Оператором ГРМ та споживачем.

У випадку виявлення помилок при спільному введенні в конфігурацію комерційного ВОГ недостовірних даних (зокрема щодо діаметру газопроводу, звужуючого пристрою, кількості імпульсів), що вплинуло на кінцевий результат вимірювання, проводиться перерахунок об'єму розподіленого (спожитого) природного газу з урахуванням дійсних значень параметрів комерційного ВОГ за період від дати введення недостовірних значень до дати введення дійсних значень.

6. Якщо при порушеннях, визначених в пунктах 1 - 5 цієї глави, неможливо достовірно встановити номінальну потужність газового обладнання (відмова в доступі до об'єкта споживача, газовий відвід без наявного підключеного газового обладнання, несертифіковане обладнання, відсутність заводських паспортів, маркувань тощо), визначення об'єму природного газу здійснюється з урахуванням проміжку часу, за який

необхідно визначити об'єм необлікованого природного газу, пропускної спроможності площі отвору, сопла, пальника або газопроводу за формулою

$$U_a^{\max} = f \sqrt{2g \times \frac{K_a}{K_a + 1} P_1 \times U_1},$$

де U_a^{\max} - об'ємна максимальна секундна витрата газу, м³/с;

f - площа отвору газопроводу або сопла, м², визначається за формулою

$$f = \pi D^2 / 4,$$

де $\pi = 3,14$;

D - діаметр отвору газопроводу або сопла нестандартного газовикористовуючого обладнання. У разі наявності декількох отворів у газопроводі або сопел загальна площа визначається як сума площ всіх отворів в газопроводі або соплах;

g - прискорення вільного падіння, $g = 9,8$ м/с²;

K_a - показник адіабати, $K_a = 1,4$;

P_1 - надлишковий тиск газу в газопроводі, кг/м²;

U_1 - питомий обсяг газу, м³/кг.

7. Об'єм витоку (витрати) природного газу при аварійних ситуаціях через пошкоджений газопровід третіми особами, що є юридичними особами чи фізичними особами - підприємцями, визначається відповідно до пункту 6 цієї глави.

8. У разі своєчасного (до виявлення порушення представником Оператора ГРМ) письмового повідомлення споживачем Оператора ГРМ про пошкодження ЗВТ/лічильника газу або пломби (крім її відсутності) та за умови відсутності явних ознак пошкодження пломби чи навмисного втручання в ЗВТ/лічильник газу процедура, передбачена цією главою, не застосовується.

При порушеннях, пов'язаних з пошкодженням ЗВТ та/або пломб на ЗВТ, за наявності по об'єкту споживача даних дублюючого ВОГ, а також в ситуації, коли наявні дані в обчислювачі/коректорі об'єму газу є достатніми для визначення об'єму природного газу по об'єкту споживача, процедура, передбачена цією главою, не застосовується.

5. Порядок оформлення акта про порушення

1. У разі виявлення у споживача або несанкціонованого споживача порушень, визначених у главі 2 цього розділу, на місці їх виявлення представником Оператора ГРМ складається акт про порушення за формою, наведеною в додатку 11 до цього Кодексу.

2. Акт про порушення після пред'явлення представником Оператора ГРМ службового посвідчення складається в присутності споживача / несанкціонованого споживача та/або незаінтересованої особи (представника власника/користувача, на території чи об'єкті якого сталося порушення, або органу місцевого самоврядування) за умови посвідчення його особи та засвідчується їх особистими підписами. У разі якщо комерційний вузол обліку, на якому сталося порушення, знаходиться на території (в приміщенні) Оператора ГРМ, останній повинен завчасно попередити споживача про час і місце складання акта про порушення.

Акт про порушення складається в двох примірниках, один з яких залишається у споживача (несанкціонованого споживача), який має право внести до акта про порушення свої зауваження та заперечення.

3. Представник Оператора ГРМ перед складанням акта про порушення зобов'язаний повідомити споживача (несанкціонованого споживача) про його право внести зауваження та заперечення до акта про порушення, викласти мотиви своєї відмови від його підписання або підписати його без зауважень.

4. У разі відмови споживача (несанкціонованого споживача) від підписання акта про порушення він вважається дійсним, якщо його підписали:

або більше одного представника Оператора ГРМ, а відмова споживача (несанкціонованого споживача) від підпису акта про порушення підтверджується відеозйомкою;

або представник Оператора ГРМ та одна незаінтересована особа (представника власника/користувача, на території чи об'єкті якого сталося порушення, або органу місцевого самоврядування) за умови посвідчення цієї особи.

Акт про порушення щодо відмови побутового споживача (фізичної особи) в доступі до власного об'єкта вважається дійсним, якщо його підписали представник Оператора ГРМ та одна незаінтересована особа (представник житлово-експлуатаційної організації, балансоутримувач або управитель будинку, виборна особа будинкового, вуличного, квартального чи іншого органу самоорганізації населення або представник органу місцевого самоврядування) за умови посвідчення їх осіб.

У разі відмови споживача (несанкціонованого споживача) від підписання акта про порушення про це робиться відмітка в обох примірниках акта про порушення, один з яких надсилається споживачу (несанкціонованому споживачу) рекомендованим поштовим відправленням.

5. Споживач (несанкціонований споживач) та представники Оператора ГРМ під час виявлення порушення та складання акта про порушення мають право здійснювати фото- та відеозйомку для фіксації виявленого порушення чи інших дій та фактів, про що зазначається в акті про порушення.

До акта про порушення сторонами можуть бути додані пояснення, зауваження, заперечення та докази, перелік яких (за наявності) зазначається в акті про порушення.

6. У разі незгоди споживача (несанкціонованого споживача) із зафіксованим в акті про порушення порушенням, яке стосується пошкодження пломб (крім факту їх відсутності або спрацювання магнітного індикатора), пошкодження ЗВТ/лічильника газу (крім явних ознак навмисного в них втручання), він може вимагати проведення їх експертизи чи позачергової

або експертної перевірки у порядку, визначеному цим Кодексом. У такому разі в акті про порушення робиться відповідний запис, при цьому представник Оператора ГРМ здійснює заходи щодо пакування пошкодженої пломби та/або лічильника газу (ЗВТ) та складає відповідний акт про направлення їх на експертизу чи позачергову або експертну перевірку. До отримання їх результатів нарахування, передбачені цим Кодексом, не застосовуються.

У разі визнання споживачем (несанкціонованим споживачем) факту умисного пошкодження ним пломби/ЗВТ (лічильника газу), про що окремо зазначається в акті про порушення, заходи з проведення експертизи чи позачергової або експертної перевірки не проводяться.

7. На дату складання акта про порушення представник Оператора ГРМ забезпечує усунення виявленого порушення, про що в акті про порушення робиться відповідний запис. У разі неможливості усунути порушення на дату складання акта про порушення (відсутні відповідні засоби чи повноваження) представник Оператора ГРМ робить відповідний запис в акті про порушення та надалі забезпечує контроль за усуненням порушення, що підтверджується окремо складеним актом про усунення порушення.

Під час складання акта про порушення, акта про усунення порушення, акта про припинення/відновлення газопостачання тощо представниками Оператора ГРМ обов'язково фіксуються та зазначаються у вищезазначених актах показання лічильника газу (ЗВТ), за винятком випадків відмови у доступі до об'єкта споживача, де розташований лічильник газу (ЗВТ).

8. Акт про порушення має бути розглянутим комісією з розгляду актів про порушення Оператора ГРМ, яка визначає його правомірність та приймає щодо них відповідне рішення.

При складанні акта про порушення представник Оператора ГРМ зазначає в ньому про необхідність споживача (несанкціонованого споживача) бути присутнім на засіданні комісії, на якому буде розглянуто складений акт про порушення, та визначає:

- 1) місцезнаходження комісії з розгляду актів про порушення;
- 2) дату та орієнтовний час проведення засідання комісії, на якому буде розглядатися складений акт про порушення;
- 3) контактний телефон особи Оператора ГРМ (для уточнення інформації щодо часу та місця засідання комісії).

9. До складу комісії з розгляду актів про порушення має входити не менше трьох представників Оператора ГРМ зі складу інженерно-технічного персоналу та юристів.

Крім того, Оператор ГРМ офіційним листом має запросити для участі на постійній основі у складі комісії по одному уповноваженому представнику метрологічної організації та територіального органу Регулятора.

Остаточний склад комісії з розгляду актів про порушення затверджується наказом Оператора ГРМ.

За вимогою однієї зі сторін на засідання комісії в окремому випадку можуть бути додатково залучені інші представники, зокрема від виробника ЗВТ чи виробника пломби, повноваження яких підтверджуються в установленому законодавством порядку.

10. Споживач (несанкціонований споживач) зобов'язаний бути присутнім на засіданні комісії з розгляду актів про порушення, на якому буде розглядатися складений на нього акт про порушення.

За неможливості бути присутнім на засіданні особисто споживач (несанкціонований споживач) має право дати письмову згоду у довільній формі на проведення засідання без його присутності або у присутності його уповноваженої особи.

У разі неприбуття споживача (несанкціонованого споживача) та/або уповноваженої ним особи на засідання комісії остання розглядає складений акт про порушення без його (її) участі.

11. За результатами розгляду акта про порушення на засіданні комісії може бути прийнято рішення про його задоволення (повністю або частково), або необхідність додаткового обстеження чи перевірки, або додаткових пояснень тощо, або скасування акта про порушення.

При задоволенні комісією акта про порушення складається акт-розрахунок необлікованого (донарахованого) об'єму та обсягу природного газу і його вартості.

При складанні акта-розрахунку враховується таке:

1) розрахований відповідно до вимог цього розділу необлікований (донарахований) об'єм природного газу, що припадає на період до 01 числа місяця, в якому прийнято рішення комісії щодо задоволення акта про порушення (тобто до закритого балансового періоду), не потребує коригування (включення до) закритих періодів, а його вартість в повному обсязі має бути компенсована споживачем (несанкціонованим споживачем) Оператору ГРМ. При цьому вартість природного газу визначається за цінами закупівлі природного газу Оператором ГРМ протягом періоду необлікованого природного газу;

2) розрахований відповідно до вимог цього розділу необлікований (донарахований) об'єм природного газу, що припадає на період після 01-го числа місяця, в якому прийнято рішення комісії щодо задоволення акта про порушення, включається в баланс поточного календарного місяця за загальними правилами і вважається об'ємом постачання природного газу споживачу його діючим постачальником. Виключенням є об'єм природного газу, нарахований несанкціонованому споживачу та споживачу, у якого відсутній постачальник, вартість якого має бути компенсована Оператору ГРМ за цінами закупівлі ним природного газу в поточному календарному місяці;

3) при розрахунку необлікованого (донарахованого) об'єму природного газу має бути віднятий об'єм природного газу, фактично сплачений споживачем протягом періоду порушення. Виключенням є несанкціонований відбір природного газу поза охопленням комерційного вузла обліку;

4) при розрахунку необлікованого (донарахованого) об'єму природного газу пільги та субсидії, на які має право побутовий споживач, не враховуються.

12. Вартість необлікованого (донарахованого) об'єму природного газу, яка пред'являється до сплати споживачу (несанкціонованому споживачу) в результаті задоволення акта про порушення, зазначається в окремому платіжному рахунку Оператора ГРМ, який надається під особистий підпис споживача (несанкціонованого споживача) або надсилається йому

рекомендованим поштовим відправленням разом із супровідним листом, що оформлюється у довільній формі.

Якщо об'єм та/або вартість необлікованого (донарахованого) природного газу буде оскаржуватися споживачем (несанкціонованим споживачем) у судовому порядку, тоді до винесення остаточного рішення у судовій справі заборгованість за необлікований (донарахований) об'єм природного газу не вважається простроченою.

13. Акти про порушення реєструються в журналі реєстрації актів про порушення Оператора ГРМ. Журнал повинен бути пронумерований, прошитий, скріплений печаткою (за наявності) Оператора ГРМ. Строк зберігання журналу становить три роки від дати останнього в ньому запису.

Акт про порушення, акт-розрахунок та рахунок на сплату вартості необлікованого (донарахованого) об'єму природного газу, а також документи, які підтверджують факт їх отримання споживачем (несанкціонованим споживачем), та інші документи, пов'язані з актом про порушення, зберігаються Оператором ГРМ не менше трьох років від дати оформлення акта про порушення.

14. У разі самовільного під'єднання побутовим споживачем газових приладів промислового характеру (газогенератори тощо) та/або таких, що використовуються ним для професійної чи комерційної діяльності, перерахунок здійснюється за цінами і тарифами, встановленими для промислових споживачів та суб'єктів господарювання.

15. Якщо до виявлення порушення споживач розраховувався за лічильником, відновлення розрахунків за лічильником здійснюється після усунення порушення та фіксації показань лічильника в акті про усунення порушення та/або акті відновлення газопостачання, на підставі яких Оператор ГРМ поновлює розрахунки споживача за лічильником.

6. Порядок компенсації споживачу завданих збитків та перерахунок наданих послуг у разі порушення Оператором ГРМ вимог цього Кодексу

1. За наявності порушень, передбачених пунктом 4 глави 2 цього розділу, за які Оператор ГРМ має компенсувати споживачу завдані збитки та здійснити перерахунок наданих послуг, споживач має подати Оператору ГРМ претензію, складену в довільній формі.

Претензія надається письмово та повинна бути зареєстрована в спеціальному журналі Оператора ГРМ.

2. Перерахунок наданих послуг Оператора ГРМ та компенсація завданих споживачу збитків здійснюються з урахуванням такого:

1) у разі безпідставного припинення газопостачання (розподілу природного газу) споживачу з вини Оператора ГРМ він відшкодовує споживачу вартість або об'єм недовідпущеного природного газу, що обчислюється, виходячи з підтвердженого обсягу природного газу (норма застосовується щодо споживачів, що не є побутовими) або планового місячного об'єму споживання (норма застосовується щодо споживачів, що є побутовими) на відповідний період за договором розподілу природного газу та з урахуванням періоду безпідставного припинення газопостачання.

У разі якщо безпідставне припинення газопостачання завдало споживачеві матеріальної та/або моральної шкоди, Оператор ГРМ відшкодовує її у добровільному порядку або за рішенням суду;

2) за наявності заяви споживача про необхідність здійснення перевірки тиску та/або якісних показників природного газу Оператор ГРМ зобов'язаний здійснити перевірку цих параметрів у порядку, визначеному главою 2 розділу VIII цього Кодексу.

У разі підтвердження факту відхилення параметрів якості газу та/або його тиску від вимог цього Кодексу Оператор ГРМ здійснює перерахунок об'ємів (обсягів) розподіленого/спожитого природного газу по об'єкту споживача відповідно до вимог цього Кодексу, а споживач отримує від Оператора ГРМ компенсацію, яка розраховується відповідно до глави 3 розділу VIII цього Кодексу;

3) шкода, завдана об'єкту і майну споживача, його життю та здоров'ю, підлягає відшкодуванню в повному обсязі Оператором ГРМ, якщо ця шкода стала наслідком порушення Оператором ГРМ вимог цього Кодексу, ПБСГ, умов договору розподілу природного газу та інших нормативно-правових актів, що регламентують відносини Оператора ГРМ і споживачів у сфері надання послуг з розподілу природного газу, якщо інше не передбачено законодавством;

4) Оператор ГРМ не відповідає за ненадання або неякісне надання послуг з розподілу природного газу, включаючи цілодобове забезпечення потужності об'єкта споживача в місці його приєднання, якщо це сталося з вини споживача (відмова в доступі до об'єкта споживача, недотримання умов експлуатації газового обладнання тощо) або внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного, природного або екологічного характеру.

3. У разі якщо між Оператором ГРМ і споживачем не досягнуто згоди щодо компенсації споживачу завданих збитків чи перерахунку наданих послуг, спірні питання вирішуються в судовому порядку.

ХІІ. Балансування газорозподільної системи

1. Порядок балансування газорозподільної системи

1. Балансування об'ємів (обсягів) природного газу, що подається в газорозподільну систему та розподіляється і передається з ГРМ за певний період, забезпечується Оператором ГРМ та включає:

фізичне балансування ГРМ;

комерційне балансування ГРМ.

2. Фізичне балансування ГРМ є комплексом технічних і технологічних заходів, які вживаються Оператором ГРМ для утримання тиску природного газу в ГРМ на рівні, необхідному для безпечного й ефективного розподілу природного газу. Головною метою фізичного балансування є врівноваження кількості газу, що подається в ГРМ, з кількістю газу, що розподіляється та передається з ГРМ.

3. Комерційним балансуванням ГРМ є встановлення на підставі документально оформлених даних відповідності між фактичним об'ємом (обсягом) надходження природного газу в ГРМ за відповідний період та фактичним об'ємом (обсягом)

розподіленого і переданого за цей період природного газу з ГРМ з урахуванням об'єму (обсягу) фактичних втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу в ГРМ, понесених Оператором ГРМ протягом цього періоду, зокрема для забезпечення фізичного балансування.

Перевищення об'єму (обсягу) розподіленого і переданого природного газу з ГРМ та фактичних втрат і виробничо-технологічних витрат газу в ГРМ за відповідний період над його надходженням в ГРМ, що є негативним дисбалансом, - не допускається.

4. Для недопущення негативного дисбалансу в ГРМ за підсумками місяця або календарного року та виходячи зі специфіки формування розподілених і спожитих об'ємів (обсягів) природного газу по об'єктах побутових споживачів, що пов'язана з неможливістю одночасно зафіксувати спожитий об'єм газу на кожне 01 число місяця та необхідністю нарахування цих об'ємів, виходячи із норм споживання (на об'єктах споживачів без лічильників), планових місячних об'ємів споживання (на об'єктах споживачів з лічильниками, які не передали до Оператора ГРМ їх показання) та ураховуючи касовий метод розрахунків зазначених споживачів, що передбачено цим Кодексом і є природним фактором невідповідності сформованого Оператором ГРМ об'єму (обсягу) розподіленого природного газу по об'єктах побутових споживачів порівняно з їх фактичним відбором природного газу з ГРМ, встановлюється такий порядок комерційного балансування ГРМ:

1) Оператор ГРМ за підсумками місяця та календарного року на підставі складених актів приймання-передачі природного газу з Оператором ГТС та ГДП і ВБГ, які підключені до ГРМ, а також із суміжними Операторами ГРМ, які передають газ до ГРМ, формує загальний об'єм (обсяг) природного газу, який надійшов до ГРМ у зазначений період;

2) Оператор ГРМ за підсумками місяця та календарного року на підставі складених актів приймання-передачі природного газу із суміжними Операторами ГРМ, які отримують газ з ГРМ, формує загальний об'єм (обсяг) природного газу, який переданий до суміжної ГРМ у зазначений період;

3) Оператор ГРМ за підсумками місяця та календарного року формує загальний об'єм (обсяг) природного газу, розподіленого споживачам (у тому числі побутовим споживачам), підключеним до/через ГРМ, за правилами та вимогами, визначеними цим Кодексом;

4) різниця між об'ємом (обсягом) надходження природного газу в ГРМ протягом місяця (календарного року) і об'ємом (обсягом) природного газу, який розподілений по підключених до/через ГРМ об'єктів споживачів та переданий в суміжні ГРМ протягом зазначеного періоду, - є об'ємом (обсягом) фактичних втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу в ГРМ, понесених Оператором ГРМ протягом зазначеного періоду.

5. Порядок документального оформлення приймання-передачі природного газу в точках виходу з газотранспортної системи до ГРМ між Оператором ГТС та Оператором ГРМ, у тому числі врегулювання між ними розбіжностей (за їх наявності) щодо фактичного об'єму/обсягу приймання-передачі газу, визначається [Кодексом ГТС](#) та договором транспортування природного газу.

6. Порядок документального оформлення приймання-передачі природного газу між Оператором ГРМ та ГДП чи ВБГ, який підключений до ГРМ, а також із суміжним Оператором ГРМ здійснюється відповідно до розділів VI та IX - XI цього Кодексу та технічної угоди про умови приймання-передачі газу ГРМ, укладеної між сторонами.

7. Оператор ГРМ за підсумками місяця та календарного року складає відповідні акти про загальний об'єм (обсяг) природного газу, який:

надійшов до ГРМ протягом визначеного періоду, у тому числі в розрізі суміжних суб'єктів ринку природного газу;

переданий в суміжні ГРМ протягом визначеного періоду, у тому числі в розрізі суміжних Операторів ГРМ;

розподілений з ГРМ по об'єктах споживачів, підключених до/через ГРМ, протягом визначеного періоду, у тому числі в розрізі кожної категорії споживачів (промисловість, бюджет, виробники теплової енергії, населення, інші, передбачені законодавством).

8. Порядок обміну даними між Оператором ГРМ та Оператором ГТС щодо планових об'ємів/обсягів природного газу (підтверджених номінацій) та фактичних об'ємів/обсягів природного газу (алокацій) за суб'єктами ринку природного газу на території ліцензованої діяльності Оператора ГРМ регулюється вимогами [Кодексу ГТС](#) та договором транспортування природного газу, укладеним між Оператором ГТС та Оператором ГРМ.

2. Порядок балансування обсягів газу по об'єктах споживачів, підключених до/через ГРМ

1. Порядок узгодження підтверджених обсягів природного газу (номінацій), що виділяються постачальником для власних споживачів, зокрема порядок їх коригування протягом розрахункового періоду (реномінації), та їх доведення до Оператора ГРМ визначається [Кодексом ГТС](#).

Підтвержені обсяги природного газу (підтвержені номінації) на відповідний календарний період доводяться до споживача (крім побутового споживача) його постачальником згідно з умовами договору про постачання природного газу.

2. Порядок визначення та підтвердження фактичного об'єму (обсягу) споживання природного газу по об'єктах споживачів, підключених до/через ГРМ, здійснюється відповідно до розділів VI, IX - XI цього Кодексу та договору розподілу природного газу, укладеного між Оператором ГРМ та споживачем, у тому числі побутовим споживачем.

За підсумками розрахункового періоду (місяця) Оператор ГРМ формує за кожним споживачем (у тому числі щодо об'єктів побутових споживачів) дані про його (їх) фактичне споживання природного газу (алокацію) та у порядку, визначеному [Кодексом ГТС](#), передає їх до Оператора ГТС. Визначені Оператором ГРМ об'єми (обсяги) споживання природного газу по об'єктах споживачів є обов'язковими для його постачальника у відносинах між постачальником та Оператором ГТС при співставленні підтвердженого обсягу природного газу по об'єктах споживачів (затвердженій номінації) та його фактичного споживання (алокації).

3. Споживач (крім побутового споживача) має дотримуватися підтвердженого обсягу природного газу (затвердженій номінації), визначеного для нього його постачальником на відповідний розрахунковий період, а у разі наближення можливого його перевищення за підсумками розрахункового періоду зобов'язаний попередити про це свого постачальника та у разі відмови постачальника від коригування обсягів або неузгодження коригування (реномінації) в установленому законодавством порядку здійснити заходи з обмеження

(припинення) власного споживання природного газу для недопущення перевищення підтверджених обсягів природного газу (затвердженої номінації).

4. Порядок врегулювання постачальником позитивного або негативного дисбалансу щодо власного споживача та/або групи власних побутових споживачів визначається [Кодексом ГТС](#).

ХІІІ. Правила поведінки на випадок збоїв у роботі газорозподільних систем

1. У разі виникнення аварії або надзвичайної ситуації, яка загрожує безпеці функціонування ГРМ, Оператор ГРМ негайно вживає заходів, які мають на меті усунення аварійної ситуації, а також відновлення належної роботи ГРМ згідно з планом локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій, розробленим відповідно до вимог [Закону України "Про об'єкти підвищеної небезпеки"](#), [Кодексу цивільного захисту України](#) та чинного законодавства.

2. У разі виникнення кризової ситуації або якщо існує загроза безпеці населення, руйнування ГРМ чи цілісності ГРМ, Оператор ГРМ вживає заходів, передбачених [Правилами безпеки постачання природного газу](#) та Національним планом дій, які затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі.

3. Оператор ГРМ негайно має повідомити відповідних суміжних суб'єктів ринку природного газу, зокрема споживачів, підключених до/через ГРМ, та їх постачальників про виникнення аварії, надзвичайної ситуації або кризової ситуації, яка може впливати на роботу їх пристроїв, установок або мереж, у тому числі про очікуваний час тривалості та період обмежень у розподілі природного газу.

4. У разі виникнення аварії або надзвичайної ситуації Оператор ГРМ має право не приймати газ в точках його надходження до ГРМ або не розподіляти/передавати природний газ із ГРМ, якщо це може спричинити загрозу безпеці функціонування ГРМ, здоров'ю або життю людей, природному середовищу або завдати шкоду майну.

5. У разі виникнення аварії або надзвичайної ситуації в газовій мережі (системі) суміжного суб'єкта ринку природного газу, зокрема споживача, підключеного до/через ГРМ, що може викликати обмеження в переміщенні/доставці або одержанні природного газу, він повинен негайно повідомити Оператора ГРМ. Суміжний суб'єкт ринку природного газу зобов'язаний негайно повідомити оператора ГРМ про очікуваний час тривалості та обсяг обмежень. Порядок обміну інформацією щодо аварійних або надзвичайних ситуацій між Оператором ГТС та Оператором ГРМ визначається [Кодексом ГТС](#).

6. В аварійній або кризовій ситуації суміжний суб'єкт ринку природного газу зобов'язаний співпрацювати з Оператором ГРМ в необхідному обсязі відповідно до положень цього Кодексу.

7. Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків здійснюються Оператором ГРМ відповідно до вимог [розділу VI Кодексу цивільного захисту України](#).

8. Розслідування аварій I та II категорій проводиться згідно з вимогами Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року N 1232](#), та чинного законодавства.

9. Якщо через проведення ремонтів або здійснення технічного обслуговування чи заходів з безпеки (включаючи перевірки газових пристроїв споживачів щодо дотримання норм безпеки) об'єктів ГРМ Оператор ГРМ має припинити постачання природного газу більше ніж на 5 годин, він має повідомити споживача про час та тривалість такого припинення не пізніше ніж за 5 робочих днів до такого припинення (за умови, що таке припинення є запланованим). Якщо припинення не є запланованим, Оператор ГРМ має повідомити споживача про таке припинення якомога скоріше.

10. Оператор ГРМ може не повідомляти споживача про таке припинення за умови, що припинення триватиме менше ніж 5 годин.

11. Якщо Оператор ГРМ заявляє про необхідність тимчасового обмеження потужностей ГРМ (повного чи часткового), він може дати вказівку споживачам (на недискримінаційній та рівній основі) зменшити або припинити споживання природного газу в обсязі та на час, необхідний йому для обмеження потужностей ГРМ (повного чи часткового). Про таке обмеження Оператор ГРМ якомога скоріше повідомляє постачальника.

XIV. Порядок обміну інформацією з іншими суб'єктами ринку природного газу

1. Загальні умови

1. Система обміну інформацією використовується для обміну відомостями, пов'язаними з виконанням функцій, передбачених цим Кодексом, між Оператором ГРМ та суміжними суб'єктами ринку природного газу, зокрема споживачами, які підключені до/через ГРМ, та їх постачальниками.

2. Електронний обмін інформацією, пов'язаною з виконанням угод про взаємодію та договорів розподілу природного газу, повинен бути заснований на стандарті електронного обміну документів (EDI) у версії, розробленій для газової промисловості, під назвою EDIG@S (описаній в документі Edig@s MessageImplementationGuidelines, доступ до якого надається на сторінці <http://www.edigas.org>).

3. Детальні вимоги до формату файлів зазначаються на веб-сайті Оператора ГРМ. Дотримання форми та інформаційний зміст документів забезпечується стороною (суб'єктом ринку газу), яка формує та/або надсилає документ.

4. Обмін файлами відбувається з використанням електронної пошти або Інтернету.

5. Оператор ГРМ та суміжні суб'єкти ринку природного газу, зокрема споживачі, які підключені до/через ГРМ, та їх постачальник, забезпечують охорону та цілісність файлів, які пересилаються.

2. Відомості, які розміщуються та надсилаються Оператором ГРМ

1. Оператор ГРМ розміщує на своєму веб-сайті відомості, визначені [Законом України "Про ринок природного газу"](#), зокрема:

1) перелік послуг, що надаються таким оператором, інформацію про тарифи та інші умови надання таких послуг, включаючи технічні умови для отримання доступу та приєднання до ГТС;

- 2) методологію визначення тарифів на послуги з розподілу природного газу та методологію визначення плати за приєднання до ГРМ;
- 3) кількісні показники обсягів потужності, право користування якою було надано замовникам згідно з чинними договорами розподілу, технічної потужності та вільної потужності ГРМ у розрізі ГРП;
- 4) дані про плановані та фактичні обсяги природного газу, що переміщуються ГРМ в обсязі, що знаходиться у розпорядженні такого Оператора.

2. Оператор ГРМ розміщує на веб-сайті схему розміщення ГРП з параметрами відповідної потужності.

3. Оператор ГРМ повідомляє замовників послуг розподілу природного газу про всі події, які можуть мати вплив на надання послуг розподілу природного газу, а також на роботу суміжних систем, в тому числі про зміни термінів робіт, а також про терміни незапланованих раніше робіт шляхом розміщення інформації на своєму веб-сайті та за допомогою системи обміну інформацією COI.

3. Відомості, які передають Оператору ГТС Оператори ГРМ

1. Оператор ГРМ передає Оператору ГТС:

- 1) відомості про результати технічної перевірки відповідності номінації та реномінації;
- 2) відомості про фактичні обсяги природного газу, розподілені за споживачами, підключеними до/через ГРМ;
- 3) інформацію про виникнення перебоїв в системі Оператора ГРМ, що може вплинути на умови відбору природного газу в точках виходу з ГТС, із зазначенням причин виникнення перебоїв, очікуваного часу їх тривалості, зменшення потужності в точках приєднання до системи Оператора ГТС, значення параметрів, які не відповідають договірним умовам, підтвердження змінених номінацій, які виникають через появу перебоїв;
- 4) ЕІС-коди, що були присвоєні споживачам, підключеним до газорозподільної системи відповідного оператора, та відповідні ЕІС-коди їх точок комерційного обліку (за необхідності).

2. Зазначені вище дані направляються Оператору ГТС в електронній формі у вигляді файлів у форматі, визначеному Оператором ГТС.

3. Оператор ГРМ повідомляє диспетчерські служби Оператора ГТС про аварії в газорозподільній системі, які мають або можуть мати вплив на функціонування газотранспортної системи, протягом однієї години з часу їх виникнення.

**Заступник директора Департаменту
із регулювання відносин
у нафтогазовій сфері**

Т. Рябуха

Додаток 1
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 4 глави 1 розділу I)

ГРУПИ СПОЖИВАННЯ
за побутовими споживачами, що розраховуються за лічильниками газу, та
їх річний профіль споживання природного газу

Тип будинку	Номер групи споживання	Назва групи споживання	м куб. на 1 особу / 1 м кв.*
Багатоквартирні будинки	1	Абоненти, що використовують газ для приготування їжі (з наявним централізованим гарячим водопостачанням)	54 м куб. на 1 особу
	2	Абоненти, що використовують газ для приготування їжі (без централізованого гарячого водопостачання)	78 м куб. на 1 особу
	3	Абоненти, що використовують газ для приготування їжі та/або підігріву води	132 м куб. на 1 особу
	4	Абоненти, що використовують газ для індивідуального опалення, з опалювальною площею до 64 м кв. включно	20 м куб. на 1 м кв.
	5	Абоненти, що використовують газ для індивідуального опалення, з опалювальною площею понад 64 м кв.	20 м куб. на 1 м кв.
	6	Абоненти, що використовують газ для комплексного споживання (індивідуальне опалення та приготування їжі та/або підігрів води), з опалювальною площею до 64 м кв. включно	24 м куб. на 1 м кв.
	7	Абоненти, що використовують газ для комплексного споживання (індивідуальне опалення та приготування їжі та/або підігрів води), з опалювальною площею понад 64 м кв.	24 м куб. на 1 м кв.
Індивідуальні (приватні) будинки	8	Абоненти, що використовують газ для приготування їжі	132 м куб. на 1 особу

	9	Абоненти, що використовують газ для приготування їжі та/або підігріву води	180 м куб. на 1 особу
	10	Абоненти, що використовують газ для індивідуального опалення, з опалювальною площею до 50 м кв. включно	28 м куб. на 1 м кв.
	11	Абоненти, що використовують газ для індивідуального опалення, з опалювальною площею від 50 до 100 м кв. включно	26 м куб. на 1 м кв.
	12	Абоненти, що використовують газ для індивідуального опалення, з опалювальною площею від 100 до 250 м кв. включно	23 м куб. на 1 м кв.
	13	Абоненти, що використовують газ для індивідуального опалення, з опалювальною площею понад 250 м кв.	16 м куб. на 1 м кв.
	14	Абоненти, що використовують газ для комплексного споживання (індивідуальне опалення та приготування їжі та/або підігрів води), з опалювальною площею до 50 м кв. включно	33 м куб. на 1 м кв.
	15	Абоненти, що використовують газ для комплексного споживання (індивідуальне опалення та приготування їжі та/або підігрів води), з опалювальною площею від 50 до 100 м кв. включно	28 м куб. на 1 м кв.
	16	Абоненти, що використовують газ для комплексного споживання (індивідуальне опалення та приготування їжі та/або підігрів води), з опалювальною площею від 100 до 250 м кв. включно	26 м куб. на 1 м кв.
	17	Абоненти, що використовують газ для комплексного споживання (індивідуальне опалення та приготування їжі та/або підігрів води), з опалювальною площею понад 250 м кв.	16 м куб. на 1 м кв.

* За відсутності даних про фактичне споживання за останні 12 місяців та для нових споживачів (замовників) річний обсяг споживання газу визначається, виходячи з величини річного споживання на 1 особу чи 1 м кв. відповідної групи споживання.

Місячна частка від планового річного об'єму споживання природного газу

№ групи споживання	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
--------------------	--------	-------	----------	---------	---------	---------	--------	---------	----------	---------	----------	---------

1	8,50 %	7,67 %	8,49 %	8,22 %	8,49 %	8,22 %	8,49 %	8,49 %	8,22 %	8,49 %	8,22 %	8,50 %
2	10,70 %	9,50 %	10,00 %	8,40 %	7,70 %	6,10 %	5,70 %	5,70 %	7,20 %	8,30 %	9,80 %	11,00 %
3	10,30 %	9,10 %	9,30 %	8,50 %	7,70 %	6,30 %	6,40 %	6,50 %	7,60 %	9,20 %	9,30 %	9,80 %
4	19,90 %	16,80 %	14,30 %	9,30 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	7,50 %	13,90 %	18,30 %
5	19,90 %	16,80 %	14,30 %	9,30 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	7,50 %	13,90 %	18,30 %
6	16,47 %	16,35 %	7,97 %	7,37 %	2,47 %	2,88 %	2,03 %	2,60 %	1,91 %	5,41 %	17,35 %	17,18 %
7	16,47 %	16,35 %	7,97 %	7,37 %	2,47 %	2,88 %	2,03 %	2,60 %	1,91 %	5,41 %	17,35 %	17,18 %
8	10,70 %	9,50 %	10,00 %	8,40 %	7,70 %	6,10 %	5,70 %	5,70 %	7,20 %	8,30 %	9,80 %	11,00 %
9	10,30 %	9,10 %	9,30 %	8,50 %	7,70 %	6,30 %	6,40 %	6,50 %	7,60 %	9,20 %	9,30 %	9,80 %
10	19,90 %	16,80 %	14,30 %	9,30 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	7,50 %	13,90 %	18,30 %
11	19,90 %	16,80 %	14,30 %	9,30 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	7,50 %	13,90 %	18,30 %
12	19,90 %	16,80 %	14,30 %	9,30 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	7,50 %	13,90 %	18,30 %
13	19,90 %	16,80 %	14,30 %	9,30 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	7,50 %	13,90 %	18,30 %
14	18,70 %	16,10 %	12,75 %	5,32 %	1,44 %	1,24 %	1,29 %	1,38 %	2,17 %	8,08 %	13,51 %	18,03 %
15	18,70 %	16,10 %	12,75 %	5,32 %	1,44 %	1,24 %	1,29 %	1,38 %	2,17 %	8,08 %	13,51 %	18,03 %
16	18,70 %	16,10 %	12,75 %	5,32 %	1,44 %	1,24 %	1,29 %	1,38 %	2,17 %	8,08 %	13,51 %	18,03 %
17	18,70 %	16,10 %	12,75 %	5,32 %	1,44 %	1,24 %	1,29 %	1,38 %	2,17 %	8,08 %	13,51 %	18,03 %

Додаток 2
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 4 глави 1 розділу I)

ТЕХНІЧНА УГОДА
про умови приймання-передачі газу газорозподільною системою

(укладається між суміжними суб'єктами ринку газу, крім споживача)

_____ (місце укладення)

_____ (дата)

_____ (далі - Сторона 1)
(суб'єкт ринку природного газу, який передає газ)
в особі _____, що діє на підставі _____, з однієї сторони
і _____ (далі - Сторона 2)
(суб'єкт ринку природного газу, який приймає газ)
в особі _____, що діє на підставі _____, з іншої сторони
(далі - Сторони) уклали цю Технічну угоду про таке.

I. Предмет Технічної угоди

1. Ця Технічна угода визначає порядок приймання-передачі природного газу (далі - газ) Стороною 1 до газопроводів Сторони 2. Перелік пунктів приймання-передачі природного газу на ГВС, ПВВГ, ГРС (далі - ПППГ), через які Сторона 1 передає газ Стороні 2, наведено в додатку до цієї Технічної угоди, який є невід'ємною її частиною.
2. На кожен ПППГ Сторони складають акт розмежування балансової належності газопроводів та експлуатаційної відповідальності Сторін зі схемою підключення ПППГ, у якій відображаються потоки газу, межі балансової належності, розташування засобів вимірювальної техніки (далі ЗВТ), газоспоживального чи газорегулюючого обладнання, їх послідовність, комутаційні з'єднання тощо.
3. Планові обсяги передавання (надходження) газу через ПППГ мають бути підтверджені Оператором газотранспортної системи у встановленому [Кодексом газотранспортної системи](#) порядку.

II. Якість газу

1. Фізико-хімічні показники (далі - ФХП) газу, що подається до газових мереж, періодичність їх визначення та порядок контролю повинні відповідати вимогам, визначеним в Кодексі газорозподільних систем.
2. Визначення ФХП газу проводить власник ПППГ (Сторона 1). Місця відбору проб, періодичність визначення ФХП газу узгоджуються Сторонами окремим протоколом. Представники Сторони 2 мають право здійснювати контроль та бути присутніми при проведенні аналізів з визначення ФХП газу.
3. Сторона 1 до п'ятого числа місяця, наступного за звітним, письмово надає Стороні 2 місячний паспорт-сертифікат якості газу за всіма погодженими місцями відбору проб за звітний місяць.
4. Сторони домовились, що у випадку передачі газу Стороною 1 до газопроводів Сторони 2, які не відповідають вимогам пункту 1 цього розділу, Сторона 2 залишає за собою право припинення приймання газу від Сторони 1.
5. У разі надходження газу в ГРМ, параметри якого не відповідають параметрам, визначеним в пункті 1 цього розділу, сторони здійснюють перерахунок об'єму газу, який

надійшов до ГРМ за період, починаючи з дати останнього погодженого сторонами місячного паспорта ФХП природного газу, а Оператор ГРМ отримує від ГДП, ВБГ чи суміжного Оператора ГРМ компенсацію, яка розраховується відповідно до глави 3 розділу VIII Кодексу газорозподільних систем.

III. Пункти приймання-передачі газу

1. Вимірювання кількості газу, що передається через ПППГ, повинно здійснюватись або методом змінного перепаду тиску з використанням стандартних звужуючих пристроїв та автоматичних обчислювачів, або лічильниками газу з електронними коректорами відповідно до вимог чинної нормативної документації.

Вимірювання кількості газу, що передається через ПППГ після будівництва або реконструкції останніх, повинно проводитись:

за методом змінного перепаду тиску відповідно до вимог ДСТУ ГОСТ 8.586.1-5:2009;

при використанні лічильників газу відповідно до вимог МВУ 034/03-2008 або інших чинних нормативних документів.

ФХП газу для ПППГ приймаються за даними автоматичних потокових засобів вимірювання або хіміко-аналітичної лабораторії Сторони 1.

2. Умови і порядок визначення кількості переданого та прийнятого/переданого газу Стороною 1 через ПППГ повинні відповідати вимогам Кодексу газорозподільних систем та нормативно-правовим актам центрального органу виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної політики в нафтогазовому комплексі.

3. Метрологічні характеристики засобів вимірювальної техніки повинні відповідати встановленим вимогам.

4. ПППГ, що знаходяться в господарському підпорядкуванні Сторони 1, повинні бути забезпечені достатньою кількістю ЗВТ для безперебійного виміру кількості та ФХП газу.

5. У разі виходу з ладу одного із ЗВТ, що входить до складу комерційного вузла обліку Сторони 1, кількість поданого газу визначається за даними дублюючих обчислювачів/коректорів, а за їх відсутності і неможливості розрахунків за взаємоузгодженою методикою - за середньодобовими (середньогодинними) даними попередніх п'ятикратних періодів звітного місяця.

6. Резервні вимірювальні трубопроводи на ПППГ повинні бути відключені методом закриття кранів до та після звужуючих пристроїв або лічильників газу. Включення в роботу та виключення вимірювальних трубопроводів повинно здійснюватись за домовленістю з іншою стороною. Повідомлення про ці роботи необхідно направити іншій стороні не менш як за 5 діб до початку вказаних робіт, крім аварійних випадків. Байпасні трубопроводи повинні бути відключені шляхом закриття кранів. Крани повинні бути опломбовані представниками обох Сторін. Збереження пломб забезпечує сторона, що здійснює замір. Байпасні лінії повинні бути обладнані манометрами для контролю щільності байпасних кранів.

Якщо є технологічна необхідність установа після вузла обліку газоспоживаючого обладнання, це обладнання має бути забезпечене окремим вузлом обліку або за

домовленістю Сторін обсяг споживання газу цим обладнанням визначається розрахунковим шляхом згідно з нормативними документами.

7. При введенні в комерційну експлуатацію нового або реконструйованого вузла обліку Сторона 1 викликає представників Сторони 2 для перевірки готовності введення в комерційну експлуатацію з оформленням двостороннього акта.

8. Сторона 2 може встановлювати на ПППГ дублюючі автоматичні обчислювачі/коректори.

Сторона 2 має право побудувати дублюючий вузол обліку за межами балансової належності газопроводів Сторони 1.

Дублюючі автоматичні обчислювачі/коректори повинні відповідати таким вимогам:

мати програмне забезпечення, сумісне з програмами опитування обчислювачів диспетчерських служб Сторони 1;

бути дозволеними за результатами відомчих випробувань для використання на виробничих об'єктах Сторони 1.

Установлення дублюючих обчислювачів/коректорів або вузлів обліку газу здійснюється відповідно до погоджених Стороною 1 технічного завдання та робочого проекту. Сторона 2 повинна за власні кошти розробити проект, провести його державну експертизу, установити обладнання та провести пусканалагоджувальні роботи.

У проекті дублюючого вузла обліку газу повинні бути відображені потоки газу, межі балансової належності, розташування ЗВТ газоспоживаючого чи газорегулюючого обладнання, їх послідовність, комутаційні з'єднання тощо.

Введення дублюючих обчислювачів/коректорів або вузлів обліку газу в експлуатацію оформлюється двостороннім актом.

Після введення в експлуатацію дублюючих обчислювачів/коректорів Сторона 2 повинна передати їх на обслуговування Стороні 1 відповідно до узгодженого Сторонами договору.

Взаємовідносини Сторін під час експлуатації дублюючих вузлів обліку газу регламентуються окремим договором.

У разі встановлення дублюючих обчислювачів/коректорів або вузлів обліку газу Сторони мають рівні права на отримання вихідної інформації та доступ до дублюючих вимірювальних комплексів.

9. Сторона 1 щодоби надає Стороні 2 інформацію про кількість газу, переданого через ПППГ.

У разі необхідності один раз на місяць Сторона 1 передає Стороні 2 в електронному вигляді інформацію, яка міститься в погодинних роздруківках, у повному обсязі (об'єм та параметри газу, характер і тривалість аварійних ситуацій та втручань).

Сторона 2 має право на безперервне отримання інформації в електронному вигляді. Для цього Сторона 2 повинна розробити проект системи передачі даних (обладнання, лінії зв'язку) та погодити його зі Стороною 1.

На підставі погодженого проекту Сторона 2 за власні кошти забезпечує придбання, установаження та налагодження системи передачі даних.

Інформація повинна надаватись з ПЕОМ, з якої здійснюється безпосереднє зчитування даних з обчислювачів та коректорів.

Сторони повинні підписати договір про захист конфіденційної інформації.

IV. Порядок контролю за роботою вузлів обліку газу

1. Представники Сторони 2 мають право здійснювати періодичні перевірки ПППГ в присутності інженерно-технічного персоналу Сторони 1 згідно з річними графіками, погодженими керівниками Сторін.

2. У разі необхідності позачергової перевірки ініціатор перевірки письмово доводить це до відома іншої Сторони. Перевірка проводиться в присутності інженерно-технічного персоналу Сторони 1 не пізніше ніж у 5-денний строк з дня надходження письмового повідомлення.

У випадку виявлення недоліків, що впливають на правильність визначення кількості та якості газу, представники Сторони 2 роблять записи в журналі та складають двосторонній акт.

3. Перевірки можуть проводитись в будь-який час доби виключно в присутності інженерно-технічного персоналу Сторони 1.

4. Сторони мають право вимагати проведення позачергової повірки. Якщо результати повірки негативні, оплата за проведення позачергової повірки проводиться власником цих приладів, при позитивних результатах повірки - стороною, яка вимагала проведення позачергової повірки.

5. Заміна або ревізія вимірних діафрагм та ЗВТ проводиться Стороною 1 у присутності уповноваженого представника Сторони 2 в таких випадках:

під час періодичної атестації звужуючого пристрою дільниці;

у разі виробничої необхідності;

при аргументованій вимозі однієї із сторін.

У всіх випадках після закінчення вказаних робіт Сторона 2 має право опломбувати діафрагмовий вузол та ЗВТ з оформленням відповідного двостороннього акта. Забезпечення збереження пломби здійснює Сторона 1.

6. Калібрування ЗВТ проводиться еталонними засобами вимірювання. Еталонні засоби повинні бути атестованими в територіальних органах спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері метрології. Після закінчення калібрування ЗВТ представники обох Сторін підписують протокол калібрування. Представник Сторони 2 після закінчення повірки, калібрування має право опломбувати вимірювальні комплекси в робочому стані, про що складається відповідний акт. Забезпечення збереження пломб здійснює власник вузла обліку.

7. Якщо у погоджені терміни відповідно до річних графіків представник Сторони 2 не з'явився на ПППГ для проведення перевірки чи калібрування вузла обліку газу або ЗВТ, то Сторона 1 - власник вузла обліку має право розпломбувати систему обліку, виконати її перевірку (калібрування) і скласти протокол перевірки (калібрування) в односторонньому порядку з позначкою в протоколі, що представник Сторони 2 для проведення перевірки (калібрування) не з'явився.

8. У випадку нештатних ситуацій (вихід з ладу первинного перетворювача витратного параметра, схеми обчислювача, системи живлення та іскрозахисту) Сторона 1 - власник ПППГ повинна вжити термінових заходів щодо забезпечення нормальної роботи системи обліку газу, про що повідомляє Сторону 2 диспетчерськими каналами зв'язку та може в односторонньому порядку проводити калібрування приладів.

V. Оформлення актів приймання-передачі газу

1. Кількість переданого та прийнятого газу за календарний місяць визначається диспетчерськими службами Сторін на підставі показань вимірювальних комплексів комерційних вузлів обліку газу.

2. Контрактна година для всіх типів приладів обліку встановлюється о 9.00 за київським часом. Поточний (звітний) місяць закінчується о 9.00 першого числа наступного місяця.

3. Місячний акт приймання-передачі газу (з розшифруванням за кожним ПППГ) складається та підписується представниками Сторін п'ятого числа місяця, наступного за звітним, у чотирьох примірниках українською мовою по два примірники кожній стороні. Підставою для складання місячних актів приймання-передачі газу є погодинні роздруківки з автоматичних обчислювачів для кожного комерційного вузла обліку газу. У разі допущення помилки в одному з місячних актів її треба виправити і оформити окремим протоколом.

4. Місячні акти приймання-передачі, оформлені та підписані представниками Сторін, та роздруківки з автоматичних обчислювачів повинні зберігатися у Сторін протягом одного року, після чого мають бути передані до архіву.

5. У разі непідписання Стороною 2 місячних актів приймання-передачі Сторона 1 оформлює акти в односторонньому порядку на підставі показників приладів обліку власника комерційного ПППГ, про що сповіщає Сторону 2. Указані односторонні акти вважаються чинними для Сторін і діють до їх скасування в установленому порядку.

6. У випадку розгерметизації, пошкодження трубопроводу чи іншої нештатної ситуації в місячному акті приймання-передачі газу враховуються обсяги газу на власні технологічні витрати та втрати Сторони 1 на ділянці від комерційного вузла обліку газу на ПППГ до межі балансового розмежування газопроводів.

VI. Відповідальність Сторін

Сторони у випадку невиконання або неналежного виконання зобов'язань за цією Технічною угодою несуть відповідальність згідно із законодавством.

VII. Форс-мажор

1. Сторони звільняються від відповідальності за часткове або повне невиконання обов'язків за цією Технічною угодою, якщо це невиконання є наслідком форс-мажорних обставин.

2. Форс-мажорними обставинами є обставини, які виникли після підписання цієї Технічної угоди внаслідок не передбачених сторонами подій надзвичайного характеру, включаючи пожежі, землетруси, повені, зсуви та інші стихійні лиха, вибухи, війни або військові дії.

Строк виконання зобов'язань відкладається на термін, протягом якого будуть діяти такі обставини. Строк для повідомлення між Сторонами про такі обставини до 14 днів з дати їх виникнення.

3. Достатнім доказом дії форс-мажорних обставин є документ, виданий компетентним органом.

VIII. Порядок вирішення спорів

1. Сторони дійшли згоди, що всі спори (розбіжності), які можуть виникнути при виконанні умов цієї Технічної угоди, повинні вирішуватись шляхом переговорів.

2. У разі неможливості досягнення згоди шляхом переговорів спірні питання передаються на розгляд до НКРЕКП або до суду для вирішення в установленому порядку.

3. При виникненні розбіжностей між Сторонами у частині обсягу переданого (прийнятого) газу вони підлягають договірному врегулюванню або врегулюванню НКРЕКП. До врегулювання розбіжностей обсяг переданого (прийнятого) газу встановлюється відповідно до показань приладів обліку власника комерційного ПППГ.

4. Сторона, яка не згодна з визначенням добової чи місячної кількості поданого газу, повинна заявити про це іншій Стороні протягом п'яти днів з дати оформлення акта або іншого документа, що підтверджує кількість поданого (прийнятого) газу.

5. Вирішення спірних питань щодо метрологічного стану вимірювальних дільниць може здійснюватися на підставі висновку відповідного територіального органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері метрології, до якого звертається заінтересована Сторона. Якщо одна зі Сторін не згодна із висновком цього органу, вона може звернутися до суду. До вирішення спору судом Сторони керуються вищевказаним висновком.

IX. Інші умови

1. Ця Технічна угода складена у двох примірниках (по одному для кожної зі Сторін), які мають однакову юридичну силу.

2. Зміни та доповнення до цієї Технічної угоди вносяться за взаємним узгодженням Сторін та в порядку, передбаченому чинним законодавством.

3. Сторони зобов'язуються повідомити одна одну про зміни свого найменування, своїх платіжних реквізитів, місцезнаходження (місця проживання), номерів телефонів, телефаксів та зміну форми власності, а також про всі інші зміни, які можуть вплинути на реалізацію цієї Технічної угоди та виконання зобов'язань за нею, у п'ятиденний строк з дня виникнення відповідних змін.

4. Дія цієї Технічної угоди припиняється за згодою Сторін або у випадках, передбачених чинним законодавством України.

5. У випадках, не передбачених цією Технічною угодою, Сторони керуються чинним законодавством України.

X. Строк дії Технічної угоди

Ця Технічна угода набирає чинності з "___" _____ 20__ року та вважається продовженою, якщо за місяць до закінчення року однією зі Сторін не буде заявлено про відмову від цієї Технічної угоди або її перегляд.

XI. Реквізити Сторін

Сторона 1:

тел.: _____

М. П. (за наявності)

(підпис, ініціали, прізвище)

_____ 20__ року

Сторона 2:

тел.: _____

М. П. (за наявності)

(підпис, ініціали, прізвище)

_____ 20__ року

Додаток 3
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 2 глави 1 розділу III)

ДОГОВІР на експлуатацію складових газорозподільної системи

(місце укладення)

(дата)

(найменування (прізвище, ім'я та по батькові) власника складової газорозподільної системи)

(далі - Замовник) в особі _____,

(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

що діє на підставі _____,

(реквізити довіреності або установчого документа)

з однієї сторони, і _____
(найменування, організаційно-правова форма Оператора газорозподільної системи)
(далі - Виконавець) в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
що діє на підставі _____,
(реквізити довіреності або установчого документа)
з іншої сторони (далі - Сторони), керуючись Кодексом газорозподільних систем та іншими
нормативно-правовими актами, уклали договір на експлуатацію складових газорозподільної
системи (далі - Договір) про таке:

I. Предмет Договору

1. За цим Договором Замовник передає Виконавцю в експлуатацію складові газорозподільної системи, які безпосередньо підключені (приєднані) до газових мереж Виконавця, який є Оператором газорозподільної системи (Оператором ГРМ), та використовуються для забезпечення розподілу природного газу споживачам, підключеним (приєднаним) до складових газорозподільної системи Замовника.

2. Під складовими газорозподільної системи розуміється об'єкт газопостачання, наданий Замовником для експлуатації Виконавцем, що перебуває у власності Замовника, вказаний Сторонами в додатку 1 до цього Договору (далі - об'єкт).

3. Надання послуг з експлуатації об'єкта включає здійснення Виконавцем комплексу технічних заходів, необхідних для забезпечення розподілу природного газу, виконання робіт з технічного обслуговування, огляду, обстеження та поточного ремонту, в строки та порядку, що передбачені цим Договором та чинними нормативно-правовими актами (далі - послуги (роботи)).

4. Перелік послуг (робіт) з експлуатації об'єкта газопостачання, що надаються Виконавцем, у якому вказується, зокрема, графік виконання та вартість таких послуг (робіт), є невід'ємною частиною цього Договору.

5. Надання послуг (робіт) здійснюється за умови наявності у Замовника документів, що підтверджують право власності на об'єкт, а також:

виконавчо-технічної документації на об'єкт згідно з вимогами нормативно-правових актів та нормативних документів;

акта розмежування меж балансової належності газопроводів та експлуатаційної відповідальності Сторін;

відповідності об'єктів газопостачання правилам технічної експлуатації і вимогам Правил безпеки систем газопостачання, затверджених [наказом Міністерства енергетики України від 15 травня 2015 року N 285](#), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 08 червня 2015 року за N 674/27119 (далі - Правила безпеки).

II. Вартість послуг (робіт) та порядок розрахунків

1. Вартість послуг (робіт) визначається Сторонами відповідно до переліку послуг (робіт) з експлуатації об'єкта газопостачання, що надаються Виконавцем Замовнику, та становить _____ грн, крім того, податок на додану вартість _____ грн.

2. Замовник сплачує Виконавцю вартість послуг (робіт) з експлуатації об'єкта Замовника, визначену в пункті 1 цього розділу, на поточний рахунок Виконавця з урахуванням податку на додану вартість в такому порядку:

3. У разі необхідності проведення капітального ремонту об'єкта чи його частини Виконавець надсилає Замовнику повідомлення. Замовник повинен протягом 10 робочих днів з дати отримання повідомлення повідомити Виконавця про спосіб проведення капітального ремонту (Виконавцем чи із залученням спеціалізованих організацій) або про відмову від його проведення.

4. Фактичні обсяги наданих послуг (робіт) оформлюються щокварталу актом наданих послуг (робіт), який складається та подається Виконавцем на розгляд Замовника у двох примірниках. Замовник зобов'язується протягом _____ днів від дати передачі актів наданих послуг (робіт) підписати їх та повернути один примірник кожного акта Виконавцю або надати в письмовій формі мотивовану відмову від підписання такого акта. У випадку неповернення Замовником акта наданих послуг (робіт) та ненадання обґрунтованих заперечень щодо нього у визначений строк цей акт вважається погодженим Замовником в редакції Виконавця.

5. Остаточний розрахунок за послуги (роботи), визначені пунктом 3 цього розділу, а також за надання додаткових послуг (робіт) Власнику, пов'язаних з експлуатацією об'єкта, здійснюється не пізніше п'яти календарних днів після підписання акта наданих послуг (робіт) на підставі рахунка Виконавця.

III. Права Сторін

1. Виконавець має право:

- 1) експлуатувати об'єкт, використовуючи його для провадження своєї господарської діяльності з розподілу природного газу, та здійснювати технічне обслуговування об'єкта;
- 2) за погодженням із Замовником укласти договір страхування об'єкта на користь Замовника за рахунок Замовника.

2. Замовник має право:

- 1) контролювати своєчасність та якість надання послуг (робіт) за цим Договором;
- 2) вимагати від Виконавця надання обґрунтування застосованих цін на послуги (роботи);

- 3) за письмовим запитом щокварталу отримувати від Виконавця інформацію про технічний стан об'єкта, умови його експлуатації;
- 4) вимагати від Виконавця належної експлуатації об'єкта, дотримання вимог нормативних документів та нормативно-правових актів щодо ведення необхідної документації, журналів, відомостей тощо;
- 5) за попереднім письмовим погодженням з Виконавцем залучати до виконання поточного та/або капітального ремонту об'єкта спеціалізовані організації.

IV. Обов'язки Сторін

1. Виконавець зобов'язується:

- 1) якісно надавати послуги (роботи), визначені цим Договором, гарантувати безпечні умови експлуатації об'єктів газопостачання за умови додержання Замовником [Правил безпеки](#);
- 2) додержуватись строків виконання послуг (робіт) згідно з узгодженим Сторонами графіком;
- 3) надавати Замовнику на його прохання необхідну інформацію про хід надання послуг (робіт);
- 4) при наданні послуг (робіт) дотримуватись [Правил безпеки](#), державних будівельних норм та правил, інших нормативних документів та нормативно-правових актів щодо порядку, строків та якості виконання робіт, порядку їх оформлення;
- 5) у разі зміни ринкової ціни на певні види послуг (робіт), необхідних для надання Замовнику передбачених цим Договором послуг, повідомляти Замовника про такі зміни одночасно з пропозицією щодо зміни вартості послуг (робіт) з експлуатації об'єкта газопостачання, що надаються Виконавцем;
- 6) приєднувати до об'єкта газопроводи третіх осіб виключно за погодженням із Замовником.

2. Замовник зобов'язується:

- 1) надати Виконавцю документи, що підтверджують право власності Замовника на об'єкт, виконавчо-технічну документацію на об'єкт, акт розмежування меж балансової належності газопроводів та експлуатаційної відповідальності Сторін, документи про відповідність газоспоживаючого обладнання правилам технічної експлуатації і вимогам [Правил безпеки](#);
- 2) своєчасно оформлювати акти виконаних послуг (робіт) та розраховуватись з Виконавцем;
- 3) забезпечити проведення капітального ремонту об'єкта власними силами або відшкодувати витрати на його проведення Виконавцем;
- 4) брати участь у розслідуванні нещасних випадків та аварій, що сталися на об'єкті чи у зв'язку з його використанням.

V. Відповідальність Сторін

1. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань за цим Договором Сторони несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України.

2. За несвоєчасну оплату послуг (робіт) Виконавця Замовник сплачує пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який нараховувалась пеня, за кожен день прострочення.

VI. Строк дії Договору

1. Цей Договір є укладеним і набирає чинності з дати підписання його Сторонами і діє до _____.

Якщо протягом 1 місяця до закінчення строку дії цього Договору жодна зі Сторін не заявляє про припинення його дії, цей Договір вважається укладеним на такий самий новий строк та на тих самих умовах.

2. Одностороння зміна чи розірвання цього Договору не допускається, крім випадку, передбаченого підпунктом 1 пункту 3 цього розділу. Розірвання цього Договору у випадках, не передбачених пунктом 3 цього розділу, здійснюється в судовому порядку.

3. Цей Договір може бути достроково розірваний:

1) за взаємною згодою Сторін;

2) у випадку припинення Виконавця.

VII. Прикінцеві положення

1. Цей Договір укладений у двох примірниках, кожний з яких має однакову юридичну силу. Один з примірників зберігається у Замовника, інший - у Виконавця.

2. Усі зміни та доповнення до цього Договору оформлюються додатковими угодами до цього Договору.

3. Додаткові угоди, додатки до цього Договору є його невід'ємними частинами і мають юридичну силу, якщо вони укладені з дотриманням вимог законодавства та підписані уповноваженими представниками Сторін.

4. Сторони зобов'язуються вчасно повідомляти одна одну про зміни свого місцезнаходження (місця проживання), банківських реквізитів, номерів телефонів, факсів, установчих документів, а також про _____

_____ шляхом направлення листа.

VIII. Місцезнаходження та банківські реквізити Сторін

Виконавець:

Замовник:

Телефон: _____

Телефон: _____

Факс: _____

Факс: _____

М. П. (за наявності)

М. П. (за наявності)

(посада, підпис) (ініціали,
прізвище)

(посада, підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 20__ року

_____ 20__ року

Додаток 4
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 2 глави 1 розділу III)

ДОГОВІР на господарське відання складовими газорозподільної системи

(місце укладення)

(дата)

(найменування (прізвище, ім'я та по батькові) власника складових газорозподільної системи)
(далі - Власник) в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
що діє на підставі _____,
(реквізити довіреності або установчих документів)
з однієї сторони, і _____,
(найменування, організаційно-правова форма Оператора газорозподільної системи)
(далі - Підприємство) в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
що діє на підставі _____, з іншої сторони
(реквізити довіреності або установчих документів)
(далі - Сторони), керуючись Кодексом газорозподільних систем та іншими нормативно-правовими актами, уклали договір на господарське відання складовими газорозподільної системи (далі - Договір) про таке:

I. Предмет Договору

1. Предметом цього Договору є надання Підприємству на праві господарського відання належних Власнику складових газорозподільної системи (далі - майно), які безпосередньо підключені (приєднані) до газових мереж Підприємства, що є Оператором газорозподільної системи (Оператором ГРМ), та використовуються для забезпечення розподілу природного газу споживачам, підключеним (приєднаним) до майна Власника.
2. Перелік майна, яке надається Підприємству на праві господарського відання, зазначається в додатку, який є невід'ємною частиною цього Договору.
3. Право господарського відання майном у Підприємства виникає з дати підписання Сторонами цього Договору та акта приймання-передачі майна.

II. Правовий режим майна

1. Право власності на майно, передане за цим Договором, належить Власнику.
2. Укладення цього Договору не змінює права власності на майно, надане Підприємству на праві господарського відання.
3. Передане на праві господарського відання майно зараховується на баланс Підприємства.
4. Підприємству забороняється відчужувати майно, а також здавати його в оренду, надавати в оперативний або фінансовий лізинг, концесію, передавати речові права щодо нього, передавати його у заставу, в управління та вчиняти будь-які дії, пов'язані зі зміною його цільового призначення, без згоди Власника у випадках, передбачених [Господарським кодексом України](#) та іншими законами.
5. Будь-які дії щодо майна можуть здійснюватися в порядку та у спосіб, що передбачені нормами чинного законодавства та умовами цього Договору. Майно не може бути використане на інші, не передбачені цим Договором, цілі.
6. Будь-які поліпшення майна (в тому числі поліпшення, що не можуть бути відокремлені від майна), здійснені Підприємством під час чинності цього Договору, є власністю Власника та не підлягають компенсації. Не є поліпшенням майна Власника приєднання такого майна до магістральних або розподільних газопроводів, а також приєднання до майна Власника газових мереж третіх осіб.
7. Відповідальність за втрату (пошкодження, знищення) майна несе Підприємство з дати підписання Сторонами цього Договору та акта приймання-передачі майна до дати повернення майна Власнику.
8. Списання майна здійснюється за погодженням з Власником у порядку, визначеному чинним законодавством для власного майна Підприємства.
9. Облік майна, яке надане відповідно до вимог цього Договору для використання на праві господарського відання, здійснюється у порядку, визначеному чинним законодавством.
10. Проведення щорічної інвентаризації майна здійснюється за рішенням Підприємства в установленому законодавством порядку.

III. Права і обов'язки Сторін

1. Власник має право:

- 1) контролювати облік майна шляхом участі в проведенні Підприємством інвентаризації майна;
- 2) контролювати технічний стан майна, ефективність його використання, дотримання Підприємством вимог нормативно-правових актів та цільового призначення під час використання майна. З цією метою Власник має право направляти Підприємству письмові запити, а також здійснювати огляд майна в присутності представників Підприємства в погоджений Сторонами час;
- 3) у випадку втрати (пошкодження, знищення), неналежної експлуатації майна з вини Підприємства вимагати від Підприємства відшкодування заподіяних втратою (пошкодженням, знищенням) майна збитків у повному обсязі та вжиття передбачених чинним законодавством заходів;
- 4) залучати Підприємство до участі у прийнятті рішень з питань організації та забезпечення безаварійної експлуатації майна;
- 5) брати участь у роботі комісії для розслідування обставин і причин аварії або нещасного випадку, які сталися внаслідок користування майном.

2. Власник зобов'язаний:

- 1) передати майно Підприємству на умовах та в порядку, встановлених у цьому Договорі;
- 2) не вчиняти дій, що перешкоджають Підприємству виконувати свої договірні зобов'язання;
- 3) не втручатись в господарську діяльність Підприємства.

3. Підприємство має право:

- 1) використовувати майно у власних господарських цілях;
- 2) самостійно приймати рішення з питань організації діяльності щодо безаварійної експлуатації майна;
- 3) залучати спеціалізовані організації для виконання будівельних, монтажних, ремонтних чи інших робіт з майном, які необхідні для здійснення належного виконання цього Договору;
- 4) без узгодження з Власником здійснювати приєднання до майна об'єктів системи газопостачання третіх осіб.

4. Підприємство зобов'язане:

- 1) прийняти майно та використовувати його з метою забезпечення надійності розподілу (транспортування) природного газу, ефективного використання майна, його збереження та підтримання в належному стані;

- 2) забезпечувати умови безпечної та безаварійної експлуатації майна;
- 3) відшкодовувати Власнику збитки, заподіяні втратою (пошкодженням, знищенням) майна, що сталася внаслідок дій чи бездіяльності Підприємства;
- 4) здійснювати технічне обслуговування майна за власний рахунок;
- 5) проводити щорічну інвентаризацію майна в порядку, визначеному чинним законодавством;
- 6) на письмовий запит Власника протягом ____ днів з дня його отримання надавати інформацію про стан майна та/або результати його інвентаризації;
- 7) у заздалегідь узгоджений Сторонами час допускати Власника чи його уповноважених представників до огляду майна;
- 8) у двадцятиденний строк з дня отримання письмового запиту Власника письмово повідомляти Власника про припинення, порушення провадження у справі про банкрутство Підприємства;
- 9) повернути майно Власнику протягом ____ днів після закінчення строку дії цього Договору з підписанням відповідного акта приймання-передачі.

IV. Відповідальність Сторін

1. За невиконання або неналежне виконання договірних зобов'язань Сторони несуть відповідальність у розмірі та порядку, передбачених чинним законодавством та цим Договором.
2. Підприємство несе відповідальність згідно із законом за втрату (пошкодження, знищення) майна, що сталася внаслідок дій чи бездіяльності Підприємства.
3. Достовірність інформації, наданої Підприємством Власнику відповідно до умов цього Договору, забезпечує керівник та головний бухгалтер Підприємства.

V. Форс-мажор

1. У разі виникнення форс-мажорних обставин Сторони звільняються від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань, передбачених цим Договором.
2. Під форс-мажорними обставинами розуміють обставини, що виникли внаслідок не передбачених Сторонами подій надзвичайного і невідворотного характеру, включаючи вибухи на газопроводі, пожежі, землетруси, повені, зсуви, інші стихійні лиха, війну або військові дії. Строк виконання зобов'язань відкладається на строк дії форс-мажорних обставин.
3. Сторони зобов'язані негайно повідомити про форс-мажорні обставини та протягом чотирнадцяти днів з дня їх виникнення надати підтвердні документи відповідно до законодавства.

Якщо Сторони без поважних причин не повідомили у зазначений строк про виникнення форс-мажорних обставин, вони надалі не мають права вимагати зміни строків виконання умов цього Договору.

VI. Вирішення спорів

1. Усі спірні питання, пов'язані з виконанням умов цього Договору, вирішуються шляхом переговорів між Сторонами.
2. У разі недосягнення згоди шляхом переговорів Сторони цього Договору мають право вирішити спір в судовому порядку.

VII. Строк дії Договору

1. Цей Договір є укладеним і набирає чинності з дати його підписання Сторонами.
2. Цей Договір укладається строком на ____ років.
3. Одностороння зміна чи розірвання цього Договору не допускається, крім випадку, передбаченого підпунктом 1 пункту 4 цього розділу. Розірвання цього Договору у випадках, не передбачених пунктом 4 цього розділу, здійснюється в судовому порядку.
4. Цей Договір може бути достроково розірваний:
 - 1) за взаємною згодою Сторін;
 - 2) у випадку ліквідації Підприємства.

VIII. Прикінцеві положення

1. Цей Договір укладений у двох примірниках, кожний з яких має однакову юридичну силу. Один з примірників зберігається у Власника, інший у Підприємства.
2. Усі зміни та доповнення до цього Договору оформлюються додатковими угодами до цього Договору.
3. Додаткові угоди, додатки до цього Договору є його невід'ємними частинами і мають однакову юридичну силу, якщо вони укладені з дотриманням вимог законодавства та підписані уповноваженими представниками Сторін.
4. Сторони зобов'язуються вчасно повідомляти одна одну про зміни свого місцезнаходження (місця проживання), банківських реквізитів, номерів телефонів, факсів, установчих документів, а також про _____

_____ шляхом направлення листа.

IX. Місцезнаходження та банківські реквізити Сторін

Власник:

Користувач:

Телефон:

Телефон:

Факс:

Факс:

М. П. (за наявності)

М. П. (за наявності)

(посада, підпис) (ініціали, прізвище)

(посада, підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 20__ року

_____ 20__ року

Додаток 5

до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 2 глави 1 розділу III)

ДОГОВІР на користування складовими газорозподільної системи

(місце укладення)

(дата)

(найменування (прізвище, ім'я та по батькові) власника складових газорозподільної системи)
(далі - Власник) в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

що діє на підставі _____,
(реквізити довіреності або установчих документів)

з однієї сторони, і _____,
(найменування, організаційно-правова форма Оператора газорозподільної системи)
(далі - Користувач) в особі _____,

що діє на підставі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
(реквізити довіреності або установчих документів)

з іншої сторони (далі - Сторони), керуючись Кодексом газорозподільних систем та іншими
нормативно-правовими актами, уклали договір на користування складовими газорозподільної
системи (далі - Договір) про таке:

I. Предмет Договору

1. Предметом цього Договору є надання Користувачеві у користування належних Власнику складових газорозподільної системи (далі - майно), які безпосередньо підключені (приєднані) до газових мереж Користувача, що є Оператором газорозподільної системи (Оператором ГРМ), та використовуються для забезпечення розподілу природного газу споживачам, підключеним (приєднаним) до майна Власника.
2. Перелік майна, яке передається за цим Договором Користувачеві, зазначається в додатку, який є невід'ємною частиною цього Договору.
3. Право користування майном у Користувача виникає з дати підписання Сторонами цього Договору та акта приймання-передачі.

II. Правовий режим майна

1. Право власності на майно, передане за цим Договором, належить Власнику.
 2. Укладення цього Договору не змінює права власності на майно, надане Користувачеві на праві користування.
 3. Передане у користування майно зараховується на баланс Користувача.
 4. Користувачу забороняється відчужувати майно, а також здавати його в оренду, надавати в оперативний або фінансовий лізинг, концесію, передавати речові права щодо нього, передавати його у заставу, в управління та вчиняти будь-які дії, пов'язані зі зміною його цільового призначення, без згоди Власника у випадках, передбачених [Господарським кодексом України](#) та іншими законами.
 5. Будь-які дії щодо майна можуть здійснюватися в порядку та спосіб, що передбачені нормами чинного законодавства та умовами цього Договору. Майно не може бути використане на інші, не передбачені цим Договором, цілі.
 6. На майно, надане у користування за цим Договором, не може бути звернене стягнення за вимогами кредиторів Користувача.
 7. Будь-які поліпшення, які можна відокремити від майна, здійснені за рахунок Користувача під час дії цього Договору, є власністю Користувача.
 8. Поліпшення, які не можуть бути відокремлені від майна, здійснені Користувачем, є власністю Власника та не підлягають компенсації.
- Не є поліпшенням майна Власника в розумінні цього Договору приєднання такого майна до магістральних або розподільних газопроводів, а також приєднання до майна Власника газових мереж третіх осіб.
9. Відповідальність за втрату (пошкодження, знищення) майна несе Користувач з дати підписання Сторонами цього Договору та акта приймання-передачі майна до дати повернення майна Власнику.

10. Списання майна здійснюється Користувачем за погодженням з Власником у порядку, визначеному чинним законодавством для власного майна Користувача.

11. Облік майна, наданого в користування, здійснюється у порядку, визначеному чинним законодавством.

12. Проведення щорічної інвентаризації майна здійснюється за рішенням Користувача в установленому законодавством порядку.

III. Права та обов'язки Сторін

1. Власник має право:

1) контролювати облік майна шляхом участі в проведенні Користувачем інвентаризації такого майна;

2) контролювати технічний та експлуатаційний стан майна, ефективність його використання, дотримання Користувачем вимог нормативно-правових актів та цільового призначення під час використання майна. З цією метою Власник має право направляти Користувачеві письмові запити, а також здійснювати огляд майна в присутності представників Користувача в погоджений Сторонами час;

3) у випадку втрати (пошкодження, знищення), неналежної експлуатації майна з вини Користувача вимагати від Користувача відшкодування заподіяних втратою (пошкодженням, знищенням) майна збитків у повному обсязі та вжиття передбачених чинним законодавством заходів;

4) залучати Користувача до участі у прийнятті рішень з питань організації та забезпечення безаварійної експлуатації майна;

5) брати участь у роботі комісій для розслідування обставин і причин аварії або нещасного випадку, які сталися внаслідок користування майном.

2. Власник зобов'язаний:

1) передати майно відповідно до акта приймання-передачі;

2) не вчиняти дій, що перешкоджають Користувачу виконувати свої договірні зобов'язання;

3) не втручатись в господарську діяльність Користувача.

3. Користувач має право:

1) використовувати майно у власних господарських цілях;

2) самостійно приймати рішення з питань організації діяльності щодо безаварійної експлуатації майна;

3) залучати спеціалізовані організації для виконання будівельних, монтажних, ремонтних чи інших робіт з майном, які необхідні для здійснення належного виконання цього Договору.

4. Користувач зобов'язаний:

- 1) прийняти майно та використовувати його з метою забезпечення надійності розподілу (транспортування) природного газу, ефективного використання майна, його збереження та відновлення;
- 2) забезпечувати умови безпечної та безаварійної експлуатації майна;
- 3) відшкодувати Власнику збитки, заподіяні втратою (пошкодженням, знищенням) майна, що сталася внаслідок дій чи бездіяльності Користувача;
- 4) здійснювати технічне обслуговування майна за власний рахунок;
- 5) проводити щорічну інвентаризацію майна в порядку, визначеному чинним законодавством;
- 6) на письмовий запит Власника протягом ____ днів з дня його отримання надавати інформацію про стан майна та/або результати його інвентаризації;
- 7) у заздалегідь узгоджений Сторонами час допускати Власника чи його уповноважених представників до огляду майна;
- 8) у двадцятиденний строк з дня отримання письмового запиту Власника письмово повідомляти Власника про припинення, порушення провадження у справі про банкрутство;
- 9) приєднувати до майна об'єкти системи газопостачання третіх осіб виключно за погодженням з Власником;
- 10) повернути майно Власнику протягом ____ днів після закінчення строку дії цього Договору з підписанням відповідного акта приймання-передачі.

IV. Відповідальність Сторін

1. За невиконання або неналежне виконання договірних зобов'язань Сторони несуть відповідальність у розмірі та порядку, передбачених чинним законодавством та цим Договором.
2. Користувач несе відповідальність згідно із законом за втрату (пошкодження, знищення) майна (в тому числі внаслідок аварії), що сталася внаслідок дій чи бездіяльності Користувача.
3. Достовірність інформації, наданої Користувачем Власнику відповідно до умов цього Договору, забезпечує керівник та головний бухгалтер Користувача.

V. Форс-мажор

1. У разі виникнення форс-мажорних обставин Сторони звільняються від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань, передбачених цим Договором.
2. Під форс-мажорними обставинами розуміють обставини, що виникли внаслідок не передбачених Сторонами подій надзвичайного і невідворотного характеру, включаючи вибухи на газопроводі, пожежі, землетруси, повені, зсуви, інші стихійні лиха, війну або

військові дії. Строк виконання зобов'язань відкладається на строк дії форс-мажорних обставин.

3. Сторони зобов'язані негайно повідомити про форс-мажорні обставини та протягом чотирнадцяти днів з дня їх виникнення надати підтвердні документи відповідно до законодавства.

Якщо Сторони без поважних причин не повідомили у зазначений строк про виникнення форс-мажорних обставин, вони надалі не мають права вимагати зміни строків виконання умов цього Договору.

VI. Вирішення спорів

1. Усі спірні питання, пов'язані з виконанням умов цього Договору, вирішуються шляхом переговорів між Сторонами.

2. У разі недосягнення згоди шляхом переговорів Сторони цього Договору мають право вирішити спір в судовому порядку.

VII. Строк дії Договору

1. Цей Договір є укладеним і набирає чинності з дати його підписання Сторонами.

2. Цей Договір укладається строком на ____ років.

3. Одностороння зміна чи розірвання цього Договору не допускається, крім випадку, передбаченого підпунктом 1 пункту 4 цього розділу. Розірвання цього Договору у випадках, не передбачених пунктом 4 цього розділу, здійснюється в судовому порядку.

4. Цей Договір може бути достроково розірваний:

1) за взаємною згодою Сторін;

2) у випадку ліквідації Користувача.

VIII. Прикінцеві положення

1. Цей Договір укладений у двох примірниках, кожний з яких має однакову юридичну силу. Один примірник зберігається у Власника, інший у Користувача.

2. Усі зміни та доповнення до цього Договору оформлюються додатковими угодами до цього Договору.

3. Додаткові угоди, додатки до цього Договору є його невід'ємними частинами і мають юридичну силу, якщо вони укладені з дотриманням вимог законодавства та підписані уповноваженими представниками Сторін.

4. Сторони зобов'язуються вчасно повідомляти одна одну про зміни свого місцезнаходження (місця проживання), банківських реквізитів, номерів телефонів, факсів, установчих документів, а також про _____

_____ шляхом направлення листа.

IX. Місцезнаходження та банківські реквізити Сторін

Власник:

Користувач:

Телефон:

Телефон:

Факс:

Факс:

М. П. (за наявності)

М. П. (за наявності)

_____ (_____)
(посада, підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 20__ року

_____ 20__ року

Додаток 6
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 4 глави 1 розділу V)

Договір на приєднання до газорозподільної системи (для приєднання, що є стандартним) N _____

_____ (місце укладення)

_____ (дата)

_____ (найменування Оператора ГРМ)

(далі - Оператор ГРМ)

в особі _____ (посада, прізвище та ініціали)

що діє на підставі _____ (реквізити установчого документа або довіреності), з однієї сторони

та _____ (найменування (прізвище, ім'я, по батькові) Замовника) (далі - Замовник)

в особі _____,
(посада, прізвище та ініціали)
що діє на підставі _____, з іншої сторони
(реквізити установчого документа або довіреності)
(далі - Сторони), уклали договір на приєднання до газорозподільної системи (далі - Договір).

При виконанні умов цього Договору, а також вирішенні всіх питань, що не обумовлені цим Договором, Сторони зобов'язуються керуватися Кодексом газорозподільних систем та методологією розрахунку плати за приєднання, затвердженими Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі - Регулятор).

I. Загальні положення

1. За цим Договором до газорозподільної системи Оператора ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) (далі - ГРМ), приєднується на підставі технічних умов приєднання N _____ від _____ (далі - технічні умови):

(найменування та опис об'єкта Замовника)
що знаходиться: _____ (далі - об'єкт Замовника).

2. Місце забезпечення потужності об'єкта Замовника встановлюється на:

3. Точка приєднання об'єкта Замовника встановлюється на:

4. Прогнозована точка вимірювання (місце встановлення вузла обліку): _____

II. Предмет Договору

1. Оператор ГРМ забезпечує приєднання об'єкта Замовника до ГРМ (будівництво та введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) на підставі технічних умов та відповідно до проекту зовнішнього газопостачання і здійснює підключення об'єкта Замовника до ГРМ і пуск газу на його об'єкт на умовах цього Договору.

2. Замовник на умовах цього Договору сплачує Оператору ГРМ плату за приєднання (вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта Замовника).

III. Обов'язки та права Сторін

1. Оператор ГРМ зобов'язується:

1) забезпечити на підставі технічних умов і розробленого проекту зовнішнього газопостачання та з урахуванням вимог цього Договору приєднання об'єкта Замовника до ГРМ (будівництво та введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) в термін до

_____ за умови виконання Замовником зобов'язань, визначених розділом IV цього Договору;

2) за рахунок плати за приєднання закупити, встановити в точці вимірювання та прийняти в експлуатацію комерційний вузол обліку природного газу з урахуванням вимог цього Договору та Кодексу газорозподільної системи;

3) здійснити підключення об'єкта Замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) впродовж десяти робочих днів у міській місцевості та п'ятнадцяти робочих днів у сільській місцевості після виконання таких умов:

надання Замовником документів, що підтверджують введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання та їх фізичну наявність в точці приєднання;

оплата вартості приєднання відповідно до умов розділу IV цього Договору;

підписання Замовником на момент підключення акта розмежування балансової належності газопроводів та експлуатаційної відповідальності Сторін, складеного Оператором ГРМ;

підписання Замовником на момент підключення заяви про приєднання до договору про розподіл природного газу з персоніфікованими даними Замовника;

4) здійснити пуск газу в газові мережі внутрішнього газопостачання протягом п'яти робочих днів у міській місцевості та десяти робочих днів у сільській місцевості після укладання договору про розподіл природного газу та після набуття Замовником підтверджених обсягів природного газу на відповідний період.

2. Замовник зобов'язується:

1) здійснити оплату послуг Оператора ГРМ з приєднання об'єкта Замовника відповідно до умов розділу IV цього Договору;

2) забезпечити в установленому порядку будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газоспоживання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв;

3) забезпечити допуск персоналу Оператора ГРМ на об'єкт Замовника для виконання цього Договору, зокрема для встановлення та прийняття в експлуатацію вузла обліку та/або виконання заходів з підключення (за необхідності).

3. Оператор ГРМ має право:

1) у разі порушення Замовником порядку розрахунків за цим Договором призупинити виконання зобов'язань за цим Договором та/або ініціювати перегляд Сторонами строків виконання приєднання чи його вартості;

2) надати послугу з приєднання об'єкта замовника до ГРМ як особисто, так й із залученням третіх осіб підрядних організацій;

3) під час проектування газових мереж зовнішнього газопостачання використовувати проекти повторного використання (типові проекти);

4) здійснити заходи з унеможливлення несанкціонованого відбору природного газу, в тому числі шляхом встановлення інвентарної заглушки та/або опломбування запірних пристроїв, після підключення об'єкта Замовника до ГРМ (введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання) на період до укладення договору про розподіл природного газу та/або набуття Замовником (власником об'єкта) підтверджених обсягів природного газу.

4. Замовник має право:

1) контролювати виконання Оператором ГРМ зобов'язань за цим Договором, у тому числі шляхом надсилання письмових запитів до Оператора ГРМ про стан виконання робіт, необхідних для приєднання об'єкта Замовника;

2) звернутися до Власника за додатковими роз'ясненнями (уточненнями) щодо вихідних даних, передбачених технічними умовами приєднання, та/або умов цього Договору;

3) отримати послугу з приєднання, у тому числі її складові (підключення та пуск газу в терміни, визначені цим Договором), за умови дотримання Замовником умов цього Договору.

IV. Порядок розрахунків

1. Вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника до ГРМ (плата за приєднання) відповідно до Методології визначення плати за приєднання, затвердженої Регулятором, становить _____ грн, у тому числі ПДВ _____ грн.

2. Замовник сплачує плату за приєднання (вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника до ГРМ), визначену пунктом 1 цього розділу, на поточний рахунок Оператора ГРМ у такому порядку та у відповідні терміни:

3. Плата за приєднання включає, зокрема, послуги Оператора ГРМ з установлення в точці вимірювання вузла обліку природного газу, підключення об'єкта Замовника до ГРМ, укладання договору про розподіл природного газу та пуск газу в газові мережі внутрішнього газопостачання.

V. Відповідальність Сторін

1. У випадку порушення Сторонами своїх зобов'язань за цим Договором вони несуть відповідальність, визначену чинним законодавством.

2. Сторони звільняються від відповідальності за часткове або повне невиконання обов'язків, визначених цим Договором, якщо це невиконання є наслідком форс-мажорних обставин.

Форс-мажорними обставинами є обставини, які виникли після укладення цього Договору внаслідок не передбачених Сторонами подій надзвичайного характеру, включаючи пожежі, землетруси, повені, зсуви та інші стихійні лиха, вибухи, війни або військові дії.

Факт дії таких обставин Сторона має підтвердити документом уповноваженого органу не пізніше 20 календарних днів з дати настання таких обставин.

VI. Порядок вирішення спорів

1. Усі спірні питання, пов'язані з виконанням цього Договору, мають вирішуватися шляхом переговорів між Сторонами та з урахуванням вимог нормативних документів, зокрема Кодексу газорозподільної системи, а також прийнятих рішень та роз'яснень Регулятора.

2. У разі недосягнення згоди спір вирішується в судовому порядку.

VII. Строк дії Договору

1. Цей Договір набирає чинності з моменту його підписання і діє до повного виконання Сторонами передбачених ним зобов'язань, крім випадку, зазначеного в пункті 2 розділу VIII цього Договору.

2. Цей Договір може бути змінено шляхом укладання додаткових угод до цього Договору за ініціативою будь-якої зі Сторін у порядку, визначеному чинним законодавством.

VIII. Інші умови Договору

1. Фактом виконання Оператором ГРМ послуги з приєднання об'єкта Замовника до ГРМ Сторони вважатимуть введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання об'єкта Замовника.

2. Якщо протягом одного року після введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання Замовник не забезпечить виконання вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору, а також за відсутності погодженого Сторонами строку продовження його виконання Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом Замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для Замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження Замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та невиконання Замовником у цей самий строк вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору та/або неперодовження терміну їх виконання.

3. Нездійснення Замовником оплати послуг Оператора ГРМ відповідно до умов розділу IV цього Договору є підставою для розірвання цього Договору в односторонньому порядку.

4. Перелік додатків до цього Договору, які є його невід'ємними частинами: _____.

5. Цей Договір укладений у двох примірниках, які мають однакову юридичну силу, для Замовника та Оператора ГРМ.

IX. Місцезнаходження та банківські реквізити Сторін

Оператор ГРМ:

Замовник:

Телефон:

Телефон:

Факс:

Факс:

М. П. (за наявності)

М. П. (за наявності)

(посада, підпис) (П. І. Б.)

(посада, підпис) (П. І. Б.)

_____ 20__ року

_____ 20__ року

Додаток 7
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 4 глави 1 розділу V)

Договір на приєднання до газорозподільної системи (для приєднання, що не є стандартним) N _____

(місце укладення)

(дата)

(найменування Оператора газорозподільної системи) (далі - Оператор ГРМ)

в особі _____,
(посада, прізвище та ініціали)

що діє на підставі _____, з однієї сторони,
(реквізити установчого документа або довіреності)

та _____ (далі - Замовник)
(найменування (прізвище, ім'я, по батькові) Замовника)

в особі _____,
(посада, прізвище та ініціали)

що діє на підставі _____, з іншої сторони
(реквізити установчого документа або довіреності)

(далі - Сторони), уклали договір на приєднання до газорозподільної системи (далі - Договір).

При виконанні умов цього Договору, а також вирішенні всіх питань, що не обумовлені цим Договором, Сторони зобов'язуються керуватися Кодексом газорозподільних систем та Методологією розрахунку плати за приєднання, затвердженими Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі - Регулятор).

I. Загальні положення

1. За цим Договором до газорозподільної системи Оператора ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) (далі - ГРМ), приєднується на підставі технічних умов приєднання N ____ від _____ (далі - технічні умови):

(найменування та опис об'єкта Замовника)
що знаходиться: _____ (далі - об'єкт Замовника).

2. Місце забезпечення потужності об'єкта Замовника встановлюється на: _____

3. Точка приєднання об'єкта Замовника встановлюється на: _____

4. Прогнозована точка вимірювання (місце встановлення вузла обліку): _____

5. Розробку проекту зовнішнього газопостачання забезпечує: Оператор ГРМ / Замовник
(непотрібне викреслити)

II. Предмет Договору

1. Оператор ГРМ забезпечує приєднання об'єкта Замовника до ГРМ (будівництво та введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) на підставі технічних умов та відповідно до проекту зовнішнього газопостачання і здійснює підключення об'єкта Замовника до ГРМ і пуск газу на його об'єкт на умовах цього Договору.

2. Замовник на умовах цього Договору сплачує Оператору ГРМ плату за приєднання (вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта Замовника).

III. Обов'язки та права Сторін

1. Оператор ГРМ зобов'язується:

1) забезпечити на підставі технічних умов і проекту зовнішнього газопостачання, зокрема його кошторисної частини, та з урахуванням вимог цього Договору приєднання об'єкта Замовника до ГРМ (будівництво та введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) у строки, зазначені в Договорі, за умови виконання Замовником зобов'язань, визначених розділом IV цього Договору;

2) за рахунок плати за приєднання закупити, встановити в точці вимірювання та прийняти в експлуатацію комерційний вузол обліку природного газу з урахуванням вимог цього Договору та Кодексу газорозподільних систем;

3) при визначенні Замовника виконавцем розробки проекту зовнішнього газопостачання, розглянути поданий ним або його проектантом проект разом з його кошторисною частиною

протягом п'ятнадцяти днів (якщо інший строк не передбачений законодавством) та за умови відсутності до них зауважень затвердити їх у цей самий строк або надати Замовнику (його проектанту) вичерпний перелік зауважень, якщо вони мають місце;

4) при визначенні Оператора ГРМ виконавцем розробки проекту зовнішнього газопостачання погодити зазначений проект та його кошторисну частину із Замовником;

5) протягом десяти робочих днів після погодження (затвердження) проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини, яка визначає вартість приєднання об'єкта Замовника, направити Замовнику додаткову угоду до цього Договору, якою визначити строк забезпечення Оператором ГРМ послуги з приєднання об'єкта Замовника (будівництва газових мереж від місця забезпечення потужності до точки приєднання) та вартість плати за приєднання (послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта Замовника);

6) здійснити підключення об'єкта Замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) впродовж десяти робочих днів у міській місцевості та п'ятнадцяти робочих днів у сільській місцевості після виконання таких умов:

надання Замовником документів, що підтверджують введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання та їх фізичну наявність в точці приєднання;

погодження Оператором ГРМ проекту внутрішнього газопостачання в передбачених цим Договором та Кодексом газотранспортних систем випадках;

оплата вартості приєднання відповідно до умов розділу IV цього Договору;

підписання Замовником на момент підключення акта розмежування балансової належності газопроводів та експлуатаційної відповідальності Сторін, складеного Оператором ГРМ;

підписання Замовником на момент підключення заяви про приєднання до договору про розподіл природного газу з персоніфікованими даними Замовника (або в передбачених Кодексом газорозподільної системи випадках технічної угоди про умови приймання-передачі природного газу між суміжними суб'єктами ринку природного газу), складеної Оператором ГРМ.

Підключення об'єкта Замовника, проект внутрішнього газопостачання якого передбачає підключення третіх осіб (інших замовників, споживачів), здійснюється з урахуванням додаткових вимог, передбачених Кодексом газорозподільної системи;

7) здійснити пуск газу в газові мережі внутрішнього газопостачання протягом п'яти робочих днів у міській місцевості та десяти робочих днів у сільській місцевості після укладення договору розподілу природного газу (або технічної угоди про умови приймання-передачі природного газу, передбаченої Кодексом газорозподільних систем для суміжних суб'єктів ринку природного газу) та після набуття Замовником (суміжним суб'єктом ринку природного газу) підтверджених обсягів природного газу на відповідний період.

2. Замовник зобов'язується:

1) здійснити оплату послуг Оператора ГРМ з приєднання об'єкта Замовника відповідно до умов розділу IV цього Договору;

- 2) забезпечити будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газоспоживання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв;
- 3) забезпечити погодження проекту внутрішнього газопостачання з Оператором ГРМ відповідно до вимог Кодексу газорозподільної системи, якщо проект буде передбачати точку вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку природного газу) в газових мережах внутрішнього газопостачання та/або підключення до зазначених мереж третіх осіб (інших замовників, споживачів);
- 4) при визначенні Замовника виконавцем розробки проекту зовнішнього газопостачання забезпечити розробку зазначеного проекту і його кошторисної частини та погодити (затвердити) їх в Оператора ГРМ і передати йому один їх примірник для можливості здійснення приєднання;
- 5) підписати додаткову угоду, ініційовану Оператором ГРМ, після погодження Сторонами проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини, якою буде визначатись строк забезпечення Оператором ГРМ послуги з приєднання об'єкта Замовника до ГРМ (будівництва газових мереж від місця забезпечення потужності до точки приєднання) та вартість плати за приєднання (послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта Замовника);
- 6) забезпечити допуск персоналу Оператора ГРМ на об'єкт Замовника для виконання цього Договору, зокрема для встановлення та прийняття в експлуатацію вузла обліку та/або виконання заходів з підключення (за необхідності);
- 7) у разі виникнення потреби у перенесенні існуючих газових мереж Оператора ГРМ, що буде пов'язано з будівництвом газових мереж внутрішнього газопостачання, звернутися за укладанням додаткової угоди щодо надання послуг з їх перенесення.

3. Оператор ГРМ має право:

- 1) у разі порушення Замовником порядку розрахунків за цим Договором призупинити виконання зобов'язань за цим Договором та/або ініціювати перегляд Сторонами строків виконання приєднання чи його вартості;
- 2) надати послугу з приєднання об'єкта замовника до ГРМ як особисто, так й із залученням третіх осіб підрядних організацій;
- 3) під час проектування газових мереж зовнішнього газопостачання використовувати проекти повторного використання (типові проекти);
- 4) не узгоджувати наданий Замовником проект зовнішнього та/або внутрішнього газопостачання у разі виявлення в ньому відхилень від даних технічних умов приєднання або чинних нормативно-технічних документів та повернути його із зауваженнями Замовнику на доопрацювання;
- 5) здійснювати контроль за будівництвом Замовником газових мереж внутрішнього газопостачання у передбачених Кодексом газорозподільних систем випадках;
- 6) здійснити заходи з унеможливлення несанкціонованого відбору природного газу, в тому числі шляхом встановлення інвентарної заглушки та/або пломбування запірних пристроїв, після підключення об'єкта Замовника до ГРМ (введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання) на період до укладення договору про розподіл природного

газу (технічної угоди) та/або набуття замовником (власником об'єкта) підтверджених обсягів природного газу.

4. Замовник має право:

1) контролювати виконання Оператором ГРМ зобов'язань за цим Договором, у тому числі шляхом надсилання письмових запитів до Оператора ГРМ про стан виконання робіт, необхідних для приєднання об'єкта Замовника;

2) звернутися до Власника за додатковими роз'ясненнями (уточненнями) щодо вихідних даних, передбачених технічними умовами приєднання, та/або умов цього Договору;

3) отримати послугу з приєднання, у тому числі її складові, а саме підключення та пуск газу в терміни, визначені цим Договором, за умови дотримання Замовником умов цього Договору.

5. У разі незгоди з вартістю та/або заходами, передбаченими проектом зовнішнього газопостачання при нестандартному приєднанні, Сторона Договору може ініціювати експертизу проекту, яка здійснюється відповідно до вимог законодавства та за рахунок її ініціатора.

IV. Порядок розрахунків

1. Вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника до ГРМ (плата за приєднання) відповідно до методології визначення плати за приєднання, затвердженої Регулятором, визначається окремою додатковою угодою після погодження Сторонами проекту зовнішнього газопостачання і його кошторисної частини та/або проекту внутрішнього газопостачання в частині кошторису на організацію вузла обліку, якщо точка вимірювання визначена в газових мережах внутрішнього газопостачання.

При цьому Замовник, що приєднується до місця забезпечення потужності інших замовників, додатково сплачує Оператору ГРМ вартість дольової участі, розраховану згідно з додатком до цього Договору, в сумі _____ грн, у тому числі ПДВ _____ грн.

2. Замовник сплачує плату за приєднання (вартість послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника до ГРМ), визначену пунктом 1 цього розділу, на поточний рахунок Оператора ГРМ у такому порядку та у відповідні терміни:

3. Плата за приєднання включає, зокрема, послуги Оператора ГРМ з установлення в точці вимірювання вузла обліку природного газу, підключення об'єкта Замовника до ГРМ, укладання договору про розподіл природного газу та пуск газу в газові мережі внутрішнього газопостачання.

4. Вартість послуги Оператора ГРМ з погодження (затвердження) проекту зовнішнього газопостачання та/або внутрішнього газопостачання визначається відповідно до методології визначення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.

V. Відповідальність Сторін

1. У випадку порушення Сторонами своїх зобов'язань за цим Договором вони несуть відповідальність, визначену чинним законодавством.

2. Сторони звільняються від відповідальності за часткове або повне невиконання обов'язків, визначених цим Договором, якщо це невиконання є наслідком форс-мажорних обставин.

Форс-мажорними обставинами є обставини, які виникли після укладення цього Договору внаслідок не передбачених Сторонами подій надзвичайного характеру, включаючи пожежі, землетруси, повені, зсуви та інші стихійні лиха, вибухи, війни або військові дії.

Факт дії таких обставин Сторона має підтвердити документом уповноваженого органу не пізніше 20 календарних днів з дати настання таких обставин.

VI. Порядок вирішення спорів

1. Усі спірні питання, пов'язані з виконанням цього Договору, мають вирішуватися шляхом переговорів між Сторонами та з урахуванням вимог нормативних документів, зокрема Кодексу газорозподільної системи, а також прийнятих рішень та роз'яснень Регулятора.

2. У разі недосягнення згоди спір вирішується в судовому порядку.

VII. Строк дії Договору

1. Цей Договір набирає чинності з моменту його підписання і діє до повного виконання Сторонами передбачених ним зобов'язань, крім випадку, зазначеного в пункті 3 розділу VIII цього Договору.

2. Цей Договір може бути змінено шляхом укладання додаткових угод до цього Договору за ініціативою будь-якої зі Сторін у порядку, визначеному чинним законодавством.

VIII. Інші умови Договору

1. Строк забезпечення Оператором ГРМ приєднання об'єкта Замовника до ГРМ (будівництва та введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) визначається окремою додатковою угодою, яка укладається сторонами після підписання цього Договору та на підставі погодженого (затвердженого) проекту зовнішнього газопостачання і його кошторисної частини та/або проекту внутрішнього газопостачання в частині кошторису на організацію вузла обліку, якщо точка вимірювання визначена в газових мережах внутрішнього газопостачання.

2. Фактом виконання Оператором ГРМ послуги з приєднання об'єкта Замовника до ГРМ Сторони вважатимуть введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання об'єкта Замовника.

3. Якщо протягом одного року після введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання Замовник не забезпечить виконання вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору, а також за відсутності погодженого Сторонами строку продовження їх виконання Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом Замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для Замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження Замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та невиконання Замовником у цей самий строк вимог підпункту 3 пункту 2 розділу III цього Договору та/або не продовження терміну їх виконання.

4. Нездійснення Замовником оплати послуг Оператора ГРМ відповідно до умов розділу IV цього Договору є підставою для розірвання цього Договору в односторонньому порядку.

5. Перелік додатків до цього Договору, які є невід'ємними частинами цього Договору:

_____.

6. Цей Договір укладений у двох примірниках, які мають однакову юридичну силу, для Замовника та Оператора ГРМ.

IX. Місцезнаходження та банківські реквізити Сторін

Оператор ГРМ:

Замовник:

Телефон:

Телефон:

Факс:

Факс:

М. П. (за наявності)

М. П. (за наявності)

_____ (_____)
(посада, підпис) (ініціали, П. І. Б.)

_____ (_____)
(посада, підпис) (ініціали, П. І. Б.)

_____ 20__ року

_____ 20__ року

Додаток
до договору на приєднання до
газорозподільної системи
N _____ від _____

Розрахунок вартості дольової участі Замовника

Розрахунок вартості дольової участі Замовника на компенсацію (сплату) витрат на створення резерву потужності в місці її забезпечення для об'єкта Замовника, яка була передбачена технічними умовами приєднання первинного замовника № _____ від _____ (далі - технічні умови) для можливості приєднання наступних замовників, визначається на підставі проекту зовнішнього/внутрішнього газопостачання первинного замовника (далі - Основний проект):

_____ з урахуванням не погашеної (не компенсованої) на дату
(реквізити Основного проекту)
укладення договору вартості приєднання (резерву потужності) за Основним проектом.

1. Загальна вартість приєднання, визначена Основним проектом: _____ грн (без ПДВ).
2. Загальна технічна потужність в місці забезпечення потужності, визначена технічними умовами: _____ м. куб на годину.
3. Величина технічної (пропускної) потужності, замовленої за договором: _____ м. куб на годину.
4. Дольова частка Замовника пропорційно його заявленій потужності: _____ грн (без ПДВ).
5. Фактична вартість дольової участі Замовника за договором на приєднання до газорозподільної системи з урахуванням не погашеної (не компенсованої) на дату його укладення вартості приєднання (резерву потужності) за Основним проектом становить: _____ грн (без ПДВ).

ПІДПИСИ СТОРІН:

Оператор ГРМ:

Замовник:

М. П. (за наявності)

М. П. (за наявності)

Додаток 8
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 4 глави 1 розділу V)

ТЕХНІЧНІ УМОВИ ПРИЄДНАННЯ до газорозподільної системи

Дата видачі " ____ " _____ 20__ року

Замовник приєднання: _____
(повне найменування / прізвище, ім'я, по батькові Замовника)

Тип приєднання: стандартний / нестандартний
(непотрібне закреслити)

Розробку проекту зовнішнього газопостачання забезпечує:

Оператор ГРМ / Замовник

(непотрібне закреслити)

I. Характеристика об'єкта (земельної ділянки) Замовника

1. Назва:

2. Місце розташування:

3. Функціональне призначення:

II. Розрахункові параметри приєднання

1. Місце забезпечення потужності об'єкта Замовника встановлюється на:

(місце в існуючій ГРМ, від якого забезпечується потужність та розвиток мереж для потреб Замовника)

2. Точка приєднання об'єкта Замовника встановлюється на: _____

3. Технічна (пропускна) потужність, замовлена в точці приєднання: _____ м. куб на годину.

4. Проектний тиск газу в місці забезпечення потужності становить: _____ МПа.

5. Проектний тиск газу в точці приєднання становить: _____ МПа.

6. Прогнозована точка вимірювання (місце встановлення вузла обліку): _____

7.* Загальна технічна (пропускна) потужність в місці її забезпечення, що має бути створена: _____ м. куб на годину.

* Заповнюється за необхідності створення резерву потужності для інших замовників.

III. Вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання

1. При проектуванні газових мереж зовнішнього газопостачання (від місця забезпечення потужності до точки приєднання), будівництво яких забезпечується Оператором ГРМ, необхідно врахувати таке:

2. Вимоги до оформлення проекту:

3. Вимоги до кошторисної частини проекту:

IV. Вихідні дані для проектування газових мереж внутрішнього газопостачання

1. При проектуванні газових мереж внутрішнього газопостачання (від точки приєднання до газових приладів Замовника), будівництво яких забезпечується Замовником, необхідно врахувати таке:

2. Вимоги до точок приєднання та вузлів обліку природного газу третіх осіб (за їх наявності):

(зазначаються їх технічні характеристики, рекомендований типорозмір тощо)

3. Проект внутрішнього газопостачання, який передбачає підключення третіх осіб до газових мереж внутрішнього газопостачання Замовника, до початку їх будівництва необхідно погодити з

(зазначаються підрозділ Оператора ГРМ та його місцезнаходження)

V. Вимоги до комерційного вузла обліку природного газу

1. Проектування комерційного вузла (вузлів) обліку природного газу та його складових має бути здійснено відповідно до законодавства та з урахуванням вимог Кодексу газорозподільних систем.

2. При проектуванні комерційного вузла обліку необхідно врахувати таке:

(зазначаються його технічні характеристики, рекомендований типорозмір, місце встановлення тощо)

3. Закупівля, монтаж та прийняття в експлуатацію вузла обліку забезпечуються Оператором ГРМ за рахунок плати за приєднання Замовника.

4. Проекти газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання мають бути розроблені з урахуванням вимог Кодексу газорозподільних систем.

5. Додаткові вимоги та рекомендації до технічних умов:

6. Додатком до Технічних умов є ситуаційний план (ескізне креслення) розміщення ділянки газопроводу, на якому встановлюється точка приєднання та визначається прогнозована точка вимірювання (місце встановлення вузла обліку).

Технічні умови склав:

(посада та прізвище, ім'я, по батькові працівника Оператора ГРМ)

Телефон для консультацій: _____.

Примітка. Обґрунтованість вихідних даних технічних умов може бути оскаржена Замовником в установленому порядку, зокрема через проведення незалежної експертизи.

Оператор ГРМ:

Тел.: _____

(підпис, П. І. Б.)

"__" _____ 20__ року

Замовник:

Тел.: _____

(підпис, П. І. Б.)

"__" _____ 20__ року

Додаток 9
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 1 глави 1 розділу VII)

Гідравлічний розрахунок газорозподільних систем

1. Гідравлічний розрахунок газопроводів виконується, як правило, на комп'ютері за допомогою програмного забезпечення з урахуванням оптимального розподілу розрахункової втрати тиску між ділянками мережі.

За неможливості чи недоцільності виконання розрахунку на комп'ютері (наприклад відсутність відповідної програми) гідравлічний розрахунок має бути виконаний за наведеними нижче формулами або за номограмами, складеними за цими формулами.

2. Розрахункові втрати тиску в газопроводах високого та середнього тисків приймаються в межах категорій тисків, прийнятих для газорозподільних мереж.

3. Розрахункові сумарні втрати тиску газу в газопроводах низького тиску (від джерела газопостачання до найбільш віддаленого приладу) приймаються не більше 180 даПа, у тому числі в підвідних газопроводах 120 даПа, газопроводах-вводах і внутрішніх газопроводах 60 даПа.

Для приватної забудови розподіл розрахункових втрат допускається в підвідних газопроводах 150 даПа, газопроводах-вводах і внутрішніх газопроводах 30 даПа.

4. У разі якщо газопостачання зрідженим вуглеводневим газом (далі - ЗВГ) є тимчасовим (з подальшим переведенням на газопостачання природним газом), газопроводи необхідно проектувати за можливості їх використання в майбутньому на природному газі. При цьому кількість газу необхідно визначати як еквівалентну (за теплою згорання) розрахунковим витратам ЗВГ.

5. Значення розрахункової втрати тиску газу при проектуванні газопроводів усіх тисків для промислових, сільськогосподарських та побутових підприємств і організацій комунально-побутового обслуговування приймаються залежно від тиску газу в місці підключення з урахуванням технічних характеристик щодо установки газового обладнання, пристроїв автоматики безпеки і автоматики регулювання технологічного режиму теплових агрегатів.

6. Падіння тиску в газопроводах низького тиску визначається залежно від режимів руху газу газопроводом та числа Рейнольдса (R_e) за формулою

$$R_e = 0,0354 \frac{Q}{d^3 \nu}, \quad (1)$$

де Q - витрата газу, м³/г, при температурі 0° С і тиску 0,10132 МПа;

d - внутрішній діаметр газопроводу, см;

ν - коефіцієнт кінематичної в'язкості газу, м²/с (при температурі 0° С і тиску 0,10132 МПа).

Залежно від значення R_e падіння тиску в газопроводах визначається за такими формулами:

для ламінарного режиму руху газу $Re \leq 2000$:

$$H = 1,132 \times 10^6 \frac{Q}{d^4} \nu \rho l; \quad (2)$$

для критичного режиму руху газу $Re = 2000 - 4000$:

$$H = 0,516 \times \frac{Q^{2,333}}{d^{5,333} \nu^{0,333}} \rho l; \quad (3)$$

для турбулентного режиму руху газу при $Re > 4000$:

$$H = 69 \times \left(\frac{n}{d} + 1922 \frac{\nu d}{Q} \right)^{0,25} \times \frac{Q^2}{d^5} \rho l, \quad (4)$$

де H - падіння тиску, Па;

ρ - щільність газу, кг/м^3 , при температурі 0°C і тиску $0,10132 \text{ МПа}$;

l - розрахункова довжина газопроводу постійного діаметру, м;

n - еквівалентна абсолютна шорсткість внутрішньої поверхні стінки сталевих труб $0,01$; для поліетиленових труб $0,002$;

Q, d, ν - означає те саме, що й для формули (1).

7. Розрахункову витрату газу на ділянках розподільних навантажень газопроводів низького тиску, що мають попутні витрати газу, необхідно приймати як суму транзитного газу і $0,5$ попутної витрати газу на цій ділянці.

Гідравлічний розрахунок газопроводів середнього та високого тисків по всій області турбулентного режиму руху газу виконується за формулою

$$\frac{P_1^2 - P_2^2}{1} = 1,4 \times 10^{-5} \times \left(\frac{n}{d} + 1922 \frac{\nu d}{Q} \right)^{0,25} \times \frac{Q^2}{d^5} P, \quad (5)$$

де P_1 - абсолютний тиск газу на початку газопроводу, МПа;

P_2 - те саме в кінці газопроводу, МПа;

l, n, d, v, ρ, Q - означає те саме, що й для формули (4).

Падіння тиску від місцевих опор (коліна, трійники, запірні арматура тощо) допускається враховувати шляхом збільшення розрахункової довжини газопроводів на 5 - 10 %.

8. Для зовнішніх надземних і внутрішніх газопроводів розрахункова довжина газопроводів визначається за формулою

$$l = l_1 + \sum \xi \times l_d, \quad (6)$$

де l_1 - фактична довжина газопроводу, м;

$\sum \xi$ - сума коефіцієнтів місцевих опор ділянки газопроводу довжиною l_1 ;

l_d - еквівалентна довжина прямолінійної ділянки газопроводу (м), втрати тиску на якій дорівнюють втратам тиску в місцевій опорі зі значенням коефіцієнта $\xi = 1$.

Еквівалентна довжина газопроводу визначається залежно від режиму руху газу в газопроводі за такими формулами:

для ламінарного режиму руху газу:

$$l_d = 5,5 \times 10^{-6} \times \frac{Q}{v}; \quad (7)$$

для критичного режиму руху газу:

$$l_d = 12,15 \times \frac{d^{1,333} \cdot v^{0,333}}{Q^{0,333}}; \quad (8)$$

для усієї ділянки турбулентного режиму руху газу:

$$ld = \frac{d}{11 \left(\frac{n}{d} + 1922 \frac{vd}{Q} \right)^{0,25}} . \quad (9)$$

9. Падіння тиску в трубопроводах рідкої фази ЗВГ визначається за формулою

$$H = 50 \times \frac{\lambda V^2 \rho}{d} , \quad (10)$$

де λ - коефіцієнт гідравлічного опору;

V - середня швидкість руху зріджених газів, м/с.

З урахуванням протикавітаційного запасу середні швидкості руху рідкої фази необхідно приймати: у всмоктувальних трубопроводах не більше 1,2 м/с; у напірних трубопроводах не більше 3 м/с.

Коефіцієнт гідравлічного опору визначається за формулою

$$\lambda = 0,11 \times \left(\frac{n}{d} + \frac{68}{R_e} \right)^{0,25}. \quad (11)$$

Позначення у формулах (7) - (11) те саме, що й у формулах (1) - (4), (6).

10. Гідравлічний розрахунок газопроводів парової фази ЗВГ повинен виконуватися відповідно до вказівок розрахунку для газопроводів природного газу відповідного тиску.

11. При розрахунку внутрішніх газопроводів низького тиску для житлових будинків допускається визначати втрати тиску газу на місцеві опори в розмірі у відсотках від лінійних втрат:

1) на газопроводах від вводу в будинок:

до стояка 25 %;

на стояках 20 %;

2) на внутрішньоквартирній розводці при довжині розводки:

1 - 2 м - 450 %;

3 - 4 м - 300 %;

5 - 7 м - 120 %;

8 - 12 м - 50 %.

12. При розрахунку газопроводів низького тиску необхідно враховувати гідростатичний напір H_g , даПа, що визначається за формулою

$$H_g = \pm 9,81 \times h \times (\rho_a - \rho), \quad (12)$$

де h - різниця абсолютних відміток початкових і кінцевих ділянок газопроводу, м;

ρ_a - щільність повітря, кг/м^3 при температурі 0°C і тиску $0,10132 \text{ МПа}$;

ρ - позначення те саме, що й у формулі (4).

13. Гідравлічний розрахунок кільцевих мереж газопроводів необхідно виконувати з урахуванням тиску у вузлових точках розрахункових кілець при максимальному використанні допустимої втрати тиску газу. Допускається втрата тиску в кільці до 10 %.

14. При виконанні гідравлічного розрахунку надземних і внутрішніх газопроводів з урахуванням шуму, що створюється рухом газу, необхідно приймати швидкість руху газу не більше 7 м/с для газопроводів низького тиску, 15 м/с для газопроводів середнього тиску, 25 м/с для газопроводів високого тиску.

15. При виконанні гідравлічного розрахунку газопроводів за формулами (1) - (12) діаметр газопроводу необхідно попередньо визначати за формулою

$$d = 0,036238 \times \sqrt{\frac{Q(273+t)}{p_m V}}, \quad (13)$$

де d - діаметр газопроводу, см;

Q - витрата газу, $\text{м}^3/\text{год}$, при температурі 0°C і тиску $0,10132 \text{ МПа}$;

t - температура газу, $^\circ\text{C}$;

p_m - середній тиск газу (абсолютний) на розрахунковій ділянці газопроводу, МПа;

V - швидкість руху газу, м/с.

16. Отримане значення діаметра газопроводу необхідно приймати як вихідну величину при виконанні гідравлічного розрахунку газопроводів.

Додаток 10
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 3 глави 4 розділу IX)

ГРАНИЧНІ ОБ'ЄМИ
споживання природного газу населенням у разі порушення вимог Кодексу
газорозподільних систем

Тип та комбінації обладнання	Одиниця виміру	Граничний обсяг споживання
Плита газова за наявності централізованого гарячого водопостачання	м куб. людино-місяць	9,8
Плита газова у разі відсутності централізованого гарячого водопостачання та газового водонагрівача		18,3
Плита газова та водонагрівач		23,6
Опалювально-варильна піч (кухонне вогнище) - на приготування їжі, підігрівання води та інші побутові потреби:	м куб. метрів людино-місяць в міжопалювальний період	
включно до трьох мешканців		70
на кожного наступного мешканця		45
Опалювально-варильна піч (кухонне вогнище) на опалення, приготування їжі, підігрівання води та інші побутові потреби:	м куб. м кв. на місяць в опалювальний період	
включно до 20 м кв. метрів опалювальної площі		20
на кожний додатковий м кв. опалювальної площі		11
Індивідуальне опалення в будинках не вище двох поверхів, крім будинків, де встановлено опалювально-варильну піч (кухонне вогнище) (на 1 м кв. опалювальної площі)	м куб. м кв. на місяць в опалювальний період	11,0

Примітки:

1. Якщо природний газ використовується для опалення теплиць та для інших потреб, застосовуються граничні обсяги споживання згідно з проектами відповідних споруд і будівель, а у разі їх відсутності - згідно з проектними даними газового обладнання.

2. Якщо споживач (фізична особа) використовував в неопалювальний період опалювальні прилади (крім опалювально-варильних печей чи кухонних вогнищ), граничний обсяг споживання має становити 30 відсотків від граничного обсягу в опалювальний період.

3. Якщо у приміщенні, крім опалювально-варильних печей (кухонних вогнищ), встановлено інші газові прилади, їх граничні обсяги споживання природного газу мають бути додатково враховані при визначенні загального обсягу (об'єму) споживання.

Додаток 11
до Кодексу газорозподільних систем
(пункт 1 глави 5 розділу XI)

_____ (найменування оператора газорозподільної системи та його структурного підрозділу)

_____ (місце складання)

"__" "__" 20__ року
(дата складання)

**Акт
про порушення N _____**

1. Цей Акт складений _____
(прізвища, імена, по батькові, посади представників оператора ГРМ,
_____ номери посвідчень)

за участю споживача (його представника) _____
(прізвище, ім'я, по батькові споживача / його
представника)

2. На дату складання цього Акта на об'єкті _____
(назва, опис об'єкта тощо)
за адресою: _____
(місцезнаходження, за яким виявлено порушення)

встановлено порушення Кодексу газорозподільних систем:

_____ (детально вказати вид, обставини і суть порушення)

Примітка. За необхідності в акті чи додатку до акта зазначається схематичне відображення порушення.

3. Показання лічильника (ЗВТ) на дату складання Акта:

_____.
(у разі наявності та допуску до нього)

4. Відмітка про усунення порушення на дату складання Акта:

(зазначаються заходи щодо відновлення роботи ВОГ, усунення під'єднання, відключення, пломбування тощо)

5. За виявленими порушеннями споживачу необхідно: _____

(вказати заходи з ліквідації виявлених порушень і термін їх виконання)

6. Інша необхідна інформація та вимоги: _____

7. До Акта про порушення додається: _____

8. Комісія Оператора ГРМ з розгляду цього Акта буде проводити засідання
"___" _____ 20__ року за адресою: _____
контактний тел.: _____.

На засідання комісії запрошується споживач або уповноважена ним особа. У разі неявки на засідання комісії цей Акт розглядається без участі споживача або уповноваженої особи.

Акт про порушення склали:

Представники Оператора ГРМ:	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
З Актом про порушення ознайомлений споживач (його представник):	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
З Актом про порушення ознайомлені:	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)

Примітка. У разі відмови споживача або його представника, в присутності якого було складено Акт про порушення, від підпису цього Акта в місці підпису споживача зазначається: "Від підпису відмовився".

Зауваження споживача (його представника) до цього Акта про порушення:

© ООО "Информационно-аналитический центр "ЛИГА", 2015
© ООО "ЛИГА ЗАКОН", 2015

